Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 74. évfolyam, 26. szám ■ 2009. június 28. ■ Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap Ára: 250 Ft

„A *Békés Megyei Hírlapban* június 19-én napvilágot látott interjúban maga a távozó sem rejtette véka alá elköltözésének valós okát: a gyülekezet többi lelkésze nem tud vele együtt dolgozni."

„Gyújtsd fel, Isten, ezt a várost!" ▶▶ *5. oldal*

„Jelképesnek is mondható, hogy *Haydn* első fennmaradt, tizenhét éves korában komponált műve, a *Missa Brevis* és az utolsó, teljesen befejezett műve, a *Harmonienmesse* is egyházzenei alkotás."

Haydn egyházi zenéje ▶▶ *6. oldal*

„Isten igéjével feltöltődve, fantasztikus élményekkel gazdagodva szálltunk fel a buszra. A hazavezető úton ébredtem rá arra, hogy életemet Isten szolgálatának szeretném szentelni."

Egyházmegyei csendesnap ▶▶ *12. oldal*

Egy palackposta utóélete ▶▶ *5. oldal*
Fókuszban az országos iroda ▶▶ *8–9. oldal*
A köz véleménye… ▶▶ *10. oldal*
Mit várok az evangélikus presbiterek országos találkozójától? ▶▶ *13. oldal*
Tapintható énekek ▶▶ *14. oldal*

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Győzelmet nyertünk, nevedben járunk

Tanévzáró istentisztelet és ünnepi ülés a teológián

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) június 19-én, pénteken délután zárta 2008/2009-es tanévét – a hagyományoknak megfelelően – a budapest-zuglói evangélikus templomban. A tanévzáró istentisztelet és ünnepi ülés a hálaadás és az útra indítás jegyében telt.

Az istentiszteleten *dr. Orosz Gábor Viktor* egyetemi lelkész az 51. zsoltár 14. verse alapján hirdette Isten igéjét: *„Add meg újra üdvösséged örömét, erősíts meg a készséges lelkületben!"* Igehirdetésében azokat a gondolatokat idézte meg, amelyek az „Öröm van nálad, még ha búbánat" kezdetű éneket (364.) éneklő gyülekezet egyes tagjainak fejében megfogalmazódhattak. Szólt az első padok egyikében ülő fiatalemberről, aki arra gondolt, hogy külső és belső hívásoknak engedelmeskedünk, és valamikor azt tanulta, hogy ez latinul „vocatio interna" és „vocatio externa". De most már inkább a vakáció interna és vakáció externa kezdődhetne, hiszen itt a nyár, a belső és a külső pihenés szabadsága. „Ki kellene már pihenni magamból sok mindent…" – tűnődött.

Beszélt arról az igehirdető, aki a templom hátsó padjában a szabadság mibenlétéről szőtt magasztos gondolatokat. „Hogyan őrizhetném meg belső békémet?" – töprengett. Odáig jutott, hogy ha a jó mellett kötelezi el magát, akkor szabaddá válik a szélsőségektől. És hogy belső békéjét, a béke belső terét senki sem veheti el tőle, mert azt ajándékba kapta egykor…

Volt, akinek felvillant egy kép: egy fiatalember áll egy fehér vászon előtt, alatta a felirat: a jövő tágas és ragyogó. Aztán a fehér vászon megtelt képekkel, ez egy színes vitorlavászonra emlékeztette, amelybe belekapott a szél, és a hajót a kikötő felé repítette, miközben a parton már sokan strandoltak, melegedtek a nap fényében. Örömöt érzett…

Igehirdetését az egyetemi lelkész így zárta: „Igen, a gyülekezet együtt prédikált, miközben Isten szeretetteljes kegyelmében osztoztak. Észrevették, hogy a Szentlélek ihleti gondolataikat, lépésről lépésre. Feltűnt nekik, hogy a mosoly és a hála, az üdvösség első zsengéjeként, a nagy egészbe vonja őket, közösen. Miközben elkezdték az ének utolsó sorát énekelni: *Itt és a mennyben. Halleluja!"*

▶▶ *Folytatás a 3. oldalon*

Egy kiló Trappista

■ Lupták György

Ugyan ki emlékszik még a régi, nem igazán szép időkre, amikor futótűzként terjedt a hír ismerőseink körében: banán érkezett a közeli boltba! A bennfentesek már ezt megelőzően megkapták a fülest bolti eladó ismerősüktől, nekik a pult alól adták oda az előre elkészített szatyrot. Más halandók meg beálltak a sorba, és reménykedtek: mielőtt elfogyna a banán, ők is sorra kerülnek.

Ma már télen-nyáron ott a banán, a narancs és más egzotikus déligyümölcs a szupermarketek és a kis zöldség-gyümölcs árusok polcain. Akár télvíz idején is lehet chilei cseresznyét és földiepret vagy dél-afrikai sárgadinnyét vásárolni – annak persze, aki meg tudja fizetni. Jómagam maradok a megszokott mellett, télen együk a jóféle magyar jonatán és golden almát, esetleg akkor, de csakis akkor a narancsot. Nyáron meg fogyasszuk az itthon termett, nap érlelte ízletes gyümölcsöket, paprikát és paradicsomot.

Mostanában újfajta bolti tömegjelenetek borzolják a kedélyeket. A minap az egyik üzletlánc néhány boltjában este hét és nyolc óra között ötszázötven forintért árult egy guriga Trappista sajtot. Az érintett boltokban mindenütt hatalmas tömeg gyűlt össze. Az emberek tülekedtek a sajtért, parázs hangulat alakult ki. A bolti eladók nem bírták fenntartani a sajtra áhítozók között a rendet, volt, ahol rendőri beavatkozásra került sor.

Hála Istennek, hogy most nem sérült meg senki sem. Ugyanis másutt, hasonló helyzetben, már halálos áldozata is volt az ilyen üzleti akcióknak. Volt, hogy eltapostak egy embert, a tudósítás szerint több százan gyalogoltak keresztül a szerencsétlenen.

Most azonban az emberek nem olcsó laptopért, kedvezményes árú mikrosütőért tülekedtek, hanem sajtért. Most nem pár tízezer forintot tudott megtakarítani a szemfüles, idejében érkező. Egy darab sajt megszerzése esetén pár száz forint lehetett a nyereség. No meg persze a sikerélmény…

Ennyire szegények lennénk? Ide jutottunk, hogy vannak honfitársaink, akiknek ez a néhány száz forint is jelentős megtakarítást jelent? Biztosan így is van. Nem látok bele persze mások pénztárcájába, de az elmúlt hét év gazdasági lejtmenete, majd mélyrepülése egészen biztosan sokak anyagi lehetőségeit kurtította meg alaposan. Felmérések sora tanúsítja, hogy egyre szélesedik a szegénységben élők száma, de azoké is, akik már a tartalékaikat élik fel. Valóban, akik önhibájukon kívül kerültek ennyire kiszolgáltatott helyzetbe, azoknak a négy-, ötszáz forint megtakarítás is számít.

Van itt azonban még más is. Ezt találtam az *Index* című internetes újságban: „Minden szociálpszichológiai alapvetésben benne van, hogy ha valamire azt mondjuk, kevés van belőle, akkor az emberek kezdenek úgy viselkedni, mintha fontos lenne nekik. Ha valamiből kevés van, akkor is vágynak rá, ha egyáltalán nincs rá szükségük – mondja *dr. Fülöp Márta* pszichológus, az MTA Pszichológiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa. – A szűkös erőforrás motivációt teremt, és evolúciós versengésre késztet. Senki nem akar vesztes lenni. A helyzet arról szól, hogy győzni akar. És abban a pillanatban ez már másról szól. Ez már nem a sajt."

Amire a pszichológus azt mondja, hogy az adott helyzetben normális és kiszámítható emberi viselkedés, ahhoz a keresztény még mást is hozzá tud tenni. Éspedig azt, hogy az embernek igenis van lehetősége ellenállni az őt érő behatásoknak. Többek közt ettől ember. Nem kötelező sodródnia, nem kell a nyájban önmagát mindenképpen feladnia. Szabadsága van arra, hogy ő irányítsa a folyamatokat, s ne a körülmények irányítsák őt. Sőt másokat is meggyőzhet minderről. Az embernek nemcsak ösztönei és vágyai vannak. Azt is tudja, mi a jó, és mi a rossz, mi helyes, és mi helytelen. S ha még keresztény is, akkor a forrást is ismeri, amelyből merítve felülemelkedhet a körülötte kavargó indulatokon.

S ha nem, akkor marad az, amit egy szemtanú így írt le: „A hangulat és látvány a háborús régiókra jellemző, éhező emberek önmagukból kivetkőzött viselkedésére kísértetiesen emlékeztet. Egy kiló sajtért meglökdösték és inzultálták egymást, gyerekeket tapostak és nyugdíjasokat tepertek le."

Ez az éjszaka más volt, mint a többi…

Idén is felbolydult méhkashoz hasonlított az ország Abasártól Zsámbékig ezen a bizonyos nyáréjszakán, június 20-a éjjelén, a nyári napfordulóra (június 21.) virradóra. Az európai nagyvárosok hagyományait követve 2003 óta Magyarországon is az év leghosszabb napjához, Szent Ivánhoz legközelebb eső szombat éjjel rendezik meg a múzeumok éjszakáját. Idén kétszáz múzeum közel kétezer programmal és kiállítással várta a közönséget. Az Evangélikus Országos Múzeum másodszor kapcsolódott be a hivatalos rendezvények sorába.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

Egyetlen ponton kellett csak reményeikben csalatkozniuk a szervezőknek: az időjárás – amelyre a legnagyobb jó szándékkal sincsen befolyása senkinek – nem volt kegyes. Legalábbis a tudósító által bejárt Budapesten, ahol szokatlan hideg és vigasztalanul szakadó eső követte az előző napi harmincfokos hőséget…

De ez akkor is csak pillanatokra ronthatta el az alaphangulatot. *Hiller István* oktatási és kulturális miniszternek az idei rendezvényt beharangozó, üdvözlő szavai érvényesek maradnak: kinek-kinek egy különleges, varázslatos nyári éj jut az eszébe a múzeumok éjszakájáról, amikor a családdal, baráti társasággal múzeumi kalandtúrára indul.

▶▶ *Folytatás a 7. oldalon*

Hálaadó istentisztelet a nyolcvanéves alsógödi Luther utcai templomban

▶▶ *Beszámoló a 3. oldalon*

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk! Szavad biztat arra, hogy minden gondunkat eléd hozhatjuk. Kérünk, hallgass meg minket, amikor ebben bízva könyörgünk hozzád!

Könyörgünk hozzád egyházadért, gyülekezetünkért. A te Fiad minden konvenciót, előítéletet felfüggesztő módon képviselte emberszerető irgalmadat, amikor a bűnös asszony megkente a lábát. Add, hogy közösségeink mindenekelőtt ennek legyenek képviselői a világban.

Könyörgünk hozzád azokért, akiket már elért örömhíred. Szabadíts meg minket minden vallásos fölénytől, amely ki akarja sajátítani a te határtalan szeretetedet.

Könyörgünk hozzád a könnyezőkért. Nemcsak azokért, akik fizikai fájdalmukban sírnak, nemcsak azokért, akiknek az érzelmi veszteség csal könnyet szemükbe, hanem azokért is, akik könnyezve döbbentek rá, hogy soha nem fizethetik vissza neked az adósságukat.

Könyörgünk hozzád azokért, akiknek családi háztartása a gazdasági válság miatt az összeomlás szélére került: te adj emberséget és szolidaritást a hitelezők szívébe, hogy a remélt haszon helyett embertársaik szükségét is lássák, és te küldj találékony segítőket az eladósodottakhoz.

Könyörgünk hozzád azokért, akik nem adósodtak el, hogy képesek legyenek meglátni a környezetükben élők hiányait, és úgy tudjanak segíteni, hogy közben nem alázzák meg a szükséget szenvedőt.

Könyörgünk hozzád a fontos pozíciókban lévőkért, hogy a sokféle érdek között el ne tévedjenek, a saját pozíciójuk féltése helyett figyeljenek a te mondanivalódra is.

Könyörgünk hozzád önmagunkért, hogy életünk felett kimondott szavad – *„Megbocsáttattak a te bűneid”* – adjon nekünk békességet, hozzád való feltétel nélküli hűséget, egymás iránti előítélet nélküli szeretetet.

Hallgass meg minket, Urunk, és add meg, hogy Jézus Krisztusért félelem és bizalmatlanság nélkül szólíthassunk meg téged, úgy, mint a gyermekek szerető apjukat: Mi Atyánk…

SEMPER REFORMANDA

„Mert ha Isten nem teremt is bűnt, nem szűnik meg a Lélek elvesztése után a bűn által megromlott emberi természetet alakítani és jobbítani, ahogyan egy szobrászművész hibás fából is szobrot farag. Amilyen a természete, olyan az ember! Isten tehát ebből az Ádám-természetből formálja és alakítja.”

Luther Márton:
A szolgai akarat
(Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)

Magyarországi Evangélikus Egyház
Honlap: www.evangelikus.hu

myLuther

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – LK 7,36–50

Egyedül Isten szava élő és ható

– Meg kell térned!

Soha nem felejtem el az arcát. Azt mesélte, hogy nem bírta tovább, meg kellett osztania valakivel a fájdalmát. Úgy lassan-lassan rájött, hogy nem így akar élni. Egyre több hülyeségbe – így mondta – keveredett, egyre kevésbé mert tükörbe nézni. A szüleivel megszakította a kapcsolatot, csak magának élt. De milyen élet volt ez…?

– El kellett mondanom valakinek, hogy szeretnék megváltozni, szeretnék végre élni, úgy, ahogy mások – törnek elő belőle a szavak. – Találni egy szerető feleséget, együtt nevelni a gyerekeket, dolgozni, hiszen jó szakmám van. Nem tudtam már tovább magamban tartani, annyira azt éreztem, hogy a változáshoz szükségem van valaki segítségére, támogatására, arra, hogy megért, mellettem van. Eszembe jutott a gyermekkorom, a templom, ahová annyi szép emlék köt a régi időkből. Végül is rászántam magam, elmentem a lelkészi hivatalba. Új lelkész volt, fogadott, bár sok ideje nem volt. Próbáltam gyorsan elmondani, hogy mi van velem, miben szeretnék segítséget kérni. Rám nézett, és azt mondta: *„Meg kell térned, utána gyere vissza.”*

A farizeus Simon már alig várta, hogy kiderüljön az igazság. Annyi mindent hallott már Jézusról. Megdöbbentő hírek jutottak el hozzá. Meggyógyította a pogány kapernaumi százados szolgáját messziről, egyetlen szóval, úgy, hogy nem is látta. Megszánt egy özvegyasszonyt, akinek egyetlen fia meghalt. De ő feltámasztotta.

Ki ez az ember? Látnia kellett, találkozni akart vele, hogy kiderüljön, mi is történik itt, ki is ez a döbbenetes hírű idegen. Meghívta a házába, hogy beszélhessen vele. Már majdnem feltette a Jézus megismerésében oly fontos első kérdését, amikor szinte betört az ajtón az az asszony, akin pontosan látszott, hogy az utcán mivel foglalkozik. Már a helyzet is megszégyenítő: Jézus elé vetette magát, és úgy sírt, hogy a könnyei a Mester lábára ömlöttek, ahonnan nem győzte a hajával törölgetni. Utána drága kenettel kente, simogatta a lábát. És Jézus mindezt hagyta. Nem kell itt egy kérdés sem, most már minden világos, nem lehet próféta, hiszen akkor azonnal tudná, milyen bűnös ez az asszony, és csak bajt hoz rá!

Valahol itt tarthatott a farizeus Simon a helyzet értékelésében, amikor Jézus megszólította. Pontosan tudta, hogy Simon min gondolkodik, hogy magát igaz embernek tartva miként vélekedik a bűnről. Döbbenetesek Jézus szavai. Szemére veti Simonnak, hogy a legalapvetőbb vendéglátói feladatról is megfeledkezett. Saját házába hívta, szemben ült vele, és mégsem találkoztak.

Simon az eseményeket kívülállóként nézte, a gondolatait kívülről fogalmazta meg. Kívülről vagy inkább a maga bezárt világából. A bűnös asszony pedig, aki Jézus hírére megy oda, kegyelmet nyer. Átéli, hogy Jézusban valami olyan tisztító, felszabadító erő munkálkodik, amely még az ő mindenki által megvetett, bűnös életének is új irányt ad. A farizeus a bűnt és a bűnöst vizsgálgatja. Miközben mindkettőtől elhatárolódik, a mellette ülő, Isten kegyelmét közvetítő Jézustól kerül egyre távolabbra. A szavak nélkül is segítséget kérő bűnös asszony pedig, Jézus lábaihoz borulva, bűnbocsánatban részesül.

A bűnnek mi is gyakran csak az etikai oldalát vizsgáljuk. Megnézzük, milyen cselekedetek térítenek le a jó útról. Mindezt persze a szemünkben egyre nagyobbra növő gerendával tesszük. Pedig lelki valósága szerint a bűn nem egyéb, mint hitetlenség, amelyet csak az Úr orvosolhat. A bűn köteléke csak előtte, benne tud oldódni, csak az ő kegyelme tud belőle felszabadítani.

Milyen sok embert bélyegez ma is bűnösnek az egyházi közvélemény! Ezzel el is zárja tőlük az élő evangélium meghallásának, átélésének lehetőségét. Pedig Krisztus az evangélium hirdetésére kötelezi tanítványait, se többre, se kevesebbre.

A történetben Jézus a kegyelemből táplálkozó szeretet cselekedeteit hiányolja Simon életéből. Ez az alapvető probléma. Ez a bűn. Ez már nem a felszínes ítélgetés szintje, hanem egzisztenciális, a teljes embert érintő kérdés. Ha nincs gyümölcs életem fáján, akkor milyen is az én hitem? Ez a mi személyes kérdésünk, nem másoké.

Térdeltél már az Úr elé azzal a kérdéssel, hogy mit is vár ő tőled? Nem az egyházad, a barátaid, a családod, a szüleid, hanem Jézus. Itt kezdődik a megújulás, személyes és egyházi szinten egyaránt. A kérdés az, hogy valóban komolyan tudjuk-e venni Jézus tanítását, szavait. Keressük-e még egyáltalán őt? Érezzük-e a szorító késztetést, hogy napról napra találkozzunk az élő Isten közöttünk jelen levő világával? Az *így szoktuk* vagy a *nem így szoktuk* világából kilépve van-e bátorságunk az örökkévaló, de mindig változó isteni perspektívát követni? A kérdésekre csak Jézus adhatja meg azokat a válaszokat, amelyek békességet nyújthatnak számunkra.

A VASÁRNAP IGÉJE

Beszélgetőtársam soha nem ment vissza a lelkészhez. Ő ugyanis már rég nem ott tartott, mint amire a lelkész reagált. Ő azért ment oda, hogy valaki meghallgassa. Nem azért, hogy elítélje, bírálja, vagy még erősebb bűntudatot keltsen benne. Hanem hogy beszéljen neki a Szabadítóról, aki egyedül hivatott arra, hogy bűnöket bocsásson meg. Hallani szeretett volna arról, hogy lehet a bűnösen felrakott kötelékektől megszabadulva, szabadon élni Krisztusban, és Jézus szolgálatában elköteleződni. Az új élet lehetőségét kereste, amelyről tudta, hogy csak akkor lehetséges, ha terheit le tudja tenni.

Nagy felelősség az elhívásunk, hiszen Jézus – a világba küldve tanítványait – az igenek és nemek világos kimondására kötelezi őket. Pál ezért mondja: *„…a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.”* (Róm 8,19) Merjük ma is meghallani az Úr hangját, mert az ő hangja egyedül élő és ható.

■ Johann Gyula

Imádkozzunk! „Jöjj, Szentlélek, téged hívunk és kérünk, / Hiszen látod a mi erőtlenségünk. / Szent tüzeddel töltsd be szívünk-lelkünket, / Új munkára te készíts fel bennünket! Szentháromság, minden áldás tőled jő. / Kegyelmeddel új szolgákat hívsz elő. / Tőled várunk ma is erőt, újulást. / Kérve kérünk, áldd meg ezt az indulást!” Ámen! (EÉ 315,3–4)

A 150. GENFI ZSOLTÁR

Dicsérjétek az Urat!

▶ **Szinte másra sem biztat ez az ének, „csak” erre: Dicsérjétek az Urat! Dicsérjétek a világ Teremtőjét és Megújítóját mindazzal, amit tőle kaptatok!**

A *Zsoltárok könyvének* utolsó három éneke – a 148., a 149. és a 150. zsoltár – mind gondolataiban, mind hagyományos használata szerint szorosan összetartozik. Már a legkorábbi keresztények is e három „Laudes-zsoltárral” köszöntötték a reggelt, a világ újraébredését. Sőt az ószövetségi időkben is összetartozónak érezték e három zsoltárt, s a kegyes zsidó imagyakorlat is reggeli imádságként használta őket. Valószínűleg a feltámadás hajnalán is ezeket énekelték a Jézus testét megkenni kívánó asszonyok, így nekünk, a Krisztust követőknek már nemcsak a teremtő, hanem az újjáélesztő Isten dicséretét is hordozzák ezek az énekek.

A 148. zsoltár sorolja a világegyetem létezőit – az égitestektől kezdve a természeti erőkön át, az állatokon, növényeken keresztül a minden rendű és rangú emberekig –, és istendicséretre buzdítja őket. A 149. zsoltár folytatja a sort, hogy a gonoszt legyőző Istent, az ítélő Urat dicsérjük minden lehetséges módon. A 150. zsoltár pedig összefoglalja az előzőeket, és meg nem szűnő dicsőítésre biztat.

Ha énekeljük e zsoltárt, egymást buzdítjuk – mondja *Szent Ágoston* –, s miközben egyszerre fogadjuk és adjuk is tovább a buzdítást, magunk is dicséretté válunk. Mert ez az igazi cél: „Nem elég, ha nyelvünk és hangunk dicséri az Istent, hanem a lelkiismeretnek, az életnek, a tetteknek is dicsérni kell őt!” Az Istennek tetsző élet az igaz istendicséret.

A *Gyülekezeti liturgikus könyvben* – a szerkesztés elveinek megfelelően – egymás mellé került a 150. zsoltár bibliai szövege (GyLK 779) és az abból készített verses átirat *Szenczi Molnár Albert* magyar fordításában (GyLK 780). Könnyen képet kaphatunk így a genfi zsoltárok egyik jellegzetességéről: amennyire lehetséges, a választott versforma keretein belül igyekszik minél pontosabban ragaszkodni az eredeti zsoltárszöveghez.

Dicsérjétek az Urat! Hol? „Az ő szentélyében”, az „égboltozaton”, ott, ahol ő uralkodik („Hol országol kegyesen”). Dicsérjük őt a világmindenség templomában, az egyház templomaiban és szívünk templomában egyaránt és egyszerre!

Dicsérjétek az Urat! Miért? Hatalmáért, amellyel teremt, és csodáiért, amellyel újjáteremt. A verses zsoltár még hozzáteszi: ezek szemlélése közben mindenki megértheti („Minden veheti eszébe”), ki a világmindenség Ura.

Dicsérjétek az Urat! Mivel? Zenével és tánccal. Azokkal az eszközökkel, amelyek a szóbeliség előtt is az emberek rendelkezésére álltak már érzelmeik, szándékaik kifejezésére.

A bibliafordítók többsége saját korának hangszereit sorolja fel. Ma énekelhetnénk így is: „Dicsérjétek őt a legkiműveltebb zenei eszközökkel, az Istentől kapott tehetségetekkel, de ha kell, döngessétek meg a basszusgitár húrját, húzzátok meg a harangokat, hogy mindenki meghallja, ki a világ teremtője és megújítója, egyetlen reményünk.” S talán még közelebb kerülünk a zsoltár eredeti szándékához, ha így értelmezzük sorait: „Szólaltassatok meg mindent, ami képes a rezonanciára, és ti magatok is rezonáljatok a megszólító Isten szavára!”

Ez a genfi zsoltár igen alkalmas a lelkesült éneklésre. A belső ismétlésekkel két aszimmetrikus részre tagolt dallam a szakaszzáró sorok kivételével mindvégig felfelé törekszik: először még csak tercugrásokkal, de a harmadik dallamsortól már általánossá válik a figyelemébresztő, felfelé ugró kvart. (A dallam tanításakor fordítsunk külön figyelmet az első és a hatodik sor hasonlóságára, kiemelve a kezdőlépések különbözőségét!) Az ének ritmusa is feszes éneklést tesz lehetővé. Verssoronként azonos a ritmusképlet, amihez szintén csak a zárlati sorokban járul még egy megnyugvást szerző hosszú érték.

Könnyen tanulható, vonzó dallam hordozza tehát a 150. zsoltár verses szövegét; érthető a népszerűsége a református felekezeten kívül is. Magyarországon legtöbben *Kodály Zoltán* háromszólamú egynemű kari feldolgozásából ismerhetik.

■ Bence Gábor

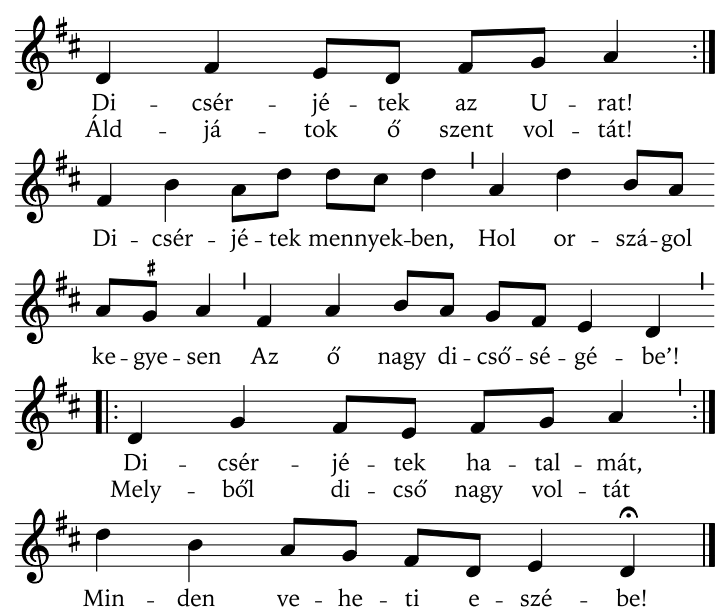

CANTATE

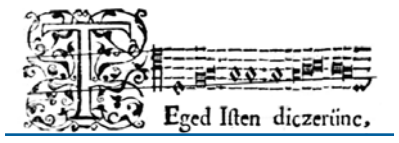

Hálaadás a nyolcvanéves alsógödi Luther utcai templomban

Alsógöd kis evangélikus kápolnatemplomát 1929-ben szentelték fel. A jubileum alkalmából *Luther Márton* egyik gondolatával invitáltak hálaadó istentiszteletre: *„…nem elég, hogy látszatra tegyem a jót, hanem szívem legmélyéből fakadó jókedvvel és szeretettel kell azt cselekednem.”* A nyolcvan év eseménytörténetéből mottóként hagyományozódott a hívekre egy zsoltáridézet is: *„Ha az úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.”* Múlt vasárnap ennek a két gondolatnak a jegyében elevenítették fel a templomépítés történetét a délutáni istentiszteleten. Az ünnepi alkalom igehirdetője *Mekis Ádám,* az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese volt.

Kezdetben az evangélikusok még csak szórványban éltek Göd-pusztán. A „kertek alatt” alig öt kilométerre lévő falu, Csomád anyakönyvében az első gödi bejegyzés 1794-ből származik. A kisgödi szórványt 1916 júliusában a váci anyaegyházhoz csatolták, ekkor *Scholtz Gusztáv* püspök ajánlotta fel nyári hajlékát istentiszteleti célokra, majd fia, *dr. Scholtz Oszkár* nyitotta meg új házát az istentiszteletek előtt.

Az 1917. június 17-én tartott istentiszteletek offertóriuma már a Kisgödön létesítendő evangélikus imaház javára lett a takarékpénztárban elhelyezve. Lassan-lassan növekedett az építési alap, de a világháború után az addigra már szépen gyarapodott tőke elértéktelenedett. Ám az isteni kegyelemből táplálkozó nemes szívű emberek nem engedték az imaház építésének szándékát elveszni. Ezen jóakarat megerősödését szolgálta az 1923. májusi egyházvezetői jóváhagyás, mely az alsógödi fiókegyház megalakulását mondta ki. Még ebben az évben lovag *dr. Floch Alfréd* és nővére – evangélikus édesanyjuk emlékére – a fenyves erdő alatt száz négyszögölnyi területet ajándékoztak az imaház céljára. A

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

gyülekezet a telken először egy harangláb felállítását határozta el, 1928-ban viszont már a templom építését. A terv fél év alatt meg is valósult: 1929. június 16-án *dr. Raffay Sándor* bányakerületi püspök szentelte fel a kápolna méretű istenházát.

A második világháború idején a torony felét szétlőtték, a tető beszakadt, a padokat kihordták és elégették, az oltárképet elvitték. Szinte mindent elölről kellett kezdeni, de 1947 végére a templom újjáépült. (Az újraszentelést *dr. Ordass Lajos* püspök végezte.)

A gyülekezetnek állandó lelkésze ugyan nem volt, ennek ellenére minden vasárnap tartottak és tartanak ma is istentiszteletet a templomban. A szolgálatot hol Vácról, hol Újpestről, hol Dunakesziről, hol pedig Csomádról végezték.

A gödi leánygyülekezet 1988-tól ismét Dunakeszihez tartozik – az ezredforduló óta *Kovács László* lelkész látja el az alsó- és felsőgödi istentiszteletek templomi szolgálatát. (A gyülekezet kántora *dr. Ittzés Máté* gödi lakos.)

A templomot 1994-ben – szúette födémszerkezete miatt – életveszélyessé nyilvánították. Az újjáépítésben a gödi piarista szakmunkásképző iskola is részt vett, az anyagiakat – az egyházkerület támogatása mellett – a gödi önkormányzat, a hívek adományai és sok-sok jóakaratú szakember önzetlen munkája biztosította. Ma az alsógödi evangélikus gyülekezethez harminc, egyházfenntartói járulékot fizető tag tartozik.

■ Dr. Guóth Emil

Tanévzáró istentisztelet és ünnepi ülés a teológián

Folytatás az 1. oldalról

A liturgiában az egyetem énekkara (*Wulfné dr. Kinczler Zsuzsanna* vezetésével) és liturgikus ének szemináriuma (*dr. Finta Gergely* vezetésével) vett részt, valamint *Johann Gyula* működött közre harsonán.

A tanévzáró istentiszteletet ünnepi ülés követte. *Dr. Csepregi Zoltán* rektor beszédében a húsz évvel ezelőtt történt eseményeket elevenítette fel, hangsúlyozva a két évtized alatt végbement fejlődést.

Ezek után a sokak által várt pillanat, a diplomaátadás következett. Nappali tagozaton hatan szereztek teológus-lelkész szakos oklevelet, egyetemi szintű hittanári oklevelet pedig hárman. A nyíregyházi kihelyezett tagozat főiskolai szintű hittanár szakán oklevelet öten, míg a sikeres záróvizsgáról szóló igazolást heten vehettek át.

A tanévzáró keretében kapták meg az arra érdemesek doktori, illetve habilitációs oklevelüket. *Dr. Reuss András* professzor számolt be a lefolytatott eljárásokról, majd új doktoraink: *Gerőfi Gyuláné Brebovszky Éva, Hafenscher Károly, Kodácsy-Simon Eszter* és *Lackner Pál* laudációi hangzottak el, és a doktori fogadalomtétel következett. Habilitációs oklevelet vett át *dr. Fekete Károly,* a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense.

Az ünnepi ülés a jubilánsok köszöntésével és okleveleik átadásával folytatódott. Aranyoklevelet kaptak az 1959-ben végzettek: *D. dr. Harmati Béla, Labossa László, Zászkaliczky Pál* és *Bárdossy Tibor.* Gyémántoklevélben a hatvan éve végzettek részesültek: *Brebovszky Gyula, Szakál Árpád,* valamint *Vető Béla.* Vasoklevelet kapott a hatvanöt éve végzett *Tarjáni Gyula.* Platinaoklevél átadására minden bizonnyal most került először sor az egyetem történetében, ezt az 1934-ben végzett *Takács János* kapta. A jubilánsok nevében Labossa László mondott szívhez szóló beszédet.

Az idei Sólyom Jenő-díjat *dr. Szabó Lajos* rektorhelyettestől vette át Reuss András, az EHE Szociáletikai és Ökumenikus Kutatócsoportjának vezetője az *Eszmecsere* című könyvsorozat szerkesztőinek nevében.

FOTÓ: LUKÁCS GABI

Csepregi Zoltán rektor kihirdette az egyetemi lelkész választásáról hozott szenátusi döntést. Ennek értelmében *Zsíros András* lett a hittudományi egyetem új lelkésze. Orosz Gábor Viktor, aki két éven át megbízott egyetemi lelkészként tevékenykedett, a rendszeres teológiai tanszék adjunktusaként folytatja tovább munkáját.

A rektor bejelentette, hogy Reuss András a következő tanévtől professor emeritusként tanít tovább, illetve megköszönte a professzor húszéves munkáját. Elmondta, hogy a szenátus további három évre meghosszabbította *dr. Cserháti Sándor* professor emeritusi megbízását.

A tanévzáróról és az ünnepi ülésről a Duna Tv felvételt készített, amely június 28-án 10 órától kerül adásba.

■ Veres Andi

vvv.Jézus

Néhány gondolat a tanévzárás apropóján

ÉGTÁJOLÓ

2007 kora tavaszán azzal a kéréssel keresett meg *Hallgatóné Hajnal Judit,* a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ igazgatója, hogy az iskola közelgő jubileuma alkalmából írjak rövid köszöntőt az intézmény készülő évkönyvébe. Kérésének eleget tettem. Az itt következő néhány sor meg is jelent akkor az iskola évkönyvében.

Mint nemzedékeken keresztül sok más diáknak, közel ötven évvel ezelőtt nekem is ezzel a mondattal mutatkozott be – Lénárd Sándor szavaival élve – a „vasorrú nyelv”: Non scholae sed vitae discimus – Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. *Az ókori filozófus, Seneca szavai közel két évezredig megfellebbezhetetlennek és örök érvényűnek tűntek. Aztán a mögöttünk lévő évtizedekben egymás után jöttek a különféle, reformnak nevezett kísérletek, amelyek az ősi bölcsességet is erősen kérdésessé tették. Vajon a sok fiaskó után elmondhatjuk-e végre: helyreállt a rend, és hazánkban az iskoláknak – közöttük az egyházunk fenntartásában működőknek – nincs más dolguk immár, csak az, hogy hivatásuk szerint oktassák és neveljék a rájuk bízott gyermekeket, fiatalokat? Ítélje meg ezt mindenki a saját tapasztalatai szerint! Tartok tőle, hogy a helyzet – 2007-ben Magyarországon – egyáltalán nem rózsás.*

Ezért kell különösen is nagy szeretettel, felelősséggel és megbecsüléssel gondolnunk óvodáinkra, iskoláinkra, pedagógusainkra! Többfrontos küzdelemben kell helytállniuk, hogy betölthessék küldetésüket, és valóban életre neveljék gyermekeinket. De melyik életre? Hiszem, hogy – sajátos küldetésük szerint – arra a másikra is, amelyről Jézus Urunk így szólt: „Én vagyok az út, az igazság és az élet – Ego sum via, veritas et vita.” *(Jn 14,6) A számítástechnikában szokásos honlapmegjelölés logikája szerint ezért írtam címül is: vvv.Jézus. Igen, pont ez a reménységünk, hogy a reánk bízott gyermekek, fiatalok nemcsak tudományban, testben, hanem a Jézus Urunk iránti szeretetben is gyarapodnak. (Vö. Lk 2,52)*

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm 15 éve új életre támasztott győri iskolánkat, és kívánom, hogy tudománnyal, hittel és szeretettel töltse be küldetését még sok-sok éven át. Ad multos annos!

A két évvel ezelőtti emlékek közül visszatérek a jelenbe. Néhány eseményt külön is meg kell említenem.

A Szentháromság ünnepe utáni 2. vasárnapon, e sorok megjelenése előtt egy héttel zárta az első tanévét az evangélikus oktatási és nevelési rendszer legfiatalabb intézménye, a malomsoki egyházközségünk fenntartásában működő marcaltői Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda.

A Vocational Academy Alapítvány markából és így a teljes ellehetetlenülésből kimentett iskola nehéz esztendőn van túl. A minden tekintetben szükséges konszolidációs folyamat első részeredményeiért is hálát adhattunk a tanévzáró istentiszteleten.

Az 1970-es években ezen a környéken, a közelben lévő takácsi–gecsei társgyülekezetben végeztem lelkészi szolgálatomat. Akkori szolgálatom emlékei alapján joggal állíthatom, nem túlzás, ha egyfajta csodaként tartjuk számon a mai, a község kultúrházában megtartott tanévzáró istentiszteleten történteket. A pedagógus-énekkar és a gyermekek versmondása és éneke nemcsak a most befejezett első tanév biztató eredményeiről tanúskodott, hanem a jövő reménységét is megalapozta. Csak így tovább, kmetysek! Nem vagytok egyedül! Sokak jó szándéka és egyházunk imádsága támogat benneteket!

A legifjabb után a legidősebb… Ez most nem a történelmi időskála szerint, hanem az újraindulás időrendje szerint értendő. Az előbbi alapján a soproni líceum elsősége megkérdőjelezhetetlen, a rendszerváltáshoz kapcsolódó újraindulás pálmáját azonban a híres-nevezetes budapesti Fasor viszi el. Húsz év! Vannak, akik számára – újraindult iskoláink minden diákja ide tartozik – már történelem. Mintha mindig is így lett volna. Az idősebbek tudják, hogy a történet – és nemcsak a Fasoré – maga a csoda. Amit az 1980-as évek vége felé egyházunk akkori vezetése túlzásnak, lázadó követelésnek vélt, mára már meghaladott szerény elképzelés. Hiszen a Fasor után új és új iskolák tértek vissza a lelki édesanya, evangélikus egyházunk kebelébe.

Oktató- és nevelőmunkánk tárgyilagos elemzése alapján azonban kikerülhetetlen a kérdés: valóban visszatértek-e? Persze jogilag igen, ez nem kétséges, de hogy a vvv.Jézus pedagógiai gyakorlata és hitvallásos elkötelezése szerint is – erre nem minden esetben mernék és tudnék Isten előtt jó lelkiismerettel igennel felelni. Gondolom, egyetértünk abban, hogy az eddig megtett út biztató részeredményei és alázatra intő kudarcai együtt emlékeztetnek bennünket Urunk és Mesterünk intő szavára: *„…nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.”* (Jn 15,5)

A lapunk megjelenése utáni napokban – az újraindulás huszadik évfordulója miatt éppen a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban – tartjuk a tanévzáró evangélikus pedagóguskonferenciát. Az evangélikus oktatásügyet reprezentáló, körülbelül ezer pedagógust és tízezer diákunkat képviselő nagyszabású rendezvényen nemcsak születésnapot ünneplünk, és nemcsak tanévet zárunk, hanem az esedékes tennivalók számbavételén túl feltesszük magunknak a kérdést: valóban a Mester szava pedagógiánk zsinórmértéke?

Mert ne feledjük, *pont* ő, egyedül ő az, aki figyelmeztet és meggyőz bennünket arról, hogy iskoláinknak olyan műhelyekké kell lenniük, ahol – a híres evangélikus pedagógiatörténész, *Schneller István* felismerése szerint – *a szeretet nyitja meg a tanítvány szívét.* Erre válaszolunk napról napra evangélikus oktatási rendszerünk minden intézményében, óvodáinkban és iskoláinkban. Ha napi gyakorlatunk ennek megfelel, csak akkor tarthatjuk óvodáinkat, iskoláinkat *evangélikus* oktatási, nevelési műhelyeknek. Erre segítsen minket a mindenható és irgalmas Isten!

Ittzés János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Börzsönyi partecédula

„Fog-e a Magyarországi Evangélikus Egyház csendesen tiltakozni az egyre jobban elharapódzó erőszak ellen végre akkor is, amikor az áldozat magyar – gyilkosa pedig bizonyítottan cigány? – tette fel a provokatívnak szánt kérdést az ismeretlen telefonáló. Szavai a továbbiakban ugyanakkor arra engedtek következtetni, hogy inkább azt szeretné „üzenni": tartsuk távol magunkat a Magyar Gárda figyelemkeltő demonstrációjával párosuló eseménytől. Miután megtudtam, hogy a család a település korábbi evangélikus lelkészét kérte fel *Králik Attila* búcsúztatásra, már érteni véltem: valójában szerkesztőségünk is meghívást kapott a gyászszertartásra…

Ha tehát senki más, lapunk egy olvasója most egészen biztosan kíváncsi, miként kommentáljuk a június 20-án lezajlott kegyeleti aktust. Előbb azonban álljon itt a sajtóorgánumokban többnyire gondosan elhallgatott hír.

A természet is siratta ismerőjét – a szakadó eső ellenére százak vettek részt a meggyilkolt erdész búcsúztatásán

A hónap elején brutális kegyetlenséggel meggyilkolt Králik Attila, Nagybörzsöny néhai erdésze a település szélén lakott. Az 54 éves férfi torkát otthonában vágta el az időközben kézre kerített tettes, akinek zsákmánya az áldozat mobiltelefonja és húszezer forintja volt. A ravatalozónál felvonult és díszsorfalat állt a Magyar Gárda, amelynek meghívott előadói a gyászszertartás után – immár a temetőn kívül – intéztek beszédeket az egybegyűltekhez.

Véleményünket illetően abban a „szerencsés" helyzetben vagyunk, hogy idézhetünk a Magyar Gárda honlapján megjelent beszámolóból. Ott ugyanis a tudósító így summázta a történteket: „Az evangélikus lelkész, *Thuránszky István* megbocsátó kegyelmet kért a gyilkosra is, mert mi ilyenek vagyunk, de én most azt mondom nektek, ráérünk még azzal a kegyelemmel." Nos, mi viszont az evangélikus lelkésszel együtt valljuk: Isten megbocsátó kegyelmére (amely nem tévesztendő össze a világi igazságszolgáltatás elnéző kegyével) bizony mindannyian rászorulunk. Jobban, mint arra a védelemre, amelyet a gyászszertartás napján – teljesen szükségtelenül – kétszáz-valahány kivezényelt rendőr jelenlétében élvezhettek – a gyilkos hozzátartozói.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Ahol a profán és a szakrális üzenetek már összekuszálódtak – a szabadtéri emelvény mikrofonjánál ifj. Hegedűs Lóránt református lelkész

■ T. Pintér Károly

Vesztfáliai béke

Magyar–német ökumenikus egyházvezetői találkozó

▶ Először került sor a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyar Református Egyház és az uniált Vesztfáliai Evangélikus Egyház történetében közös egyházvezetői találkozóra június 15. és 19. között Vesztfáliában. Egyházunkat *dr. Fabiny Tamás* püspök, *Prőhle Gergely* országos felügyelő és *Cselovszkyné dr. Tarr Klára,* az ökumenikus és külügyi osztály vezetője képviselte az elmúlt héten Észak-Németországban. Együtt utaztak a református egyházvezetői delegációval, amelynek tagjai *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök, a zsinat lelkészi elnöke, *dr. Huszár Pál,* a zsinat nem lelkészi elnöke és *Ódor Balázs* ökumenikus referens voltak.

Mint a vörös és fehér csíkok a híres vesztfáliai sonkában, úgy illeszkednek össze a felekezetek az egyesült Vesztfáliai Evangélikus Egyházban, amely evangélikus és református gyülekezetekből áll. *III. Frigyes Vilmos* porosz uralkodó 1817-ben egyesítette politikai döntéssel a két egyházat, amelyek így istentiszteleti és úrvacsorai közösségbe kerültek egymással. A porosz unió egyik jellegzetessége mégis az volt, hogy mind az evangélikus, mind a református felekezet megtartotta hagyományait és teológiai sajátosságait. S ez ma is érezhető.

A négy teljes napot igénylő látogatás fő célja az volt, hogy ökumenikus és egyházvezetői szinten is belelássanak a partnerek egymás életébe: megismerjék egymás örömeit, gondjait, s egyúttal tematizálják a sajátosan magyar evangélikus–református viszonyt. Ahogy a fogadó egyház főtanácsosa, *dr. Ulrich Möller* fogalmazott: a látogatóknak bepillantást engedtek saját nappali szobájukba, takarítás és rendrakás előtt.

Már a szálláson látszott, hogy kiemelt helyet szántak a magyar delegációnak: a *Haus Villigst* egy a vesztfáliai egyház három központja közül, amely számos posztgraduális kurzust, továbbképzést, valamint külföldi hallgatók számára (is) elitképzést kínál és finanszíroz. A Ruhr folyó menti épületegyüttes gyönyörű parkban áll, léleképítő ereje kétségbevonhatatlan. Ennek bemutatása, valamint a vesztfáliai egyház aktuális helyzete volt az első nap témája. Késő estig folyt az eszmecsere az északnémet testvéregyház *Kirche mit Zukunft* (Egyház jövővel) című új stratégiájáról, amelyet tíz év óta hajtanak végre folyamatosan.

A szép környezet sem szépítheti azonban a helyzetet: a vesztfáliai egyház tagjainak száma folyamatosan csökken, sokan kilépnek, a meglévő templomok kiüresednek, a szó szoros értelmében. A magyar küldöttség megnézhette a *Glück und Seligkeit* (Boldogság és üdvösség) nevű templomot, amelyet étteremmé alakított át új tulajdonosa.

A szomorú demográfiai adatokat azonban gazdasági racionalitással és lelki megújulással szeretné javítani a vesztfáliai egyház: az új helyzetben új módszerekre van szükség. Ez is kiderült a látogatás további programjaiból. Bemutatkozott az egyház továbbképző intézete, amelynek vezetője, *dr. Peter Böhlemann* többek között a lelkészakadémiákat rendezi; környezetvédelmi referense, *Klaus Breyer* lelkész, aki csapatával már több mint húsz éve végzi munkáját az egyházban és a társadalomban; végül pedig bemutatkozott pedagógiai intézete, amelynek vezetője, *Marco Sorg* lelkész a mi szempontunkból irigylésre méltó szervezeti felkészültségről adhatott számot.

A négy napon végigvonult egy fontos teológiai téma: idén hetvenöt éves a *Barmeni teológiai nyilatkozat,* amelynek lapjain 1934-ben a német Hitvalló Egyház kijelentette, hogy a náci uralom ellenére berkeiben nem engedi az egyháztól idegen nemzetiszocialista eszmék térhódítását.

A magyar egyházvezetők és kísérőik közös vacsorán vettek részt a vesztfáliai egyház Európa albizottságának tagjaival, akik az ökumenikus, külügyi és missziói kapcsolatok területén tevékenykednek. Számos közös téma került napirendre, többek között Magyarország európai uniós szerepe, amelynek kapcsán Prőhle Gergely országos felügyelő határozott álláspontja keltett figyelmet: az egymással való közösséget nem érhetjük el csupán integrációval, ez utóbbinak is megvannak a maga korlátai. „Az integráció és az identitás kényes egyensúlyára mindig ügyelni kell" – mondta.

Első sor (balról jobbra): dr. Bölcskei Gusztáv, dr. Huszár Pál, dr. Fabiny Tamás; második sor: Prőhle Gergely, Cselovszkyné dr. Tarr Klára, dr. Ulrich Möller; harmadik sor: Ódor Balázs, Stefanie Lüders és Peter Ohligschläger (a missziói munkaág vesztfáliai vezetője)

A látogatás utolsó előtti napján *Alfred Buß* püspök, a zsinat lelkészi elnöke fogadta a magyar ökumenikus delegációt, csütörtökön pedig kiértékelő beszélgetésre kaptak meghívást a magyar vendégek az országos egyház bielefeldi központjába. A számos hozzászóló egyikeként Fabiny Tamás püspök elmondta: lelki megújulásra, az egyház saját hangjára van szükség. Annak idején az egyház a barmeni nyilatkozat keretében lépett fel az uralkodó korszellem ellen. Ma ez nem nagyon érezhető. Határozott egyházképre van szükség, hiszen Barmen jegyében ma is elmondhatjuk: „Csak aki tudja, hol áll, az tud ellenállni."

■ Cselovszkyné dr. Tarr Klára

Biztonság-bizalom-bizonyosság

Október a reformáció hónapja

Naponta bőrünkön érezzük a biztonságnak, bizalomnak és bizonyosságnak a hiányát. Életünk különböző területein szorongások, sőt rettegések uralnak bennünket. Bizalmi válságban élünk, és a nem is olyan régen még biztos támpontot jelentő értékrendünkben is sokszor elbizonytalanodunk.

A reformáció hónapjának témája – ahogyan ezen írás címében megjelenik – ehhez az életérzéshez, ehhez a hiányérzethez igazodik, ezt tükrözi. Mindazonáltal – pozitív szóhasználatával – tükrözi a rendíthetetlen hitet és konok igényt arra nézve, hogy éljünk, élhessünk biztonságban, a bizalom légkörében és bizonyosságaink érvényességében. Szükségünk van arra, hogy fentről kapjunk megerősítést, és arra is, hogy minden körülmények között egymás számára a biztonságot jelentsük, az ősi bizonyosságot tanúsítsuk, és a bizalom légkörét újrateremtsük. Ez a cél, ez az igény nyer kifejezést és ad eszköztárat is ez évi reformációi rendezvénysorozatunkban, amelynek főbb állomásai a következők.

Október 1-jén, csütörtökön 14 órakor ünnepélyes megnyitóval kezdődnek a rendezvények a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és az egyetemi lelkészségek székházának kápolnájában. A megnyitó alkalmat ad – a fő téma megfontolásán túl, illetve ahhoz kötődően – a *Kálvin János* születésének ötszázadik és *Ady Endre* halálának századik évfordulójára való emlékezésnek is.

Október 18-án, vasárnap 17 órakor kezdődik az ünnepi reformációi gála a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban. Az ünnepi beszédre *dr. Bod Péter Ákos* egyetemi tanár kapott felkérést. A gazdag programban – terveink szerint – az Unicum Laude énekegyüttes, valamint Pál István „Szalonna" és bandája, továbbá neves előadóművészek láthatók-hallhatók. A Kálvin-évfordulóra is tekintettel elhangzik *Illyés Gyula A reformáció genfi emlékműve előtt* című verse.

Október 25-én, vasárnap 17 órára az országos reformációi istentiszteletre várjuk a híveket Miskolcon. Az úrvacsorás istentiszteleten igét hirdet *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, bizonyságot tesz *Mészáros Kálmán* baptista egyházelnök. A liturgikus szolgálatokban a protestáns tagegyházak püspökei, országos vezetői és a miskolci gyülekezetek lelkipásztorai vesznek részt. A felemelő spirituális élményhez az egyházi énekkarok szolgálatait kérjük fel.

Október 31-én, szombaton 17 órakor megemlékezést tartunk Budapesten a Reformációi emlékparkban. Erre elsősorban a budapesti és a Budapest környéki gyülekezetek, egyházi intézmények és szervezetek híveit várjuk. (Mint ismeretes, az emlékpark a Bajza utca és a Városligeti fasor sarkán az evangélikus és a református templom között van.) Az ünnepségen elmondandó imádságra *Gáncs Péter* evangélikus püspök, ünnepi beszédre pedig *Tőkéczki László* református főgondnok kapott felkérést. Közreműködik az Üdvhadsereg fúvószenekara, valamint a környék egyházi iskoláinak diáksága. Az ünnepség – a tervek szerint – a fasori református templomban zenés reformációi istentisztelettel folytatódik.

A további központi rendezvényekről, a női, missziói, tanulmányi, ifjúsági, zenei programokról később adunk hírt.

Szeretetteljes bizalommal buzdítjuk a gyülekezeteket, intézményeket és szervezeteket, hogy – lehetőleg profiljuknak megfelelően, de nem kizárólagosan – e fő témához kapcsolódva szervezzék meg a maguk helyi programját, s erről – a programfüzetünkben való regisztráció érdekében – legkésőbb szeptember 5-ig szíveskedjenek tájékoztatást küldeni a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának. Cím: 1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.; telefon: 1/371-2690; e-mail: oikumene@meot.hu.

Bizalommal kérem, hogy az október 18-án, vasárnap 17 órakor az Uránia Nemzeti Filmszínházban megrendezendő ünnepi gálára – tekintettel az intézmény befogadóképességére – a jegyeket szíveskedjenek megrendelni (valamint jegyenként 500 forint/fő adományt is remélünk) legkésőbb *szeptember 10-ig* a fenti elérhetőségek egyikén.

Az *Október a reformáció hónapja 2009* rendezvénysorozat iránt minden érdeklődő imádságos, aktív részvételét és a határidők szem előtt tartását kéri a szervezőbizottság nevében:

■ Dr. Bóna Zoltán,
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára

»GYÚJTSD FEL, ISTEN, EZT A VÁROST!«

Vihar utáni búcsú a Viharsaroktól

A „katasztrófaturistáknak" csalódniuk kellett: 21-én szokatlanul népes gyülekezet előtt, ugyanakkor nyugodt körülmények között tartotta meg utolsó vasárnap délelőtti istentiszteletét *Németh Mihály* a békéscsabai evangélikus Nagytemplomban. Az alföldi város viharos körülmények között távozó pásztora többször is lelkésztársai tiszteletére és szeretetére szólította fel a híveket.

Egy lelkész búcsú-istentiszteletére máskor is sokan kíváncsiak, ezúttal azonban az átlagosnál is nagyobb érdeklődés övezte Németh Mihály békéscsabai távozását. Néhány hónap alatt egyre többen tudtak az egyházközség vezetésében kialakult konfliktusról, míg egy – a *Békés Megyei Hírlapban* – június 19-én napvilágot látott interjúban maga a távozó sem rejtette véka alá elköltözésének valós okát: a gyülekezet többi lelkésze nem tud vele együtt dolgozni…

A megyei napilap internetes kiadását hamar megtalálták azok is, akik többnyire álnév mögé bújva fejtették ki álláspontjukat, gyakran személyeskedő, provokatív stílusban. A békéscsabai helyzet téma lett az evangélikus levelezőlistán, a *Fraterneten,* illetve a *myLutheren* is.

A többi vasárnapon a katolikus templom előtt megtalálható koldus is tudta: ezúttal többen lesznek a lutheránusoknál, ezért a Nagytemplom lépcsőjén kéregette a forintokat. Az átlagos vasárnapi igehallgatók többszöröse, a megyei napilap tudósítója szerint mintegy kilencszáz ember vett részt a meglehetősen élénk médiaérdeklődés közepette tartott istentiszteleten.

Nyitóénekként az „Isten nekem erőm, bizodalmam" kezdetű ének csendült fel, amely a csabai gyülekezet alapítása óta minden jeles ünnepnapon elhangzik.

Németh Mihály Róm 9,16 alapján tartott igehirdetésében többször is utalt az elmúlt hónapok eseményeire. „Ebben a gyülekezetben van valaki, aki nagyon szereti ezt a gyü-

lekezetet és ezt a várost, aki Békéscsabán akart maradni. Ez a valaki kereste, szíve mélyén még mindig keresi az igazságot. Az utóbbi hónapokban bizony többször is az igazságosztó Istent kereste. Mikor fogja megtanulni ez a valaki, hogy *nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené?* Akkor, amikor lemond önmaga valós – mások szerint csak vélt – igazságának érvényre juttatásáról. Ha újra rátekint arra az Istenre, aki félretette igazságát, és keresztre adta ezért a valakiért is a Fiát, Jézust – mert ennyire szereti őt" – emelte ki az igehirdető.

A távozó lelkész szlovákul is felidézte a városból 1753-ban elűzött prédikátor elődjének szavait. *Vandlik Márton* akkor e szavakkal búcsúzott a csabai szószékről: *„Gyújtsd fel, Isten, ezt a várost!"* „Mit kívánhatnék én most nektek, csabai hívek?" – tette fel a kérdést Németh Mihály. „Így áldalak benneteket: Gyújtsd fel, Isten, ezt a várost – Szentlelked tüzével!"

A prédikáció intermezzójaként – a lelkésszel egy önkormányzati bizottságban dolgozó – *Józsa Mihály* színművész tolmácsolásában hangzott el *Reményik Sándor Kegyelem* című költeménye.

Távozásának – sajtóból már ismert – okait a búcsúzó lelkipásztor a hirdetések között osztotta meg a gyülekezettel. Arra kérte a békéscsabaiakat, hogy továbbra is szeressék az egyházat, a templomokat, tiszteljék és szeressék az itt maradó lelkészeket.

A záróáldást követően az ambóhoz lépve Németh Mihály így fogalmazott: „Voltak, akik azt mondták, hogy biztosan meg akartam koronázni másfél évtizedes békéscsabai szolgálatomat ezzel a délelőttel. Nekem nincsen koronám. Én a töviskoronás Krisztus szolgája voltam itt, és az szeretnék maradni új szolgálati helyemen is." Elmondta, hogy jeremiási fájdalommal a szívében hagyja el Békéscsabát, majd letette a Kis- és a Nagytemplom nála lévő kulcsait, és – fogasra akasztva Luther-kabátját – civil öltözékben hagyta el az istenházát, miközben a gyülekezet az énekeskönyv 328. énekét énekelte.

A távozó lelkész nem engedte meg, hogy bárki nyilvánosan köszönje meg szolgálatát. Az istentisztelet résztvevői – a vasárnapi templomlátogatók mellett jelenlegi és egykori tanítványai, általa esketett házaspárok, a városi közéletben szerepet vállalók – a templom ajtajában személyesen búcsúzhattak el tőle. Itt kapták kézhez a gyülekezet tagjai a *Csabai búcsú(s)zó* című kiadványt, amelyben tizenöt évi szolgálatát összegzi, és távozásának okait fejtegeti a lelkész, már a vezércikkben is hangsúlyozva, hogy „a békesség érdekében".

Németh Mihály július 1-jén nyújtja be írásban lemondását, július 14-étől időarányos szabadságát veszi ki, augusztus 1-jétől pedig a maglódi gyülekezetet pásztorolja, miután a Pest megyei egyházközség parókus lelkészének választotta. A Viharsarokban maradók pedig várják a Lélek tüzét és a békés Csabát…

■ –Ó –Ő –A

Tanévzárás idősotthonban

A gödöllői Tessedik Sámuel Idősek Otthonában tartott múlt vasárnap – a szeptemberi évnyitó alkalomhoz hasonlóan – tanévzáró istentiszteletet *Roszík Gábor* evangélikus lelkész, az intézmény vezetője *(képünkön).* A szokatlan helyszínt az magyarázza, hogy az idősek otthona mellett működő családok átmeneti otthonából a nehéz sorsú szülők és gyermekeik vasárnapról vasárnapra átjárnak a kápolnába, és részt vesznek az istentiszteleteken az idősekkel együtt. Az otthonból ebben a tanévben tizenöt gyermeket iskoláztak be, közülük hetet és egy édesanyát keresztelt meg az intézmény lelkésze.

■ Galambos Ádám *felvétele*

Cigány ételek bemutatója

Sárszentlőrincen június 20-án nagy lépést tettek a helyi és környékbéli cigányok és magyarok annak érdekében, hogy a tavaly elsőként megrendezett találkozó hagyománnyá váljon. Idén is készültek finom ételek, szólt az élő cigányzene, összeállítás hangzott el a cigány irodalomból, ropták a táncot, és legfőképpen szólt az evangélium: *„…mindennapi kenyerünket add meg nékünk ma…"*

■ Bakay Péter *felvétele*

Egy palackposta utóélete…

Szinte mindig csak jó dolgokról írunk: felújított épületekről, átadott kitüntetésekről, zsúfolásig telt templomokról… Aztán – belépve az egyházi hétköznapok valóságába – azt tapasztaljuk, hogy bizony számos épületünk omladozik, itt-ott személyes ellentétek, viszályok mételyezik gyülekezeteinket, és legnagyobb egyházközségeinkben is rohamosan fogy az igehallgatók száma. Ezekről azonban ritkán írunk…

Persze nem feltétlenül nekünk kell mindent felhánytorgatnunk, hiszen a világi média lelkesen tudósít minden „vallási visszásságról". De vajon szerencsés-e minden esetben hallgatnunk? Nem kellene-e – szeretettel és Krisztustól kért bölcsességgel – gyakrabban rámutatnunk a problémákra, ezzel is ösztönözve a megoldás felé vezető útra? Nem ártunk-e időnként éppen azzal, ha szőnyeg alá seperjük az aktuális bajokat? Mert egy ideig ugyan ezt is megtehetjük, idővel azonban a szőnyeg sem takarja el a kupacot.

Hisszük, hogy mindannyian, akik kisebb-nagyobb rendszerességgel írjuk, szerkesztjük, tördeljük a lapot: szolgálatot végzünk. Arra kaptunk elhívást, hogy terjesszük az örömhírt, a vigasztaló, az erősítő vagy éppen a szembesítő és bűnbánatra indító evangéliumot.

Így született meg január végén – sok-sok imádság közepette – jegyzetünk a békéscsabai gyülekezet helyzetéről – Palackposta, avagy üzenet a matrózoknak címmel (Evangélikus Élet, 2009/4. szám, 13. oldal). És bár lapunkban nem gyakorlat álnéven megjelentetni cikkeket, ezúttal kivételt tettünk. Éppen azért, hogy ne a

2009. június 21.

CSABAI B

NÉMETH MIHÁLY LELKÉSZ BÚCS

A „Palackposta" pa

Január vége felé, egy álmosnak induló csütörtök reggelen történt. Éppen érettségi előkészítőt tartottam a Békéscsabai Evangélikus Gimnáziumban, amikor megcsörrent a mobiltelefonom. Esperes lelkész-kollégám hívott. Egy pillanatra átfutott rajtam a gondolat: mégse kellene órán felvennem. Aztán mégis. „Mondjad gyorsan!" – szóltam bele a nyakamban lévő indukciós hurok mikrofonjába. „Nem tudom röviden mondani!" – hangzott az érezhetően feszült válasz. „Az Evangélikus Élet legfrissebb számában cikk jelent meg névtelenül a csabai helyzetről." – „Nem tudok az egészről semmit!" – hűledeztem.

botrány, hanem a lehetséges megoldás kerüljön a középpontba.

A megjelenést követő napokban sokan próbáltak meggyőzni bennünket: nem lett volna szabad nyomdába küldeni az írást. Egyesek bulvárosodással vádolták meg az Evangélikus Életet, mások pedig egyenesen cenzúráért kiáltottak.

Ma már tudjuk: nem ártottunk azzal, hogy palackpostánkat vízre bocsátottuk. Mert Békéscsabán ugyan szakítás lett a történet vége, máshol azonban más irányt vettek az események… Palackpostánkat ugyanis nemcsak a Körösök vidékén fogták ki a „vízből".

Először mosolyogtunk azon a valójában meghökkentő, elgondolkodtató tényen, hogy másutt is, mások is magukra ismertek az írásból. Az ország különböző szegletéből tették fel a kérdést lapunk főszerkesztőjének: vajon ki írta meg a történetüket?…

Persze mindannyiunknak érdemes levonni a tanulságokat. Azoknak is, akik az egyházon belül szolgálnak, és azoknak is, akik „mezei" igehallgatóként vallják kapitányuknak a békesség Krisztusát. Mert az, hogy az árbocra húzzuk a Feltámadott zászlaját, nemcsak az örök élet reménységével, hanem óriási felelősséggel is jár. Nem vezethetjük saját életünk hajóját sem a sötétség felé. Nem engedhetjük, hogy azt a bizonyos lobogót beszennyezzék bűneink, szeretetlen indulataink, rendezetlen kapcsolataink.

Nekünk mindennapjaink során világítanunk kell(ene), hogy mások – az egyházhoz nem tartozók is – utánunk evezhessenek. Csak így juthatunk el egykor minél többen az örök élet kikötőjébe.

■ *Egy ember a fedélzetről:*
László Jenő Csaba

Vendéglátó „öregifi"

Három bográcsban főtt a gulyásleves múlt vasárnap a csömöri templomkertben – ez önmagában még nem lenne országos lapban hírértékű. Az azonban igen, hogy az idén immár második alkalommal megrendezett gyülekezeti nap ötletgazdái, szervezői, szponzorai és kivitelezői a most már családos, harmincas és negyvenes éveikben járó egykori ifjúsági bibliakörös tagok, az „öregifi" tagjai voltak.

Mivel ez a korosztály – a család és a hivatás adta elfoglaltságai miatt – nem tudja kellő mértékben kivenni részét a gyülekezet mindennapjaiból, az öregifisek fontosnak tartják, hogy havonta egyszer azért mindenképp találkozzanak, évente egyszer pedig megvendégeljék a teljes gyülekezetet. Ezért ez a körülbelül harmincfős csapat terített asztalokkal és harminc kiló húsból készített bográcsgulyással várta az – ez alkalommal *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök vendégszolgálatával zajlott – istentiszteletről érkező híveket.

Az előző pénteken ért véget a vasárnapi iskolások hittantábora, így a délutáni program keretében a gyere-

kek adtak ízelítőt a tábor hangulatából a felnőtteknek három, Pál apostol életéhez kötődő jelenettel. A nap zárásaként *Boda Zsuzsa* vetített Észak-Írországban készült fényképeiből.

■ Fábri István *felvétele*

Haydn halálának kétszázadik évfordulója

Joseph Haydnt a bécsi klasszicizmus nagy mestereként szokták emlegetni, két másik zeneszerző-óriás, *Mozart* és *Beethoven* mellett. Születésük szerint azonban egyikük sem bécsi, hiszen Haydn az alsó-ausztriai Rohrauban, Mozart Salzburgban, Beethoven pedig Bonnban született.

Miért emlegetjük őket mégis bécsi mesterekként? – A 18. század második felétől a nyugati zene sorsa Bécs kezébe kerül. Bécsben, a nagyvárosban a zene előadásának százféle lehetősége van: van operaház, több nyilvános hangversenyterem, de a zene színteréül szolgálnak a főúri szalonok, polgári otthonok is. Bécsben találkoznak egymással a zeneszerzők és előadóművészek, s Bécs biztosítja a közönséget és a zeneműkiadókat is.

S mi bennük a klasszikus? – Klasszikusnak szoktuk nevezni bármely korszak kiemelkedő alkotásait, azonban a bécsi klasszicizmus fogalmával egy zenetörténeti korszakot, mégpedig körülbelül a *Bach* halálától, 1750-től Beethoven haláláig, 1827-ig terjedő időszakot szoktuk jelölni. Minden klasszicizmus egyensúlyra, arányosságra, szimmetriára törekszik. A bécsi klasszikus zeneszerzők – az elmúlt korszakkal, a barokkal szemben, bár számos elemét megtartják – döntően új zenei gondolkodásmódot alakítanak ki, új zenei nyelvezetet teremtenek, s ebben óriási szerepe volt Joseph Haydnnak.

Joseph Haydn 1732. március 31-én született a Lajta menti Rohrauban. Apja – foglalkozását tekintve kádármester –, bár a kottát nem ismerte, ügyesen hárfázott. Haydn a hainburgi rokon iskolamester révén korán megismerkedik a zene alapelemeivel. Mint Georg Reutter udvari karnagy felfedezettje, 1749-ig énekel a Wiener Sängerknaben tagjaként a bécsi Szent István-székesegyházban. 1750 és '59 között nehéz anyagi körülmények közt él: zongoraórákat ad, és kottát másol. Majd inasnak és zongorakísérőnek szegődik *Porpora* olasz zeneszerző és énekmester mellé. Míg az énekleckéket hallgatja, megismerkedik az opera stílusával, valamint az ekkor modernnek számító bécsi komponisták: *Dittersdorf, Monn, Wagenseil* műveivel.

Első vonósnégyesét 1755-ben Fürnberg báró rendelésére írja meg. E vonósnégyes tulajdonképpen a véletlen szülötte: Haydn azért írta két hegedű-brácsa-gordonkára a művet, mert a báró weinzierli kastélyában rajta kívül csak egy hegedűs, valamint egy brácsás és egy csellista volt. A későbbiek folyamán a vonósnégyes műfaja Haydn kezén alakul és fejlődik: tőle tanulnak a kortársak – s közben ő is tanul kortársaitól (főleg Mozarttól) kvartettet írni.

Az ötvenes évek második felében írja első zongoraműveit, azonkívül triókat, szerenádokat, valamint első operáját is, *A sánta ördögöt.*

1759-ben *Morzin* gróf lukaveci rezidenciájára kerül mint zeneigazgató. Itt írja élete első szimfóniáját. 1760-ban feleségül veszi *Anna Maria Kellert,* házassága azonban nem szerencsés. Gyermekáldás és szeretet nélkül élnek együtt 1800-ig, az asszony haláláig.

Haydn 1761. május elsején az *Esterházy* hercegek szolgálatába kerül. Csaknem harminc évet tölt Kismartonban és Eszterházán – mai nevükön Eisenstadtban és Fertődön –, először mint másodkarmester, majd 1766-tól 1790-ig, a herceg haláláig mint első karmester. E harminc évről így vall: „Kísérletezhettem egy zenekar élén, megfigyelhettem minden hatást, javíthattam, nyesegethettem, vállalkozhattam, merhettem!" Valóban: az Esterházy-udvarban minden lehetőség adott a zseniális muzsikus számára: a hercegnek saját operája, világi és egyházi együttese, sőt cigányzenekara is van.

A hatvanas évek a kísérletezés korszaka Haydn számára. Állandó és közvetlen a kapcsolata a rendelkezésére álló muzsikusokkal, akiknek hangszeres tudását műveiben maximálisan kihasználja. Kipróbálhatja a különféle hangszíneket, kitalálhatja a zenekari beszédet, bizonyos hangulatok kifejezésének lehetőségeit, kikísérletezheti a komponálás minden csínját-bínját.

1767–68-ban versailles-i mintára elkészül a színház Kismartonban. Haydn több operát, marionettjátékot komponál a hetvenes években, e művei azonban kevésbé jelentősek.

Az 1770-es években megjelenik (*Byron* szavaival) a „század betegsége", a Sturm und Drang, melyet általános hangulatként világfájdalom, túlfokozott érzékenység jellemez, gondoljunk csak *Goethe Götz von Berlichingen* vagy pedig *Az ifjú Werther keservei* című művére. A kornak e romantikus vonását fedezhetjük föl többek közt a *Búcsúszimfóniában.*

Ebben az időben találkozik Haydn a nagy barokk hagyományokkal, megismeri Bach zenéjét. Bizonyíték erre többek közt, hogy az op. 20-as vonósnégyesek közül az f-mollnak két-, az A-dúrnak három-, a C-dúrnak négyszólamú fúga a zárótétele. A barokkal való találkozást bizonyítja a D-dúr kvartett variációs tétele is, melynek intonációja a legjelentősebb a fiatal Haydnnál.

Az Esterházy-kastélyban úgy élt Haydn, mint a teréziánus vagy jozefinus Ausztria bármely rezidenciáján élhetett volna. Szinte a véletlennek – és az ő különleges érdeklődésének – köszönhetjük, hogy megütötte fülét a magyar muzsika, melynek hatása különleges fűszerként, érdekes színként több művében –például a G-dúr zongoratrió *Rondo all'ungherese* tételében – felfedezhető. Külön öröm számunkra, magyarok számára, hogy egy ilyen rendkívüli alkotó egyéniség rögzítette a mai Burgenland területén az 1700-as évek második felében hallható magyar zenét és nem utolsósorban a korabeli előadói stílust, előadásmódot.

Az Esterházy herceg szolgálatában töltött harminc év bíbelődő, fúró-faragó műhelymunkájának köszönhetjük a klasszikus formák kialakulását, a klasszikus stílus létrejöttét, a klasszikus hangzásideál megteremtődését.

A zenei formákban egyszerűséget, letisztulást figyelhetünk meg. A nagyszabású művek alapeleme a könnyen követhető periódustéma. A formaalkotásban a visszatérésnek van nagy szerepe, a szerkesztésmódban a homofónia kerül előtérbe. Új műfajok születnek: a szonáta, a vonósnégyes és a szimfónia. Uralkodó hangnemük a dúr. Az új hangzásvilágra jellemző, hogy eltűnik a barokk korban nélkülözhetetlen csembaló. A dinamika gazdagodik: már az első Haydn-művekben megjelenik a mannheimi mesterek vívmánya, a crescendo. Állandósul a zenekar összetétele: a négyszólamú vonóskarhoz a fa- és rézfúvókat párosával alkalmazzák, melyekhez üstdob is csatlakozik.

A kismartoni művekre egyre inkább felfigyel a külföld. 1784-ben Párizs felkérésére Haydn hat szimfóniát komponál. 1790-ben meghal Esterházy Miklós herceg. Az ekkor már Európa-hírű művész nagy utazásra szánja el magát: 1791-ben Londonba megy. Szimfóniáit – diadalmas siker közepette – maga dirigálja. Oxfordban 1791 júliusában az egyetem díszdoktorává avatják.

Az első londoni utat hamarosan második is követi 1794-ben. „Mérhetetlenül sokat jelentett számára a két londoni út, az osztatlan siker élete alkonyán s egyben alkotóereje teljében, tehát a »legjobbkor«, a legnagyobb világfórum reflektorában, a legszélesebb közönség, az új világváros polgári tömegei előtt. A művész itt tört ki valójában a régi világ keretei közül; amit eddig csak megálmodott, annak most kézzelfogható teljesülését látta: szavát mindenki megértette, mondanivalója egyszeriben mindenkié lett, s amiről úgy érezte, hogy valahol ott készül a jövőben, itt elébe hozta a jelen" – írja *Szabolcsi Bence.*

London számára Haydn tizenkét szimfóniát komponált. Megírásuk szimfonikus munkásságának betetőződését s egyúttal lezárását jelentette.

Londoni útjai során találkozott másodszor a barokk zenével: tanúja az 1791-es nagyszabású Händel-ünnepségeknek, magába szívja a Händel-oratóriumok diadalmas tömegjeleneteit, hatalmas lélegzetű dallamíveit. Elsősorban a lírai, statikus oratóriumok ragadják meg, ezek hatását érezhetjük *A teremtés* és *Az évszakok* című oratóriumában. Mindkét mű szövege eredetileg angol, melyet *Gottfried van Swietch* báró, Haydn pártfogója, ösztönzője és barátja fordít németre.

Az utolsó Haydn-vonósnégyesek már szinte *Schubert, Brahms* hangját vetítik elénk. Rendkívül egyszerű témáinak megmunkálása *Bartók* IV. vonósnégyesére mutat előre.

1806-ban, hetvennégy éves korában így nyilatkozik: „A zeneművészet határtalan… Ami a zenében még történhet, sokkal nagyobb és több annál, mint ami eddig végbement. Gyakran olyan eszmék ébrednek bennem, amelyek még sokkal messzebbre vinnék előre művészetemet; de fizikai erőm nem engedi többé, hogy kidolgozásukhoz fogjak."

1809. május 31-én hal meg, s mint előbb idézett szavaiból kitűnik, „tele bőrönddel" megy el, mint Bartók, de itt hagyott számunkra 104 szimfóniát, 83 vonósnégyest, 21 vonóstriót, 41 zongoratriót, 126 bariton triót – és még sorolhatnám: divertimentókat, zongoraműveket, táncokat, nyitányokat, versenyműveket, operákat, egyházi műveket…

Életműve az előadóművészek és a hangversenyműsorok összeállítóinak kimeríthetetlen kincsesbányája. Fegyelmezett, csak a zene törvényszerűségeinek engedelmeskedő szelleme a legtöbbet adta, amit művész az emberiségnek adhat. Erőforrás lehet mindannyiunk számára.

■ Radics Éva

Haydn egyházi zenéje

▸ Az alábbi összefoglaló *Malina János* zenetörténésszel, a Magyar Haydn Társaság elnökével *(képünkön)* a miskolci nemzetközi operafesztiválon készített interjú alapján íródott.

Jelképesnek is mondható, hogy *Haydn* első fennmaradt, tizenhét éves korában komponált műve, a *Missa Brevis* és az utolsó, teljesen befejezett műve, a *Harmonienmesse* is egyházzenei alkotás. Közismert, hogy a híres zeneszerző mélyen hívő ember volt, kéziratait az „In nomine Domini" felajánlással kezdte, s a „Fine laus Deo" zárszóval fejezte be.

Haydn liturgikus zenéjében elsősorban a misék dominálnak, melyekből a szerző egy tucatnyit hagyott az utókorra. Ezek első felét még Bécsben, illetve az *Esterházy* család szolgálatában, Kismartonban írta. A többi opus már késői alkotói korszakát dicséri, a zenetörténészek a Haydn-szimfóniák folytatását látják bennük.

Az 1766-ban komponált *Stabat Mater* a mester egyik legmarkánsabb munkája. Ez a darab – be nem vallottan – a híres Pergolesi-alkotás parafrázisa. A két mű a szöveg tételekre való felosztásában és az emocionális tartalomban valóban sok hasonlóságot mutat.

Ugyanebben az évben a szerző a *Missa Cellensisszel* (Cäcilienmesse) gazdagítja életművét. A több mint egyórás *Mariazelli mise* messze a leghosszabb liturgikus darabja; az ambiciózus Haydn ezzel az érett alkotással kívánta ezen a területen is demonstrálni kompetenciáját.

A *Stabat Materen* és a miséken kívül a zenetudomány másfél tucat rövidebb egyházi kompozíciót (*Ave Regina, Salve Regina, Te Deum*) is számon tart. Ezek javarészt korai munkái, de már sok köztük az érett alkotás. Ide sorolható a *g-moll Salve Regina,* amely mélységével és érzelmi hőfokával ragadja meg a hallgatót.

El lehet azon gondolkozni, hogy Haydn oratóriumai egyházi vagy világi művek-e. Az olasz oratóriumi hagyományokat követő *Tóbiás hazatérése* ószövetségi témájú ugyan, de liturgikus zenének semmiképpen sem tekinthető. Egyik legismertebb művében, *Az évszakokban* is felfedezhető panteista szemlélet, Isten is megjelenik benne, de ez alapvetően világi zsánerdarab. *A teremtést* a zenetörténészek – *Händel Messiásával* együtt – teljesen öntörvényű, egyházi kategóriákba nem sorolható, vallásos témájú, de világi kompozíciónak tartják.

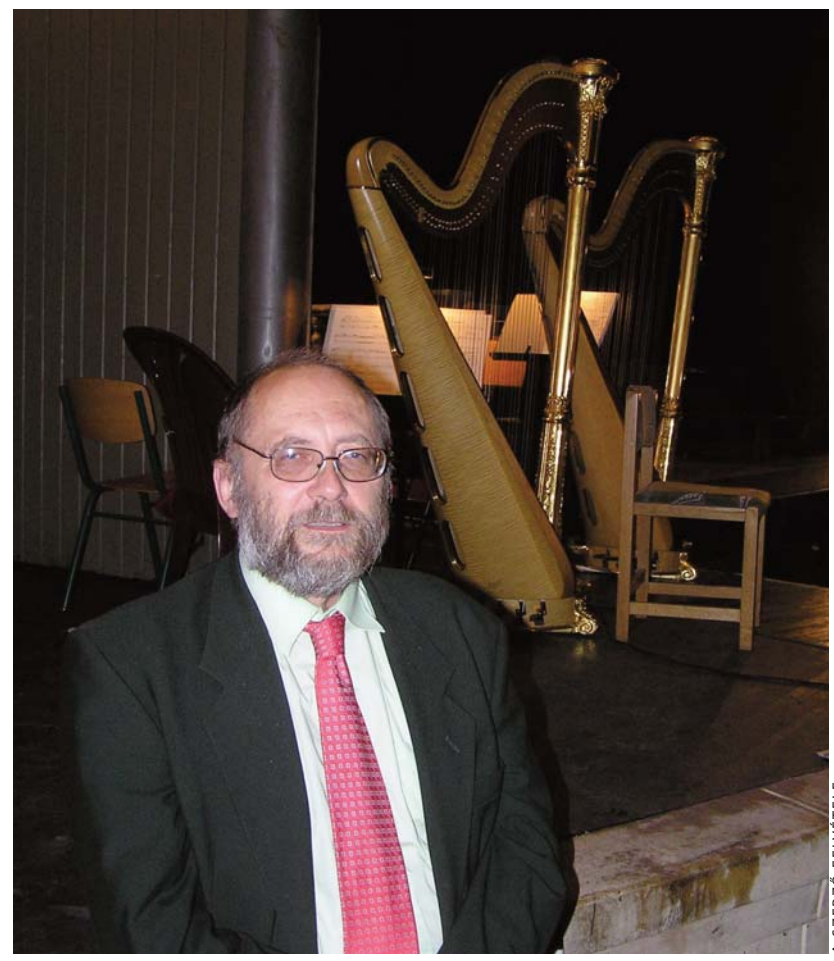

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az egyházi és a világi zene mezsgyéjén mozog *A Megváltó hét szava a keresztfán.* Azért is kuriózum, mert három variációban készült.

A dél-spanyolországi Cadiz városának nevezetessége a barlangtemplom; e szentélybe, a nagyheti elmélkedés közzenéjének szánta a mester. A mű ugyan meditatív, de tisztán hangszeres zene. A szerzemény sikere nyomán Haydn elkészítette vonósnégyes változatát, az oratórium története viszont ennél jóval bonyolultabb. Egy passaui hívét, bizonyos *Joseph Frieberthet* megragadta a zene varázsa, és a hangszeres alkotást kórusművé dolgozta át. Ennek híre eljutott Haydnhoz is, aki szakszerűen készítette el a mű ma is hallható végleges változatát.

Joseph Haydn életműve szinte felbecsülhetetlen. Megrendelőitől általában világi munkákra kapott megbízást, de hívő emberként nagy figyelmet fordított az egyházi zenére, így sok művében a világi témákat is gyakran összekapcsolta a hittel.

■ Csermák Zoltán

Haydn hétszer

Az Országos Széchényi Könyvtár zeneműtárának kiállítása Joseph Haydn halálának bicentenáriuma alkalmából

Többnyire csak a szakemberek előtt ismeretes, hogy a *Joseph Haydn* személyéhez és zenéjéhez kapcsolódó források világszerte legjelentősebb gyűjteményét az Országos Széchényi Könyvtár zeneműtára őrzi.

A *Haydn hétszer* című kiállítás ebből a gazdag anyagból válogatva mutatja be Haydn személyiségét a következő hét szempont köré csoportosítva: (1) az újító, (2) az udvari karmester, (3) a humorista, (4) a hívő, (5) a magánember, (6) a híresség, (7) a gyűjtő.

A kiállítóteremben kizárólag eredeti dokumentumokkal találkozik a látogató, amelyeket részletes szöveges magyarázatok „szólaltatnak meg" a kottát nem ismerő érdeklődők számára is. A *Haydn hétszer* fontos újdonsága emellett, hogy a nagyközönség most először tekintheti meg a zeneszerző korábban elveszettnek hitt saját műjegyzékét, az úgynevezett *Haydn-Verzeichnist.*

A kiállításon természetesen részletek szólalnak meg Haydn néhány fontos kompozíciójából, a zeneműtár olvasótermében pedig a kiállítás nyitva tartása alatt hét audiocsatornán a Haydn-életmű hét fontos műfajából hallgathatóak folyamatosan válogatott művek.

A kiállítást május 14-én *Somfai László* akadémikus nyitotta meg; közreműködött a Haydn baritontrió. A megnyitó keretében a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság nevében *Kárpáti János* megemlékezett a zeneműtár egykori vezetőjéről, a száz éve született *Vécsey Jenőről* is.

EvÉlet-infó

Haydn hétszer. Országos Széchényi Könyvtár, Nemzeti Ereklyetér (Budapest, Budavári Palota F épület). Nyitva tartása megegyezik az Országos Széchényi Könyvtár nyitva tartásával: június 30. és július 9. között keddtől péntekig 10 és 17 óra között látogatható. A belépés ingyenes.

A határok legyőzése

Philipp Melanchthon európai jelentősége Wittenbergtől Erdélyig

Az Országos Széchényi Könyvtárban június idusán nyílt meg az Europäische Melanchton-Akademie Bretten kiállítása, amely eredetileg az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa által az erdélyi Nagyszebenben rendezett harmadik ökumenikus találkozóra készült.

A kiállítás alapvetően a reformáció és a humanizmus európai rangú képviselőjének, *Luther Márton* küzdőtársának, *Melanchthon Fülöpnek* (1497–1560) állít emléket. Célja, hogy Melanchthon munkásságának sokrétű hatásából ne csak a protestáns–katolikus kapcsolatokra, hanem az egyes protestáns irányzatok közötti viszonyra is rávilágítson. Ez utóbbi gyakran kevesebb figyelmet kap, pedig a protestáns egység elérése a wittenbergi reformátor egyik legfontosabb törekvése volt.

Programja eredményességének a humanista tudományosság és a vallásos hit egyidejű ápolása volt a titka. Melanchthon szerint ez teszi lehetővé a határok legyőzését és a háborús konfliktusok befejezését.

A kiállítást az Országos Széchényi Könyvtár néhány eredeti, a tárlat témájához kapcsolódó kötettel egészítette ki a Régi Nyomtatványok Tára anyagából. A kiállítás július 11-ig tekinthető meg a könyvtár nyitvatartási idejében. A belépés ingyenes.

EvÉlet-infó

Múzeumok éjszakája

Folytatás az 1. oldalról

A hétfői híradások szerint a tavalyi – és idénre is várt – közel négyszázezer embernél némileg kevesebben vágtak neki az éjszakának, hogy betérjenek egy vagy több múzeumba. Az időjárás a szabadtéri rendezvényeket ugyan zárt térbe kényszerítette, de aki szeretett volna kultúrát szívni magába, azt holmi átrendeződés nyilvánvalóan nem tántorította el céljától.

A múzeumok éjszakája egyébként francia találmány, 1999-ben indult hódító útjára, és 2005-ben vált európai megmozdulássá. Az évek óta sikerrel zajló eseménynek a többi európai országban is – mint hazánkban – az a célja, hogy minél több látogatót vonzzon a múzeumokba és galériákba.

A 2003-as első rendezvény óta mind a részt vevő múzeumok, mind pedig a látogatók száma a nyolcszorosára emelkedett, s a vidám, mozgalmas, nyüzsgő, színes, hangos, értékes és csak erre az éjszakára szóló kulturális élményt nyújtó – és egyúttal bulihangulatot kínáló – program pár éven belül százezreket megmozgató országos fesztiválla fejlődött.

Sztehlo-évet ünnepelve

Az Evangélikus Országos Múzeum az önnönmaga számára tavaly magasra tett mércét idén is „teljesítette", sőt felülmúlta: igényes és emlékezetesen gazdag programmal készült. A *Háború és béke* főcím jegyében a Sztehlo-évhez kapcsolódva állították össze éjszakájukat. Ezzel nemcsak élvezetes, látványos és gondolkodásra késztető programot kínáltak, hanem missziót is teljesítettek, hiszen betérők százai (!) találkozhattak először vagy ismerkedhettek meg mélyebben Sztehlo Gábor evangélikus lelkész életének és szolgálatának példájával. De vegyük sorra, mivel várta *dr. Harmati Béla László* múzeumigazgató, *Regősné Zászkaliczky Zsuzsanna* művészettörténész és *dr. Kertész Botond* történész a látogatókat.

Süppedős pincehomokban

A Zászkaliczky Zsuzsannától kapott hétfői „gyorsjelentés" alapján közel ezer fő lépett be az itt vagy másutt vásárolt karszalaggal, akik *Az otthonteremtő – 100 éve született Sztehlo Gábor* című időszaki kiállítás megtekintésével kezdhették a ráhangolódást az estére a múzeum épületében. (Erről lapunk korábban már beszámolt.)

Ahogy tavaly, úgy az idén is készült „egynapos tárlat" az épület pincéjében. Az atmoszféra, a sejtelmes fények, a pinceszag, a homokban hagyott lábnyomok és főleg a tárgyak: tábori ágy, légófelszerelés, gázmaszk, katonaruha, jelvény, óvóhelytáblák, vizeskanna, krumpliskosár stb. az *Élet az óvóhelyen* című interaktív kiállítást keltették életre. Látható, tapintható és szagolható volt, milyen körülmények között éltek a vészkorszakban a bújtatottak – mintegy ezerötszáz gyermek és ötszáz felnőtt –, Sztehlo és munkatársai a budai villák és pesti házak pincéiben… A tárlat ezt idézte fel kézbe vehető, kipróbálható tárgyakkal, a falakon részletekkel Sztehlo naplójából és a mentettek feljegyzéseiből. A pince mélyén pedig másfél órára vetítővászon elé szögezte nézőit az est egyik fénypontja: *Szántó Erika Gaudiopolis* című filmje. *(Bővebben lásd keretes anyagunkban!)* A gyermekek is kipróbálhatták, milyen volt az örömköztársaság lakóinak élete, legalábbis ami játékaikat, kreatív elfoglaltságaikat illeti: kézbe vehették a korabeli játékokat.

Átadni a következő generációnak

A filmvetítés után a gyülekezeti teremben pódiumbeszélgetésre került sor. Aki a jó kétórás programra szavazott, nem csalódott: Sztehlo Gábor szellemi örökségéről szemtanúk vallomásából kaphatott árnyalt képet. A beszélgetés moderátora, *Merényi Zsuzsa* Sztehlo-kutató vendégei ugyanis – a filmrendező, Szántó Erika kivételével – mind egykori Sztehlo-gyermekek voltak, a háború alatt és az azt követő években.

Emlékmozaikok, morzsák, pillanatképek elevenedtek fel szavaik nyomán (nevük betűrendjében említve): *Andrási Andor* '45 őszén, tizenkét évesen került be az otthonba, miután a Donkanyarban meghalt az édesapja. *Grőbler András* 1944 novemberében a Bogár utcában lelt menedékre. *Füzéki Bálint* '48-ban találkozott Sztehlo Gáborral, s mint mesélte, a Pax gyermekotthonban mindenki dolgozott valamit, ki asztalos-, ki cipész-, ki szabóműhelyben tevékenykedett. Ez volt az élet, ez volt a rend. *Földi Lajos* '44 november elején, a Margit híd felrobbantásának napján érkezett vidékről, s a Jó Pásztor Gyermekotthonba vitte Sztehlo Gábor. Az élet különös kegyének nevezte, hogy akkor, illetve még '58 és '60 között is Gábor bácsi védőszárnyai alatt élhetett. A gyermekmentő emberségét és kiváló emberismeretét is méltatták, rámutatva: Gábor bácsi soha senkire nem tett bélyeget, sőt a megbélyegzetteket is védte.

A beszélgetés résztvevői ígéretet tettek – a rendezővel egyetemben –, hogy szívesen ellátogatnak bárhova, ahova meghívást kapnak, hogy emlékeikről, illetve a film kapcsán felmerülő kérdésekről beszélgessenek mind az ifjúsággal, mind a Gábor bácsi emlékét őrző felnőtt generációkkal.

Még azok az éjszakák is véget érnek egyszer, amelyek mások, mint a többi: *Mekis Péter* és *Somonyi Anna* orgonakoncertje a templomban, a *Túlpart együttes* koncertje és a *Róka Szabolcs* bordalaival fűszerezett borkóstoló zárta a szellemnek, léleknek, kultúrára éhező és minőségi borra szomjazó látogatóknak szép munníciót adó éjszakát.

KŐHÁTI DÓRA

Szántó Erika film- és színházi rendező az események után mintegy negyven évvel vitte filmre Gaudiopolis történetét. Azonos című játékfilmje a Magyar Televízióban készült. Már a történet is érdekes, ahogyan a téma megtalálta és megérintette a rendezőnőt. Ő nem volt Sztehlo-gyermek, mégis elbűvölte, rabul ejtette az általa személyesen soha nem ismert evangélikus lelkész személyisége.

A rendezőnő a háború után öntudatra ébredő gyermekként önmagát is keresve, a felszabadulás utáni Budapest valósága után kutatva böngészett egy könyvtárban 1945-ös napilapokat. Szeme megakadt egy fotón: filmgyáriak gyermekszereplőket válogatnak a *Valahol Európában* című filmhez. A gyermeksereg közepén egy mosolygó arcú férfi a napilap fotóján – Sztehlo Gábor és „gyermekei" Gaudiopolisban. Erőt sugárzó, bizakodó mosolya, szuggesztív tekintete fogva tartotta a rendezőnőt, nem hasonlított ahhoz a képhez, amely addig benne élt egy „papról".

Szántó Erika, aki akkor – az 1980-as évek elején – az MTV drámai osztályán dolgozott, hirdetést adott fel, és Sztehlo-gyermekek keresésébe kezdett. Sok-sok levél érkezett, mindben a szeretet és a csodálat szavai; íróik életük legboldogabb szakaszaként jellemezték a háború súlyos, életveszélyes időszakát, amikor még egy falat kenyér is gond volt. *Horváth Ádám, Orbán Ottó* is Sztehlo Gábor neveltje volt…

Ki lehet ez az ember? Kicsoda Gábor bácsi? A rendezőnő először – a szemtanúk visszaemlékezései és dokumentumok alapján – 1985-ben egyórás dokumentumfilmet forgatott *A gyermekmentő* címmel. Ám a téma továbbra sem hagyta nyugodni. Másképp is meg akarta örökíteni a gyermekköztársaság demokratikus modelljét.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

Az első film után a Sztehlo-gyermekek találkozni kezdtek, s mint mondja, ekkor érezte: van értelme a filmkészítésnek. Valami nem várt hozadéka lett a munkának. Történeteikből összeállt egy másfél órás játékfilm. A valóság égi mása, amelyben *Huszti Péter* és *Takács Katalin* alakította a Sztehlo házaspárt. Épp a rendszerváltás hajnalán, 1989-ben készült el, és említsük meg: Strasbourgban – mint a legjobb televíziós film – Európa-díjat kapott.

„A Gaudiopolis megérdemelten volt a nyomor közepén az öröm városa. Az elmúltötven évben sosem volt ekkora szüksége Magyarországnak Sztehlo Gábor életpéldájára. Filozófiáját, társadalmi eszményét nem szabad elfelejteni. Életem legboldogabb időszakaként emlékszem a film forgatására. Magam is tanúsíthatom, hogy aki Sztehlo bűvkörébe került, ezt a belőle áradó boldogságot kapta meg tőle" – vallotta Szántó Erika.

Itt adjuk hírül, hogy a tervek szerint a filmet – a Sztehlo-alapítvány jóvoltából – sokszorosítják, és oktatófilmként juttatják majd el az evangélikus oktatási intézményekbe.

K. D.

Ki tévedt el?

A Múzeumok éjszakáján két hölgy egyre felháborodottabban elemezte az Evangélikusság a magyar kultúrában című állandó kiállítást. „Hogy ezek a múzeumok hova jutottak! Hogy mit meg nem engednek maguknak!" Búcsúzáskor aztán, nem kímélve a munkatársakat, jól meg is mondták a véleményüket… A pénztáros türelmesen elmagyarázta nekik, hogy a mai, kivételes éjszakára egy játékot eszeltek ki a muzeológusok. „Kakukktojás, avagy múzeumi kacsa" volt a játék címe, meg kellett keresni a tárlókba belopott nyolc különös, oda nem illő tárgyat. A hölgyek megkönnyebbülve, és nemcsak az ötlet szellemességén, hanem saját magukon is jót mulatva, hahotázva találták meg pillanatok alatt többek között a „keserű poharat" – amely a gyászévtizedben üldözött családok komódjának kedvelt, jelképes darabja volt –, a babérleveleket a Petőfi sírján hervadó koszorúból, a II. József kalapgyűjteményéből származó osztrák pásztorsipkát, sőt azt a hamuba' sült pogácsát is, melyet állítólag Bél Mátyás kapott az édesanyjától a hallei út előtt és hozott haza érintetlenül, mivel olyan jól tartották őt a Francke-féle árvaház szakácsnői.

„…habár öreg este van, a Deák téri Evangélikus Országos Múzeumba is percenként lép be új látogató. Szinte moccanni sem lehet az aprócska kiállítótérben, annyian olvassák a tablókat, amelyeken a száz éve született Sztehlo Gábor életét, embermentő tetteit, Gaudiopolisának históriáját idézik fel. Odalent, a pincében pedig sok tucat láb tapossa a homokot – lépked visszafelé az időben. Légófelszerelés, tábori ágyak, szedett-vedett holmik, naplórészletek. Csöndes attrakció a múzeumok éjszakáján: egyszeri időutazás az ostromlott Budapestre, az üldözöttek menedékébe."

(Részlet Reviczky Zsoltnak Piknik az éjszakában címmel a Népszabadság Online múlt vasárnapi „számában" megjelent tudósításából.)

Tisztelt Olvasók!

A korábbi országos irodai mellékletekhez hasonlóan most is szükségesnek tartom az Önök tájékoztatását jelenlegi és közelgő feladataink ról, egyházi központunk aktuális eseményeiről.

Az országos iroda előtt álló feladatok közül kiemelkedően fontos a könyvelés és bérszámfejtés – 2010. január elsején esedékes – behozatalára való felkészülés.

Mint ismeretes, ezeket a tevékenységeket a kettős könyvelésre való áttérés kapcsán szüntették meg egyházi központunkban 2004-ben. Azóta folyamatosan jelentkező igény, hogy egyházunknak saját könyvelése legyen. Igazgatói pályázatom egyik alapvető eleme volt a könyvelés visszahozatala, ezért különösen lényeges volt számomra, hogy 2010-ben ismét az Üllői úton végezzük gazdasági tevékenységünknek ezt a különösen fontos részét.

A gazdasági osztály személyi feltételeinek megerősítését megkezdtük, hiszen a kettős könyvelés munkafolyamatainak elvégzése komoly szakmai felkészültséget igényel. Az új munkatársak bérköltségei azonban elmaradnak jelenlegi kiadásainktól, így amellett, hogy házon belülre kerül könyvelésünk, és sokkal gyorsabban jutunk a döntéshozatalhoz szükséges adatokhoz, információkhoz, anyagi téren megtakarítást érünk el.

A könyvelés behozatalának előkészítésében jelentős szerepe van annak a ténynek, hogy zsinatunk tavalyi döntése értelmében bevezettük a Libra szoftveren alapuló egységes ügyviteli rendszert, melyet oktatási intézményeink január elseje óta sikerrel használnak. Ebben szerepe van gazdasági területen dolgozó munkatársaink áldozatkészségének, szorgalmának, annak, hogy ők energiát nem kímélve sajátították el az új rendszer használatához szükséges ismereteket.

2010 januárjában csatlakoznak a rendszerhez diakóniai otthonaink, oktatási intézményeink, valamint az önként jelentkező gyülekezetek, melyek számára a Libra Szoftver Zrt. munkatársai egyszeres könyveléshez igazodó modult fejlesztenek ki.

Változások történnek az Üllői úton más vonatkozásban is, hiszen egyházi központunk szükségessé vált felújításával, átépítésével kapcsolatban – a zsinati döntés szellemében – megkezdtük a harminchét évvel ezelőtt ideiglenesen idetelepített Kakas Lídia Szeretetotthon lakóinak más intézményeinkbe való átköltöztetését. Ez az elkerülhetetlen, nehéz feladat komoly körültekintést, odafigyelést igényel valamennyi munkatársunk részéről, hiszen idős testvéreink megszokott életének megváltoztatása különösen nagy felelősséggel jár.

Változás lesz az oktatási osztály élén. *Mihályi Zoltánné* az elmúlt hetekben vehette át az Eötvös József-díjat több évtizedes pedagógiai, szakmai munkájának elismeréseként. Irodánk valamennyi dolgozójának nevében nyugdíjba vonulása alkalmából ezúton köszönöm meg neki azokat a múlhatatlan érdemeket, melyeket evangélikus iskolarendszerünk kiépítésében szerzett. Feladatait az oktatási és iskolai osztály, valamint az Evangélikus Pedagógiai Központ vezetőjeként júliustól *Kalina Katalin* veszi át.

Új, közösségépítő kezdeményezésként munkatársaink egy részével együtt a héten Nyíregyházára utazunk, ahol részt veszünk az Emmaus Evangélikus Szeretetotthon elkészült épülete kertjének rendezésében, hiszen számunkra fontos, hogy intézményeinket közelről, élő valóságukban is megismerjük.

Erős vár a mi Istenünk!

■ Kákay István
irodaigazgató

Nyári munkarend az országos irodában

Idén első ízben – kísérletképpen – vezeti be *Kákay István* igazgató az országos irodában azt az új, más munkahelyeken már alkalmazott gyakorlatot, amelynek célja, hogy ne akadozzon a munka az egyes osztályok, munkaágak dolgozóinak nem összehangolt nyári távolléte miatt. A hatékonyabb munkavégzés érdekében tehát idén nyáron egy időben adja ki a munkatársak nyári szabadságát, így biztosítva adminisztrációnk zökkenőmentes működését a nyár többi időszakában.

Az általános leállásra ennek értelmében 2009. július 27., hétfőtől augusztus 7., péntekig kerül sor az Üllői út 24. szám alatt.

Kérjük a gyülekezeteket, lelkészeket, intézményeket, hogy munkájukat, az irodában elintézendő ügyeiket ennek tudatában tervezzék. Itt jelezzük, hogy *Bogdányi Gábor* informatikai, illetve pályázatos ügyekben telefonon elérhető lesz július 29-től.

A hozzánk fordulók szíves megértését kéri az igazgatóság.

Gyűjtemények nyitva tartása az Üllői út 24. szám alatt:

- Az Evangélikus Országos Levéltár a korábbi hagyományokhoz híven egységesen augusztus hónapban zár be: augusztus 3., hétfőtől augusztus 28., péntekig. Az első munkanap: szeptember 1., kedd. Azon a héten, amikor az országos iroda már zárva lesz, július 27–31. között ügyeletet szerveznek, tehát még látogathatóak.
- Az Evangélikus Országos Könyvtár is zárva tart a leállás alatt. Az első munkanap: szeptember 1., kedd.

Fókuszban

Közérdekű információk

▸ **Az alábbiakban közzétesszük az országos irodától kérhető igazolások listáját, valamint az ezeket kiállító munkatársak elérhetőségét.**

Pályázathoz vagy egyéb okból e-mailben vagy levélben kérhető igazolások

Az *APEH- és VPOP-igazolások* előkészítését és beszerzését az *MEE OI Gazdasági Osztályán Koltai Katalin* végzi. Elérhetőségei: flottás telefon: 20/824-9937, e-mail: katalin.koltai@lutheran.hu, levélcím: MEE Gazdasági Osztály, Koltai Katalin, 1085 Budapest, Üllői út 24. Az igazolások kiállításának érdekében a pályázat megnevezésének, számának, a pályázatot kiíró szervezet adatainak pontos közlése szükséges!

Az OI titkárságától kérhető igazolások

- A Fővárosi Bíróság által kiadott „Kivonat a társadalmi szervezet nyilvántartási adatairól” szóló igazolás;
- díjmentességi igazolás;
- Kákay István országos irodaigazgató aláírási címpéldánya;
- „Jogi személy”, „származtatott jogi személy” igazolás;
- alapító okirat hiányáról szóló igazolás;
- előfinanszírozási forrás biztosításáról szóló nyilatkozat.

Elérhetőségek: *Polyák Kata:* flottás telefon: 20/824-2013, e-mail: kata.polyak@lutheran.hu. *Balogh Kriszta:* flottás telefon: 20/770-0028, e-mail: kriszta.balogh@lutheran.hu, levélcím: MEE Országos Iroda titkársága, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Egészségiállapot-felmérés

A Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége, *Ittzés János* elnök-püspök és *Prőhle Gergely* országos felügyelő 2009. március 23-án szerződést írt alá a *Magyar Honvédség Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központjának* képviselőjével, *dr. Németh András* orvos dandártábornok parancsnokkal. A szerződés lényege, hogy az alábbiakban ismertetett körbe tartozó személyek számára lehetőség nyílik rendszeres egészségiállapot-felmérésre. Egyházunk a jövőben rendszeres, havi lebontásban jelenti majd le a vizsgálaton részt vevőket, akik a MH HEK Repülőorvosi, Egészségvizsgáló és Kutatóintézetében, Kecskeméten vehetnek részt az egészségügyi vizsgálatokon. Három vizsgálatcsoport – alap, bővített és komplett – választható.

A szolgáltatást igénybe vehetik: egyházi személyek, országos tisztségviselők, az országos iroda alkalmazottai, illetve a HM Tábori Lelkészi Szolgálat Protestáns Tábori Püspökség evangélikus szolgálati nyugállományú, illetve közalkalmazotti jogviszonyú tagjai. További információval szolgál, illetve a jelentkezéseket várja (a dátum és a választott vizsgálatcsoport megjelölésével) *Stark Ildikó* az alábbi e-mail címen: ildiko.stark@lutheran.hu.

A vizsgálattal kapcsolatos tudnivalók – 2009. szeptember:

A következő napokon várják az állapotfelmérésre jogosultakat Kecskeméten, alkalmanként öt embert: szeptember 2–3., 7–10. (4 nap), 14–17. (4 nap), 21–24. (4 nap), szeptember 28. – október 1. (4 nap).

A vizsgálat reggel 7 órakor kezdődik, és leletkiértékeléssel együtt körülbelül délután 14–15 óráig tart. Lehetőség van arra, hogy aki nagyon messziről érkezik, az előző este ott aludjon a kórházban.

Helyszín: MH HEK Repülőorvosi, Egészségvizsgáló és Kutatóintézet (MH HEK REVKI, 6000 Kecskemét, Balaton u. 17.)

Személyi változások 2009 első félévében az országos irodában

Nyugdíjba ment munkatársaink:

- *Kendeh Edit* (gazdasági osztály): 06. 01.
- *Peskó Zsuzsa* (gazdasági osztály): 06. 01.
- *Mihályi Zoltánné, Éva* osztályvezető (oktatási osztály): 07. hótól

Távozott a gazdasági osztályról: *Herczeg László* (05. 20.)

Munkaköri változás: *Péter Adrienn* gazdasági referens májustól ismét pénztárosi munkakört lát el.

Új munkatársak:

- *Deli Gáborné, Erika* belső ellenőr. E-mail: erika.koreny@lutheran.hu
- *Kis Péterné, Márti* nyugdíjreferens (nyugdíjosztály). Flottás mobil: 70/523-6049
- *Dudásné Török Éva* könyvelő (gazdasági osztály). E-mail: eva.dudas@lutheran.hu
- *Kalina Katalin* osztályvezető (oktatási osztály; 07. 01-jétől)
- *Valentínyi Erika* oktatási referens (oktatási osztály; 07. 01-jétől)

Visszapillantó

Csapatépítő kiránduláson vettek részt az országos iroda munkatársai március 26–27-én Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A kétnapos program során az egyik legnagyobb élmény a *Korzenszky Richárd OSB* tihanyi perjellel való találkozás, valamint a tihanyi apátság meglátogatása volt.

Egyházunk országos irodájának dolgozói megragadták a lehetőséget arra is, hogy felkeressék a balatonboglári és a siófoki evangélikus templomot. Az előbbiben *Zsíros András,* az utóbbiban *Lampért Gábor* lelkész ismertette a templom és a gyülekezet történetét. Bogláron *Szemerei János* esperes is csatlakozott a munkatársakhoz.

A kirándulás jó alkalmat kínált arra, hogy közösségépítő játék keretében jobban megismerjék egymást a kollégák, valamint hogy egy egész délelőtt zajlott munkatársi megbeszélésen – a szokásos Üllői úti munkaértekezleteknél hosszabb időt szánva a kiértékelésre, problémafelvetésre, aktualitásokra – komoly témákat érintsenek.

az országos iroda

„A föld határáig mindenkinek eszébe jut az Úr, és megtérnek hozzá, leborul előtte mindenféle nép” (Zsolt 22,28)

Bemutatkozik az ökumenikus és külügyi osztály, a Magyarországi Evangélikus Egyház külügyi kapcsolatait képviselő munkaág

Cselovszkyné dr. Tarr Klára – osztályvezető

Tekintettel arra, hogy a június 14-én megjelent *Útitárs* mellékletben hosszabb interjú készült a külügyi osztály vezetőjével – bár ott elsősorban a határon túli magyarokkal és a külföldre szakadt magyar evangélikusokkal ápolt kapcsolatokról adott tájékoztatást –, az országos iroda munkatársaként ebben az összeállításban arra kértük, olyan információkat osszon meg az olvasókkal, amelyek eddig nem jelentek meg, hogy a két cikk ne ismételje, hanem kiegészítse egymást.

– A külügyi munkaágban osztályvezető elődöm *Szirmai Zoltánné* volt, akitől 2007 januárjában vettem át a munkát, de meg kell említenem *Szentpétery Péter* és *Reuss András* nevét is, akik külügyi titkárként korábban sokat fáradoztak a külkapcsolatok építésén.

FOTÓ: VITÁLIS JUDIT

Dr. László Virgil és Cselovszkyné dr. Tarr Klára

A külügyi osztályra sokan még a Puskin utcai püspöki hivatalbéli otthonából emlékezhetnek, néhány éve azonban már ez az osztály is beköltözött az Üllői útra. Ennek kétségtelen előnye, hogy a gazdasági, pénzügyi tranzakciókat házon belül tudjuk intézni mi is, illetve az utazások előtt, után elszámolásokkal, repülőjegyekkel, útiköltséggel, pénzfelvétellel kapcsolatban, egyéb papírokkal hozzánk érkezők is. Gyakran jön *Prőhle Gergely* országos felügyelő vagy a zsinat elnöksége, és az országos irodaigazgatóval is házon belül tudunk dolgozni. Hátránya, hogy a külügyért felelős püspökkel, dr. Fabiny Tamással nehezebb az időpont-egyeztetés, hiszen az ő hivatala a Szilágyi Erzsébet fasorban van.

Nagyon sok bajor delegáció útját szerveztük már meg. Ha külföldről hivatalos látogatásra személyek, csoportok érkeznek egyházunkba, érdemes velünk felvenni a kapcsolatot – volt, aki az IBUSZ-hoz fordult, de azt javasoljuk, ne tegyék –, mert mi díjtalanul segítünk az itt-tartózkodás megszervezésében, a szállásfoglalásban, étkeztetésben, a kulturális programokkal kapcsolatban stb. Kialakult kapcsolatrendszerünk az evangélikus egyház tagjainak rendelkezésére áll.

Ökumenikus vonalon a református kapcsolatot emelném ki elsősorban, hiszen egyre több szinten működünk együtt. A katolikus és a metodista felekezettel főleg egyházvezetői szinten folyik közös munka. Fontos a jelenlét a nagy egyházi szervezetekben nekünk, magyaroknak, hiszen tagokat delegálhatunk akár a legmagasabb szintű egyházi grémiumokba is, még ha a nyugateurópai dominancia is a jellemző. Meggyőződésem, hogy jó fellépéssel, nyelvtudással, szakmai képzettség terén is egyenrangú partnerek vagyunk, és jelenlétünkkel erősíthetjük a kelet-közép-európai régiót.

– Hallhatjuk itt a házban, hogy mindenki „Tarr Klárinak” hívja, de áruljuk el: egyúttal papné is, férje Deák téri lelkész, Cselovszky Ferenc. Két kislányuk – hat- és nyolcéves – mellett hogyan tudja a sok utazással is járó munkát végezni?

– Nagyon hálás vagyok férjemnek és családunknak, hogy mindenben támogatnak, fontos, hogy lehetőleg kevés áldozatot kelljen hozniuk az utazásaim miatt. A hétköznapokon hat órában dolgozom, de így is sok telefonálás marad a délutáni órákra. Anyósom, édesanyám is sokat segít. Igyekszem a feszültséget nem hazavinni, nem kivetíteni gyermekeinkre. Fontos számomra, hogy „papné” vagyok, mert hétvégeken kezdődik az az élet, amit minden lelkészcsaládban ismernek. A vasárnap a templomi istentiszteleté. Igyekszem kivenni a részemet a gyülekezeti óvodai és családos alkalmakból is.

– Honnan vezetett ide az útja?

– A szekszárdi Illyés Gyula Tanítóképző Főiskolán tanítottam négy évig német gyerekirodalmat – magyar–német szakon végeztem –, majd doktoráltam alkalmazott nyelvészetből. Két évet tanítottam a SOTE nyelvi kommunikációs intézetében. A gyes alatt pedig az Andrássy Gyula Egyetemen végeztem nemzetközi kapcsolatok–diplomácia szakon. Ezután szólított meg *Fabiny* püspök úr, akinek majd egy évig hivatalvezetője voltam, s ez jó munkakapcsolatot alapozott meg a későbbiekre nézve is.

Dr. László Virgil – külügyi referens

A külügyi osztály fiatal munkatársa 2008. augusztus 1-jén, *Schulek Edit* referens nyugdíjba vonulása után került az Üllői útra. A neve előtti két betű jogi doktorátust takar. *Dr. László Virgilnek* azonban nemcsak jogász, hanem teológus végzettsége is van, s mint mondja, mindkét képesítésének nagy hasznát veszi. Az általa végzett munka ugyanis olyan határmezsgyén mozog, ahol jogi és teológiai ismeretekre, hazai és nemzetközi egyházismeretre egyaránt szükség van.

Angolnyelv-tudását ösztöndíjasként 2006–2008 között az amerikai Ohio államban Columbusban, az evangélikus Trinity Lutheran Seminary hallgatójaként tökéletesítette. A jogi egyetem elvégzése után jelentkezett az itthoni teológiára, majd Amerikában teológus végzettséget szerzett. Így az angol nyelvű levelezés és tolmácsolás elsősorban az ő asztala.

Arra a kérdésre, hogy a külügyi munkaág milyen jogi közreműködést kíván, László Virgil sorolja: egyházunk tagja olyan nemzetközi egyházi szervezeteknek – például a Brüsszelben is jelen lévő Európai Egyházak Konferenciájának (KEK) és az Eurodiaconiának –, amelyek az európai uniós jogalkotás egyházakat érintő különféle folyamatait is figyelemmel kísérik. Ezeket a döntéseket, folyamatokat véleményezni kell magyar részről is. Jogi végzettségét hazai jogi kérdésekben, pályázatokkal kapcsolatban is hasznosítja, s emellett a teológiával is állandó a kapcsolata, hiszen a külföldi és magyar diákokkal kötendő ösztöndíjszerződések szintén hozzá kerülnek.

Munkája túlnyomó többségét a külföldi partnerekkel, partnerszervezetekkel való levelezés, telefonos kapcsolattartás, valamint az utaztatások szervezése, ügyintézése, utasbiztosítások megkötése, a pénzügyi elszámolások intézése, konferenciák szervezése jelenti. Napi teendői némileg egy utazási iroda intéznivalóira emlékeztethetnek, amikor külföldi csoportok programját szervezi, vagy egy-egy bajor lelkészi munkaközösség elszállásolása, étkeztetése ügyében intézkedik… Kapcsolatot tart többek között az indonéz nagykövettel, angol nyelvű istentiszteleteket szervez a Városligeti fasorban, kapcsolatot épít a nemzetközi Anglikán-Lutheránus Társasággal és az amerikai evangélikus egyházzal.

– Ez a munka sokszor az estébe, a hétvégébe is belenyúlik, s azért szerethető – magyarázza Virgil –, mert változatos.

Távlati terveire vonatkozólag elmondja:

– Készülök a lelkészi hivatásra, az ordinálásra. Vannak tudományos ambícióim is: elsősorban az újszövetségi és a rendszeres teológiai terület érdekel.

Végül egy személyes hír: László Virgil hamarosan megnősül, júliusban házasodnak össze nyelvtanárnő menyasszonyával.

Kik fordulnak, fordulhatnak hozzá? Az evangélikus egyház pályázatainak intézése során – például a Gustav-Adolf -Werk esetében – vagy nemzetközi kapcsolatokat érintő kérdésekben lelkészek, egyháztagok, hivatalos ügyben utazók, lelkésznyaraltatások résztvevői.

Néhány általános tudnivaló az MEE Ökumenikus és Külügyi Osztályáról

„Az ökumenikus és külügyi osztály feladata az MEE arculatának megjelenítése a külföld felé. Ápolja egyházunk kapcsolatait a külföldi egyházakkal, nemzetközi egyházi szervezetekkel, de feladata saját egyháztagjaink külföldi kapcsolatainak elősegítése is. Közvetítőként részt vesz külföldi egyházi személlyel vagy szervezettel való kapcsolatok felvételében, segít utazások szervezésében, gyülekezeti cserekapcsolatok előremozdításában, és lehetőség szerint támogatja a külföldi konferenciákra utazó magyar evangélikus küldötteket. Fontos feladata az evangélikus teológushallgatók külföldi ösztöndíjas tanulmányának elősegítése, megszervezése.” (Részlet az országos iroda honlapjáról)

A Magyarországi Evangélikus Egyház a következő nemzetközi egyházi szervezetek tagja: Lutheránus Világszövetség (LVSZ), Európai Egyházak Konfernciája (KEK), Leuenbergi Egyházközösség – Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE), Egyházak Világtanácsa (EVT), Gustav-Adolf-Werk (GAW), Martin-Luther-Bund (MLB) és Eurodiaconia. 2006 óta az MEE szorosabban kötődik a GEKE-hez, mivel mind tanácstagot, mind a Dél-Európa csoport egyik tagját innen delegálják. Kisebb szervezetekben is tagok vagyunk, mint például a KALME, az Európában kisebbségi helyzetben lévő evangélikus egyházak kommunikációs bizottsága lelkész-újságírók számára.

Az MEE testvéregyháza a *Bajor Evangélikus Egyház.* A partnerkapcsolati szerződést tizenhét évvel ezelőtt egyházunk akkori vezető püspöke, *dr. Harmati Béla* írta alá. A testvéregyházi köteléket természetesen minden további vezető igyekszik ápolni, mind személyes látogatások, mind egymás munkájának segítése révén.

Egyházunk másik fontos kapcsolata a *Finn Evangélikus Egyházhoz* fűződik. Ez a szintén nagyon szoros együttműködés 1937-re nyúlik vissza, amikor először tanulhatott Finnországban magyar ösztöndíjas teológus, majd ezután finnek hazánkban. Mára az ösztöndíjascserék mellett sorra alakultak ki finn–magyar testvér-gyülekezeti kapcsolatok, amelyek száma immár harminc fölött van.

A testvéregyházakon kívül más evangélikus, illetve uniált egyházakkal is jó viszony alakult ki: az osztrák, vesztfáliai, norvég, svéd egyházakkal, de a magyar evangélikusok ápolják kapcsolataikat a cseh, szlovák, lengyel, szlovéniai, amerikai (ELCA) egyházakkal is.

A *külügyekért felelős püspök dr. Fabiny Tamás.*

A külügyi osztály elérhetőségei:

1085 Budapest, Üllői út 24. II. emelet. Tel., fax: 1/266-5532.

- *Cselovszkyné dr. Tarr Klára:* 1/486-3524. Flottás mobil: 20/824-9703, e-mail: klara.tarr@lutheran.hu.
- *Dr. László Virgil:* 1/486-3517. Flottás mobil: 20/824-4290, e-mail: virgil.laszlo@lutheran.hu.

A köz véleménye és a közvélemény-kutatás

■ Dr. Békefy Lajos

Különös közvélemény-kutatásokra lettem figyelmes húsvét előtt, miközben tallóztam az európai és tengerentúli (egyházi és nem egyházi) hírforrások között. Valóságos felüdülés volt ez számomra, főként ha a hazai felmérések politikai, tematikai monotóniájával vetem össze a fellelt témákat. Úgy éreztem, mintha homoksivatagbeli kínlódás után tikkadtan a zöldellő oázisba érkeznék.

Nem pártok és politikusok zuhanó vagy emelkedő szimpátiamutatóiról, nem a gazdasági és a pénzügyi válság gyomorszorító adatairól kaptam információt. Az osztrák, a svájci, a holland, a német és az amerikai közvélemény-kutató intézetek ugyanis – válság ide vagy oda – arra kérdeztek rá, s arról gyűjtöttek adatokat, ami ott és akkor valóban foglalkoztatta a köz véleményét, s ami akár az ünnepre történő ráhangolásnak is minősülhetne. Az volt a benyomásom, hogy alig pár száz kilométerrel nyugatabbra mintha ismét másképpen járna az óra, más időszámítás lenne, másképpen görbülne a téridő, s valójában nem kilométerek és évek, hanem növekvő fényévek állanának közöttünk…

Nézzünk egy-két konkrét példát!

Ausztriában, Linzben nagypénteken hozta nyilvánosságra a Piaci és Szociális Elemzések Intézete (IMAS) annak a felmérésnek az eredményét, amelyet *Húsvét a szokások és a hit között* címmel készítettek. Ebből kiderül, hogy az osztrákoknak közel ötven százaléka hisz Istenben. „Egyházkritika és evolúcióelméleti viták ellenére az elmúlt években a keresztyén hit kijelentései érintetlenek maradtak” – olvasható a számok értelmezéséről írt kommentárban. Ugyanakkor az is látható, hogy ugyancsak mintegy ötven százalék a húsvétot szép szokások ünnepének tartja. A megkérdezettek 42 százaléka viszont hisz a csodákban, 34 százalékuk meggyőződése az, hogy van halál utáni élet. 28 százalék szerint Jézus Krisztus Isten Fia, aki feltámadott a halálból.

Megint csak érdemes arra figyelni, hogy mi foglalkoztatta nemcsak a köz véleményét, hanem a közvélemény-kutatókat is. Nyilván azért ezek a válaszok, mert az ünnep volt a legfőbb aktualitás. Senki nem gondolja talán, hogy ezek a tartalmak attól igazak, mert ilyen felmérés született! De azért születhetett ilyen felmérés, mert a kutatók arra kérdeztek rá, ami már eleve – így vagy úgy – benne élt a közvéleményben, s tényleges köz(ös) vélemény.

Svájcban, a világ egyik legfejlettebb demokráciájában és jóléti államában még meglepőbb eredményt hozott egy új felmérés. A Bertellsmann Alapítvány által készített *Vallási monitor 2008* adatai ebben a sok tekintetben és méltán drága országban azt mutatják, hogy a svájciak nyolcvan százaléka vallásos! A *schweitzer-illustrierte.ch* által húsvét előtt közzétett értékelő cikk címe ez: „Prominens személyek imádkoznak”. A cikk megfogalmazása szerint például politikusok és a világhírű szívsebész, a tizennégyszeres műugróbajnoknő meg a tv-moderátor és mások is követik a helvét nemzeti himnusz felszólítását 2008/2009-ben is: „Imádkozz, szabad svájci, imádkozz!”

Megtudhatjuk, hogy a demokrácia alpesi országában a lakosság hatvan százaléka tartja fontosnak és szükségesnek az imádkozást, a szövetségi parlamentben ugyanúgy, mint a lélek belső imakamrácskájában, a precíz és steril laboratóriumban meg az alpesi legelők pásztorai között.

És ezt is le kell írnom: a parlamentben három (!) főállású imádkozó személy van! Lehet azon töprengeni, okoskodni, netán cinikus ürességnek és irigységnek hangot adni legújabb kori magyar szokás szerint, hogy mitől ez a kiugró adat. Azért három, mert a hivatalos nyelveket, a németet, a franciát és az olaszt képviselik-e ők vagy éppen a protestánsokat, a katolikusokat s valami harmadik irányt? Netán a Szentháromságra utalna ez, vagy más misztikus jelentést takar?

Tény, ami tény: ez a közvélemény-kutatási adat az ötszáz éve született hitújító *Kálvin* országában alpesi sziklaszilárdsággal és kőkemény egyértelműséggel támasztja alá hit és politika, hitélet és közélet, ima és munka, profit és felelősség, gazdaság és igazságosság, jólét és szolidaritás, pénz és morál, keresztyénség és kultúra, magasrendű lelki élet és tudományos csúcskutatás nemzetmegtartó egységét és prosperáló összhatását. S ezen is érdemes lenne elgondolkodni!

Bár a holland NAW-Plus intézet által készített felmérés eredménye ennek ellentmondani látszik azzal, hogy a tulipánok országa egykori többségi református lakói leszármazottainak „alig ötvenöt százaléka tudta, miről szól húsvét”, de mit nem adnék azért, ha megtudhatnám végre, hogy ez az „alig” mit is takar honfitársaink, egyháztagjaink gondolkodásában, szívében, itt a Kárpát-medencében! Mennyi is és mi is lenne nálunk ez az „alig”, ha születnének ilyen gyors és hiteles felmérések arról, mit hisz a magyar lakosság, milyen istenképe van, miért imádkozik, s egyáltalán milyen képzetei vannak egy-egy ünnep lényegéről?

Barack Obama hazájában, az USA-ban a megkérdezettek 78 százaléka viszont jól és pontosan tudta, hogy húsvét a feltámadott Jézus Krisztus ünnepe, s nem tévesztette össze a keresztre feszítést a feltámadással. Az, hogy az egyik amerikai közvélemény-kutató intézet szerint a lakosság 63 százaléka tervezte, hogy a húsvéti ünnepkörben templomba megy – a katolikusoknál még magasabb volt e hányad, 73 százalék körül mozgott –, olyan tudományos alapossággal elkészített húsvéti örömhír volt, amelyet az intézet igazgatója természetes egyszerűséggel így indokolt: „Az amerikaiakban, kérem, protestánsokban és katolikusokban egyaránt, mély gyökerei vannak ennek az ünnepkörnek is.” Lám, ez is Amerika!

Igazi húsvéti ajándék volt számomra az, amiről ezek a közvélemény-kutató intézetek Európában és az USA-ban hírt és számot adtak. Vajon mikor érkezünk el mi oda – s elérkezünk-e –, hogy hazánkban legalább évente egy ünnep előtt hitelt érdemlő információt kaphassunk arról, mi él a hazai közvéleményben, közgondolkodásban mindarról, ami legalább annyira vagy talán még fontosabb, mint egy-egy párt vagy politikus népszerűtlenségi vagy népszerűségi mutatója? Jó lenne egyszer már saját magunk és nemzetünk, egyházaink jól felfogott érdekében legalább ünnepeinkkor túllépni a távlattalanságon és csőlátáson. Ez is ünnep lenne, s nem is akármilyen, amelyre a számok, statisztikák, előrejelzések világában nagyon is rászorulunk…

Tárki: a tradicionális vallásosság csökken, a megtérők száma mégis nő

A hagyományos, szokásszerűen gyakorolt vallásosság a szekularizáció miatt a rendszerváltás óta csökken Magyarországon, a megtérők, a hitet személyesen megélők aránya viszont nő a társadalomban – áll a Tárkinak a Magyar Távirati Irodához a közelmúltban eljuttatott közleményében.

A kutatóintézet az 1991-es, 1998-as és 2008-as felmérések összevetéséből arra következtetett, hogy a vizsgált időszakban a népesség egyre kisebb aránya tartozott azok közé, akik „életük folyamán mindig is hívők voltak”, s enyhén növekedett a sosem hívők népességen belüli aránya is.

Másrészt azonban azt is megállapították, hogy a hit kérdése a lakosság egyre nagyobb hányada számára valóban dilemma: a hitüket elhagyók stagnáló aránya mellett 7 százalékról 12 százalékra nőtt azok aránya, akik korábban ugyan nem voltak hívők, a kérdezéskor viszont vallásosnak mondták magukat. Ezzel párhuzamosan növekedett azok tábora is, akik a kérdésre nem tudtak vagy nem akartak válaszolni.

A Tárki arra is kitért, hogy amíg 1991-ben a hívők összességének csak nyolcada, 2008-ban már negyede vallotta magát újonnan megtérőnek, illetve 15 százalékról 20 százalékra nőtt azoknak az aránya, „akiknek volt olyan fordulópont az életükben, amikor új és személyes kapcsolatuk alakult ki a vallással”.

A vallásosság ma kevésbé életkorfüggő a rendszerváltás időszakához képest; akkor a fiatalok voltak a legvallástalanabbak, ez a mai ifjúságra már nem feltétlenül igaz – állapította meg kutatása nyomán a Tárki a Magyar Távirati Irodához április 18-án eljuttatott összegzésében.

Az intézet elemzése szerint 1991-ben a „sosem hívők” aránya a fiatalabb generációk körében 36 százalékot tett ki, a középkorúaknál ennél magasabb volt. A „mindig is hívők” aránya viszont a fiatalabb generációk felé haladva megfeleződött. Tavaly a 38 év alatti generáció körében az előbbiek aránya 31 százalék, az utóbbiaké 34 százalék volt.

Mint írták, a sosem hívők aránya a férfiak körében mindig is magasabb volt, és a rendszerváltás óta növekedett is: 26-ról 33 százalékra. A nők körében a szekularizáció kevésbé és a férfiakhoz képest megkésve éreztete a hatását, a sosem hívők aránya mindvégig 15 százalék körül alakult, a mindig is hívőké pedig 60-ról 45 százalékra csökkent.

Az iskolázatlanok és a diplomások körében változatlanul kisebb a sosem hívők és magasabb a mindig is hívők aránya, mint a szakmunkás végzettségűek és az érettségivel rendelkezők között – jegyezték meg.

Az összegzés készítői a rendszerváltás előtti „szekularizációs nyomás státusfüggőségére” vezetik vissza, hogy 2008-ban csak az 55 év felettiek körében volt megfigyelhető: a magasabb végzettségűek felé haladva trendszerűen csökken a vallásosak részaránya. 1991-ben még azt állapították meg, hogy a hitüket elhagyók aránya az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezőktől a diplomásokig haladva 4-ről 18 százalékra nőtt, 2008-ban ilyen összefüggés már nem volt tapasztalható.

A felmérést a Tárki a nemzetközi társadalmi felmérés program (International Social Survey Programme, ISSP) vallásosság modulja 1991-es és 2008-as programjának keretében végezte.

▶ *MTI*

Közvélemény-kutatás a Biblia évéről

▶ A Magyar Bibliatársulat kezdeményezésére a katolikus, a református és az evangélikus egyház a 2008. esztendőt a Biblia évének nyilvánította. A Forsense intézet 2009. februári közvélemény-kutatásában ezer főt kérdezett meg a Biblia éve eseménysorozatról.

A megkérdezettek többsége (56 százalék) hallott arról, hogy egy kezdeményezés alapján 2008 a Biblia éve volt Magyarországon. A becslési hibát is figyelembe véve ez a felnőtt lakosságon belül körülbelül 4,2-4,7 millió embert jelent.

Nemcsak olyan csoportok hallottak az átlagosnál nagyobb arányban az eseménysorozatról, amelyekre a vallásosság is nagyobb arányban jellemző – a nők 59 százaléka, a 60 évesnél idősebbek 63 százaléka hallott a Biblia évéről –, hanem a diplomások (69 százalék) és a magas egy főre jutó jövedelemmel rendelkező háztartásokban élők (69 százalék) körében is átlag feletti volt az ismertsége.

Ugyanakkor a szintén magasabb vallásosságot mutató falun élők körében átlag alatti (50 százalék) volt a tájékozottság; ez az eseménysorozattal kapcsolatos információáramlás egyenetlenségére utal. Ezt a megállapítást támasztja alá az is, hogy míg a dél- és közép-dunántúli régióban átlag alatti volt a tájékozottság (46-47 százalék), addig a Dél-Alföldön a megkérdezettek 64 százaléka hallott arról, hogy az elmúlt esztendő a Biblia éve volt.

A vizsgálatból kiderül, hogy a megkérdezettek 17 százalékát kitevő, magukat az egyház tanítása szerint vallásosnak tartók nagy része (közel 80 százalékuk) hallott a rendezvénysorozatról, de a nem vallásosak körében is 43 százalékos volt a tájékozottság.

A felekezethez tartozás ugyanakkor nem mutat összefüggést az ismertséggel, a programban részt vevő három nagy felekezethez tartozók egyformán 55-56 százalékban szereztek tudomást róla. Ugyanez a helyzet, ha csak az egyház tanítása szerint vallásosakat hasonlítjuk össze: a katolikusok és a reformátusok esetében 79, illetve 78 százalék volt az ismertsége a programsorozatnak. (Az evangélikusok esetében túl alacsony volt a mintaesetszám a becsléshez.) Tehát úgy tűnik, a történelmi keresztény egyházak összefogása olyan értelemben mindenképp sikeresnek bizonyult, hogy kiegyensúlyozott volt a tájékoztatás felekezeti szinten.

Arra a kérdésre, hogy honnan hallottak a Biblia évéről, a kérdezettek átlagosan két forrást említettek. A válaszadók – tehát akik hallottak az eseménysorozatról – 43 százaléka említette a televíziót mint forrást, 31 százalék a templomot, vallási közösséget, 30 százalék pedig valamely újságot. Emellett viszonylag sokan említették a rokonokat, barátokat, ismerősöket (21 százalék), valamint a rádiót is (20 százalék).

A nagyobb településen élők válaszaiban gyakrabban fordult elő a rádió és az újságok, falun pedig jellemzőbb volt a vallási közösségben való tájékozódás. A televízió a legidősebbek között, míg az internet a legfiatalabbak körében volt az egyik leggyakoribb információs forrás.

Érdekes különbség mutatkozik a két legnagyobb felekezet hívei között: míg a katolikusok jóval nagyobb arányban szereztek tudomást a Biblia évéről egyházközségükben, vallási közösségükben (36 százalék), mint a reformátusok (21 százalék), addig utóbbiakra inkább jellemző az internet (15 százalék), mint a katolikusokra (8 százalék). Ez arra utal közvetve – amit a felmérés adatai is alátámasztanak –, hogy a reformátusok körében nagyobb arányt képviselnek a fiatalok a Biblia éve eseménysorozatot ismerők közt, mint a katolikusok esetében.

Az egyház tanítása szerint vallásosak 71 százaléka említette információforrásként a templomot, vallási közösséget, de az ő esetükben sem elhanyagolható információs csatorna a televízió (29 százalék) vagy az újságok (17 százalék).

A rendezvénysorozat legalább egy eseményén 15 százalék vett részt azok közül, akik halottak arról, hogy az elmúlt esztendő a Biblia éve volt. A teljes felnőtt népességre vetítve ez mintegy 8 százalékot jelent, ami 510 ezer és 770 ezer közötti résztvevői létszámra enged következtetni.

Két olyan programtípus volt, amelyet a mintába került összes megkérdezett 3-3 százaléka említett: ezek az előadások és a felolvasások. Emellett 2 százalék említette, hogy kiállításon vett részt. Akik ellátogattak a Biblia éve valamely eseményére, azok is csak ritkán említettek egynél több programtípust.

Az egyház tanítása szerint vallásosak 23 százaléka vett részt saját bevallása szerint legalább egy eseményen, míg a maguk módján vallásosak esetében 6 százalékos volt a részvételi arány. A két legnagyobb felekezet között ezen a téren sem tapasztalni szignifikáns eltérést, a katolikusok 6, a reformátusok 7 százaléka vett részt legalább egy eseményen.

▶ *Forrás: Forsense*

Majdnem ráveszel, hogy keresztyénné legyek…

Nevem *Borbás Zoltán,* Nyíregyházán élek. Bibliai értelemben hitetlen családban nőttem fel, mindenki élte a maga életét, így teltek a napok, hónapok, évek.

Gyerekkoromban két esemény volt, amely Isten létezésére irányította a figyelmemet. Az egyik úgy ötéves koromban lehetett, amikor nagymamám imádkozni tanított, a másik pedig körülbelül nyolc évvel később történt, amikor azt a tanácsot adta, hogy ha életem során mindenki elhagyna, akiben bíztam, Istenhez akkor is fordulhatok. Ezek az események akkor nem sokat jelentettek, de az emlékezetemben megmaradtak, és évekkel később, a szükséges pillanatban elém jöttek. Erre alapozva szeretném biztatni azokat a szülőket, nagyszülőket, akik úgy látják, hiába fáradoznak a gyerekek Jézushoz vezetésén, hogy munkájuk mégsem hiábavaló. Az én példám is bizonyítja, van értelme, legfeljebb a gyümölcs csak jóval később érik be.

Az általános iskola befejezését követően 1981-ben Budapestre kerültem tanulni, majd dolgozni. A kollégiumban többször beszélgettem egy olyan „furcsa" kollégistatársammal, aki bibliaórákra járt, megálltam utcai evangélizációknál, nyáron, a Balaton melletti szakmai gyakorlat alatt elmentem a *Jézus élete* című film vetítésére és az azt követő beszélgetésre. Utólag úgy látom, hogy Isten is keresett engem, és én is kerestem őt.

1989-ben Győrbe kerültem, ahol az egyik évfolyamtársam hívott el az általa vezetett MEKDSZ-összejövetelre, majd Biatorbágyra és gyülekezetbe. Új világ tárult ki előttem, néhány család életét közelebbről is megismerve olyan szeretetet tapasztaltam, amely sem a mi családunkban, sem pedig az általam eddig ismert családokban nem volt jellemző. Mint a szivacs a vizet, úgy szívtam magamba az új ismereteket. Szinte minden hétre jutott egy új felismerés: „Jé, ez is meg van írva a Bibliában!" Kezdetben a sok új ismeret mellett ez az érthetetlen szeretet volt számomra vonzó.

Istentiszteleteken, biblia-, ifjúsági órákon és csendesnapokon sokat hallottam Jézus Krisztusról és a bűnről, de ezek lényegét akkor még nem értettem. Jóval később egy, a karácsonyi történetről szóló igehirdetésben hangzott el az, hogy ahogyan a napkeleti bölcsek az ajándékaikat letették Jézus lába elé, és mentek tovább az útjukon terheiktől megszabadulva, úgy mi is letehetjük terheinket, bűneinket Jézus lába elé. Mint ahogyan a vakon született ember a Jézussal való találkozás után „elkezdett látni", úgy láttam meg én is az igehirdetés alatt a saját bűneimet, és tettem le azokat imádságban Jézus lába elé.

Azóta többen többször kérdeztek tőlem olyan dolgokat, amelyekre nem tudtam a választ, mások pedig arra kértek, győzzem meg őket arról, hogy Isten létezik. Ilyenkor a következőt szoktam válaszolni: Én nem tudok és nem is akarok másokat meggyőzni. Azt tudom „csak" elmondani, hogy vak voltam, és most látok. Jézus nélkül az életemnek sem volt értelme, viszont a vele való találkozást követően teljesen megváltozott. Más lett az életem célja, irányítója, Ura. Átrendeződött a gondolkodásom, időbeosztásom. Ahogy Zákeus élete megváltozott, miután találkozott Jézussal, úgy az én életem is; és ahogyan a szerecsen komornyik ment tovább az ő útján örömmel, miután Fülöp Jézushoz vezette, úgy én is ilyen örömmel megyek tovább immár nem a széles, hanem a keskeny úton.

Az előbb úgy fogalmaztam: azt tudom csak elmondani. Helyesbítek: ezt csak én és azok tudják elmondani, akik már átélték. Nem szívesen szerepelek. Amiért mégis elfogadtam ezt a felkérést, az éppen az, hogy bizonyságot tenni, ezeket elmondani más nem tudja, csak az, aki már átélte. Szeretnék biztatni mindenkit: ha lehetőségünk adódik, tegyünk bizonyságot, ne szégyelljük az Úr Jézust!

Valaki egyszer úgy fogalmazott, hogy ha a világ nem szégyelli magát a sok bűn, káromkodás, lopás, csalás, korrupció, ital, kábítószer stb. miatt, mi miért szégyelljük a tisztát, Krisztust?

Később, ahogy a Bibliát fokozatosan megismertem, egyre több kedves igém lett. Azt olvassuk:

– Sámuelről, hogy semmit az Úr igéiből a földre esni nem hagyott.

– Dánielről, hogy eltökélte az ő szívében, nem fertőzteti meg magát.

– Jósiásról, hogy az Úr útjáról nem tért le sem jobbra, sem balra.

– Fülöpről, hogy az igének erről a helyéről (egy Ézsaiás-idézetből) kiindulva hirdette Jézust.

– Nehémiásról, hogy sem ő, sem a legényei a nép fölött nem zsarnokoskodtak, a helytartónak járó kenyeret nem ették meg, de imádkozott Nehémiás az ő Istenéhez, és a néppel együtt erős szövetséget kötött az Úrral.

– Józsuéról pedig azt, hogy ő és az ő háza népe az Úrnak szolgáltak. Szeretném, ha az én életemre is igazak lennének a fenti igék! Természetesen én sem vagyok tökéletes. Jelen bizonyságtétel terjedelme nem teszi lehetővé, hogy kitérjek arra, hány igét hagytam a földre esni, hányszor tértem le a keskeny útról jobbra vagy balra, álltam meg vagy fordultam vissza azon, hányszor sántikáltam kétfelé, milyen nehézségek, kísértések és bukások értek, és ennek ellenére hányszor nyúlt utánam, milyen módon segített fel, védett meg vagy vezetett az Úr.

Miután Budapestről hazaköltöztem, gyülekezetet keresve több helyen megfordultam, azonban azt a szeretetet és testvéri közösséget, amelyről az előbb írtam, sehol nem tapasztaltam. Ezt ismerőseimnek megemlítve javasolták, hogy menjek el Nyírszőlősre, amely ugyan Nyíregyházától jó pár kilométerre található, de van ott egy evangéliumi lelkész, hallgassam meg őt is. Elmentem, meghallgattam, „ottragadtam".

2006-ban, a hatévenként esedékes általános tisztújításkor a gyülekezet felügyelővé (világi vezetőjévé) választott. Amikor a jelölési szakaszban megkérdezték, elvállalnám-e ezt a szolgálatot, visszakérdeztem: Pontosan mi is lenne a feladatom? A gyülekezetépítés – hangzott a válasz.

A beiktatáson Jel 3,20 alapján azt mondtam: Amennyire rajtam áll, szeretném, ha a nyírszőlősi evangélikus gyülekezet olyan, az apostolok cselekedeteiről szóló könyvben leírt, élő gyülekezet lenne, ahol a középpontban az Úr Jézus van; és ha azt nem én, nem a lelkész, nem a presbitérium, hanem ő vezetné, építené! Ami pedig rajtunk áll, ami a mi feladatunk, azt tegyük meg! Jó lenne, ha minél többen döntenének mellette, hívnák be őt az életükbe, árasztanák a Krisztus jó illatát, hogyha valaki bejön a gyülekezetbe, akkor ugyanazt a Jézustól jövő szeretetet tapasztalná, mint én, amikor először bekerültem egy élő gyülekezetbe.

Szeretném, ha az ügyeket a presbitérium nem a kezébe venné, hanem Isten kezébe tenné!

Szeretném, ha a presbitérium salamoni lelkülettel vezetné a gyülekezetet, azaz bátran elmondaná: Én, Uram, nem értek ehhez, alkalmatlan vagyok arra, hogy a te népedet igazgassam, szeretnék mindent a te kezedbe tenni, ehhez a feladathoz tőled bölcsességet kérni! Szeretném, ha a gyülekezet vezetése lelkileg folyamatosan „jól lenne", mert a vezetők lelkiállapota kihat az egész gyülekezetre, mint ahogyan Dávid bukása vagy Ákán bűne miatt nem csak ő, hanem Isten népe is szenvedett, és a nép életére kihatott az is, hogy éppen az Istentől elfordult Manassé vagy az Úr útján járó Jósiás, illetve Jósafát uralkodott.

Szeretném, ha a gyülekezet szüntelenül imádkozna a vezetőiért, mert ha Isten ügye előremozdul, ott a sátán is aktív munkába kezd, amit a „saját bőrömön" tapasztalok, mert soha annyi próba, kísértés, támadás nem ért, mint amióta ezt a feladatot elvállaltam!

Gyülekezetünkben sok lelki alkalom és szolgálati lehetőség van. Az istentiszteleteken a gyülekezeti tagok is részt vesznek a liturgiában, annak keretében a gyülekezet előtt rendszeresen bizonyságot tesznek arról, hogyan élték meg az elmúlt hetet, hogyan vezette őket Isten, milyen igéket olvastak, és az mit jelentett az ő mindennapi életükben.

– Elindult Görögszálláson egy külterületi misszió.

– Szeptemberben kezdődött az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) Bibliaiskolája, ahová a gyülekezetből ebben az évben 27-en iratkoztak be.

– A fiatalok lelkesen szerkesztik és terjesztik az *Érted?!* című újságot; megalakították az EKG (Egyedül Krisztus Gazdagít) zenekart, amely gyülekezeti alkalmainkon az asszonykörrel együtt rendszeresen szolgál.

Végezetül: akik személyesen találkoztak az Úr Jézussal, azoknak a megtérésemmel kapcsolatban nem sok újat mondtam, akik azonban még nem ismerik őt, azoknak azt kívánom, amit Pál mondott Agrippa királynak és Fesztusz római helytartónak: *„Agrippa pedig monda Pálnak: Majdnem ráveszel engem, hogy keresztyénné legyek. Pál pedig monda: »Kívánnám Istentől, hogy ne csak majdnem, hanem nagyon is, nem csak te, hanem mindazok is, akik ma engem hallgatnak, lennétek olyanok, aminő én is vagyok, e bilincsektől megválva.«"* (ApCsel 26,28–29; Károli-fordítás)

Jézus a Te ajtód előtt is ott áll és kopogtat. Hívd be őt az életedbe!

■ Borbás Zoltán

Forrás: „Vak voltam, most látok…" – Evangélikusok vallomásai. (Élő Víz Füzetek 4.) Szerk. Bálint Józsefné, Hulej Enikő, Szeverényi János. Kiadta az Evangélikus Missziói Központ és a Magyarországi Evangélikus Egyház missziói bizottsága. Budapest, 2009.

HETI ÚTRAVALÓ

Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet. (Lk 19,10)

Szentháromság ünnepe után a 3. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben Isten bűnösöket hív – megtérésre. „Jó és igaz az Úr: útbaigazítja a vétkezőket." (Zsolt 25,8; LK) „A te Szentlelked vezessen helyes úton!" (GyLK 774) – kérhetjük ezt szorongatott helyzetünkben. „Ez a Krisztus tiszte, műve és hivatala" – mondja vezérigénkről *Luther.* „Csupa vigasztalás a szava: Elítélt világba jövök. Én azonban felfüggesztem az ítéletet, hogy a kárhozottak üdvözüljenek." A két elveszett fiú közül a fiatalabb, bűneit bánva, önként visszatért apja házába: *„Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, és nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek."* Az idősebb fiút az apja kérlelte – miként gyermekeit mennyei Atyánk –, jöjjön be az ünnepi lakomára: *„Fiam, te mindig velem vagy, és mindenem a tied. Vigadnod és örülnöd kellene, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott."* (Lk 15,21.31–32) Jézus most minket hív; ne zárjuk ki önmagunkat az örök életből, a Bárány menyegzőjének vacsorájáról! Pál az Isten bűnösöket megmentő kegyelme első mintaképének tekinti magát, ám mi is lehetünk példákká! Mert *„Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok. De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét, példaként azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak."* (1Tim 1,15–16) Péter és Pál apostolok névünnepén Máté evangélista elhívásáról olvasunk, ám ma nekünk szól az Úr hívása: *„Kövess engem!"* De ránk „illik-e" Jézus indoklása? *„Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket megtérésre."* (Lk 5,27.32) Az „oszlop" apostolok Urukat hirdették, *„önmagunkat pedig mint szolgáitokat Jézusért"* (2Kor 4,5). Isten szolgájaként így könyörög Mózes bálványimádó népéért: *„Ó, jaj! Igen nagy vétket követett el ez a nép, mert aranyból csinált istent magának. Mégis, bocsásd meg vétküket!"* (2Móz 32,31–32) *„Akarsz-e meggyógyulni?"* Urunk e kérdésére se keressünk kifogásokat, hogy az egészség elvesztésénél valami rosszabb: az örök élet elvesztése ne történjék meg velünk! Jézus ma is gyógyvíz nélkül gyógyít, akár a harmincnyolc éve beteget, csupán élő igéjével: *„Íme, meggyógyultál, többé ne vétkezz…"* (Jn 5,6.14) Mit is jelent a testvériség jézusi megélése a gyülekezetben? Ha vétkezik testvéred, három lépésben intsd meg: négyszemközt, többszemközt és végül sokszemközt! *„Ha pedig a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyannak, mint a pogányt vagy a vámszedőt."* (Mt 18,17) Ma élünk-e a kötés és oldás Urunktól nyert eszközével közösségeinkben?! Júdás bűnvallását nem Jézusnak mondta el: *„Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el."* (Mt 27,4) Nem találta a megbánás helyét. Akik eljutottak a keresztig, *„nincs tehát most már semmiféle kárhoztató ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak, mivel az élet Lelkének törvénye megszabadított téged a bűn és a halál törvényétől"* (Róm 8,1–2). „Bűnösöknek Megváltója, / Jézus, lelkünk Megtartója! (…) Néked éljek, néked haljak!" (EÉ 382,1.6) Én is!

■ Garai András

A világ különböző országaiban szolgáló tízezer koreai misszionárius közül ötvenen hazánkban munkálkodnak. Havi találkozójukon május 25-én *Szeverényi János* missziói lelkész tartott előadást a misszió és a velük való együttműködés lehetőségeiről.

■ Heung Sik *felvétele*

HIRDETÉS

„Vak voltam, most látok"

Evangélikusok vallomásai – Élő Víz Füzetek 4.

Mindenki körülményeihez, temperamentumához mérten tapasztalja meg Isten munkáját. A személyes tapasztalat teszi hitelessé a keresztény meggyőződés tételeit: aki értem meghalt, velem él. A gyűjtemény huszonhárom bizonyságtételt tartalmaz. Legyen bátorító azok számára, akik elbizonytalanodtak, iránymutató a homályban tapogatózóknak, s nyújtsa a láthatatlan közösség élményét azoknak, akik magányosan járnak a hit útján – hogy a jövő nemzedék is Istenbe vesse bizodalmát! Ára: 500 Ft.

Megrendelhető a kiadónál: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel.: 1/400-3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között); e-mail: evmis@lutheran.hu. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.) is.

Ki legyen a párom?

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

„A gondviselő Isten megadja az erőt, hogy a mások felé való megnyílás során kapott sebek, fájdalmak igazgyönggyé alakuljanak. Az élet maga is olyan, mint egy zarándoklat, folyamatos úton levés, Isten pedig irányjelzőket helyez el az élet ösvénye szélén, amelyek segítséget adnak a helyes irány követéséhez, csak észre kell venni őket." (El Camino)

Napjainkban a fiatalok gyakran arról panaszkodnak, hogy nagyon nehéz megtalálni az „igazit", a „nagy őt". A fiúk azt mondják, hogy a lányok figyelmetlenek, csak magukkal törődnek, a lányok azt, hogy a fiúk éretlenek, nem lehet komolyan venni őket.

Az ember örök vágya, hogy boldog legyen, és megtalálja a párját, a hozzá leginkább illő társat. De mit jelent a boldogság, és hogyan találjuk meg azt a partnert, akivel valóban boldogok tudunk/tudnánk lenni?

A párkeresés, párválasztás az élet egyik legizgalmasabb és legmeghatározóbb élménye. Ráadásul kétoldalú! Mindkét nem, mindkét fél kölcsönös érdeklődése és érzelmi elköteleződése szükséges hozzá. Előfordul, hogy az egyik félnek nagyon megtetszik a másik, de fordítva ez nem igaz. Erre a helyzetre vonatkozik a nagyon szemléletes magyar mondás: „Ne fuss olyan szekér után, amelyik nem vesz fel!"

Viszont milyen szépen és pontosan fogalmaz a népdal! „Hát én immár kit válasszak, virágom, virágom? / Te engemet, én tégedet, virágom, virágom."

A párválasztás teljes folyamatában meghatározó a másik „felfedezése", az első találkozás, az első pillanatok, a kezdeti benyomások. Erre mondjuk, hogy „meglátni és megszeretni". Tudjuk, hogy a vizualitásnak a kapcsolat első, döntő pillanataiban igen nagy szerepe van! *Szerelem… első pillantásra!* Tetszik a másik, úgy, ahogy van. A keze, a szeme, az arca, a haja, a teste, a mosolya, hosszasan sorolhatnánk, hogy kinek mi ragadja meg a figyelmét, mi a fontos, mi a legfontosabb a számára.

Az is fontos, hogy milyen a mi ideálunk. Ez a kultúra terméke. Sokszor egy vágy vagy nem tudatosított, rejtett tényezők is alakítják. (Például olyan férfit szeretnénk, aki jó apja lesz a gyerekeinknek, mert az ideált egy korábbi élmény provokálja.)

Nemrég megjelent egy tanulmány *Arcvonások hasonlósága közvetíti a párválasztást* címmel, amely abból a hétköznapi tapasztalatból indult ki, hogy a párok hasonlítanak egymásra az intelligenciát, a fizikai vonzerőt, a társadalmi státust és bizonyos személyiségjegyeket illetően.

A kutatás szerint a párok sokszor tudatosság nélkül, de keresik saját magukat a másikban. Ezt nevezték a kutatók genotípusos illesztésnek, amely egy genetikailag kódolt önfelismerési és önkivetítési folyamat eredménye.

Felmerült azonban az is, hogy a párválasztásban, a párkeresésben a genetikai tényezőkön kívül igen nagy szerepe van a kora gyerekkori tanulásnak, megfigyeléseknek, a családi mintáknak. A kilencvenes években folytatott kutatások eredményei szerint a harmonikus, jól működő családokban akkor stabil a kapcsolódás, ha a partnerek párjukat úgynevezett minta, modell alapján választották ki. Mintául a gyerekkorban bevésett emlékek, az ellentétes nemű szülőről szerzett tapasztalatok szolgálnak, ezek szerint történik az előhívás, a partnerrel történő összehasonlítás. Ez nem azt jelenti, hogy teljesen hasonlítania kell a partnernek az apára, az anyára, de valami külső vagy belső hasonlóság az esetek döntő hányadában kimutatható.

Nagyon érdekes, hogy mind a férfiak, mind a nők kedvelik a másikban a szimmetriát. Szeretik, ha a másik arca szimmetrikus. A férfiak válaszaiból az derült ki, hogy vonzóak számukra az úgynevezett nőies (ösztrogén jellegű) arcok, a teltebb szájszél, a kis áll, a barátságos, kedves, nagy szemek, míg a nők sok esetben, de nem mindig, jobban kedvelik az erősebb, férfiasabb (maszkulin) arcjellemzőket, a határozott állat, a magabiztos arcot és szemöldökívet. A külső jellemzőkön kívül persze igen fontosak a belső tulajdonságok, a lelki tényezők, valamint a társadalmi státus, a képzettség megítélése is. Nem szabad megfeledkeznünk a szerelemről sem, amely nagy ajándéka az életnek.

Mint látható, izgalmas dolog a párválasztás és az azt követő események, amelyeket megjósolni nem lehet, de tudatossággal elejét lehet venni számtalan ballépésnek, csalódásnak és konfliktushelyzetnek.

„Minden a párjával illik össze. A párunk pedig olyan, mint mi vagyunk, abban az értelemben, hogy hasonló. És mennyire hasonló két cipő, amely egy pár? Lényegileg. A legfontosabb dolgokban megegyeznek." *(Paeli Suutari)*

Keresni és megkeresni a párunkat önismeret-fejlesztés is egyben. Nagy feladat, de megéri, mert ha eredményes, egy életre szól.

■ Csernyikné dr. Póth Ágnes

Lelkészcsaládok találkozója a déli kerületben

Jó hangulatú közösség- és léleképítő együttléten vehettek részt a Déli Egyházkerület lelkészei családtagjaikkal együtt a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban és Kollégiumban. A június 18. és 20. között megrendezett találkozó programjában – melyen több mint százan vettek részt – egyaránt szerepeltek sportesemények, közös éneklés, beszélgetés és elcsendesedés. Az együttlét második napjára szervezett kiránduláson a lelkészcsaládok szó szerint bejárták Tolnát-Baranyát a Bonyhád–Mohács–Magyarbóly–Siklós–Harkány–Villány útvonalon.

FOTÓ: JOÓ ANDRÁS

■ S. A.

Egyházmegyei csendesnap fiatal szemmel

Az elmúlt évek hagyományaihoz hasonlóan idén is hívtak bennünket egyházmegyénk pünkösdhétfői csendesnapjára. Az összejövetelt ez évben Tordason rendezték meg.

Eddig még soha nem éreztem késztetést arra, hogy részt vegyek ezen a találkozón, talán mostanra értettem meg, hogy mi is a szerepe. Bevallom, megfordult a fejemben, hogy odaérkezéskor egyből haza is induljak, de aztán a pozitív élmények hatására lemondtam erről a tervemről. A hívogató szó, a kedves fogadtatás és vendéglátás mind megerősítettek abban, hogy ottmaradjak.

A templomi előadások alatt megismerkedhettünk a tordasi gyülekezet életével és a templom történetével. Különösen tetszett, hogy egyes falvakban mekkora összetartással dolgoznak a tagok a gyülekezet építésén. Az előadásokat kivetített képek kísérték, ez az élményeket még jobban fokozta. Ebéd után a templomba visszatérve játékos program keretében megismerkedhettünk az egyházmegye gyülekezeteinek építő munkájával. Érdekesnek találtam ezt a módszert, mert nem egy sablonos előadást hallottam.

Nagyon örültem, amikor fiatalokat pillantottam meg az oltár előtt. Egy színdarabbal készültek, amely felhívta a figyelmet Isten igéjének fontosságára. Rámutatott arra, hogy Isten igéje nemcsak az idősebb korosztálynak szól, hanem nekünk is. Fontosnak tartom, hogy vallásunkat ne úgy éljük meg, mint valami szégyellni való tényt, mint olyasmit, ami „nem divatos", hanem magunk jöjjünk rá arra, hogy Isten létezik, és odafigyel ránk. Mindenképpen több programot szerveznék az ifjúságnak, kihasználva minden alkalmat, többek között a csendesnapokat is. Úgy gondolom, hogy megfelelő motivációval mozgósítani lehetne a korosztályombelieket.

FOTÓ: BOTTA DÉNES

A csákvári gyülekezet énekkara jó példa volt arra, hogy fiatalok és idősek tökéletesen együtt tudnak működni. Az evangélikus énekeket lenyűgözően kísérte *Szebik Attila* orgonajátéka.

Istentisztelet következett ezután, amelyen az öt lelkész együtt osztott úrvacsorát. Jó volt látni, hogy sokan részesültek az Úr szent vacsorájában.

A rendezvényt és a résztvevőket *Szarka István* esperes áldotta meg. Mély nyomot hagyott bennem egy idős néni áldása is, amelyet versben olvasott fel a gyülekezetnek.

Isten igéjével feltöltődve, fantasztikus élményekkel gazdagodva szálltunk fel a buszra. A hazavezető úton ébredtem rá arra, hogy életemet Isten szolgálatának szeretném szentelni. *„Érezzétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki hozzá menekül!"* (Zsolt 34,9)

■ Török Daniella

Álomsúly – a Bibliával

Isten parancsolatának tartja Steve Reynolds lelkipásztor, hogy megszabaduljunk fölös kilóinktól. „A Szentírás megmondja nekünk, hogyan maradhatunk egészségesek, és ehhez hozzátartozik az egészséges testsúly is" – hangsúlyozza a lelkész.

Reynolds maga korábban kétszázötven kilót nyomott, és túlsúlya miatt cukorbeteg lett. Erőfeszítései nyomán időközben leadott negyvennyolc kilót. Bevallása szerint bevásárláskor Isten segítségét kéri a következő szavakkal: „Istenem, add, hogy kerüljem a zsíros és egészségtelen finomságokat!"

Úgy gondolta, hogy a fogyás során szerzett tapasztalatait tovább kell adnia gyülekezetének. A hitnek kulcsszerepet szánt, mert úgy vélte, hogy „a fogyás során keletkező ürességet Isten szavának kell betöltenie, különben az egész nem működik".

Washingtoni gyülekezetének ezer tagja közül százötvenen – tizenöt fős kiscsoportokban – sikerrel végezték a lelkészük által szorgalmazott „bibliai diétát": sok vizet kellett inniuk, a javaslat szerint a reggeliig már egy litert, lehetőség szerint részt kellett venniük a gyülekezet tornacsarnokában tartott fitneszprogramokon, és kalóriaszegény ételeket kellett fogyasztaniuk. A projektet az egészséges életről szóló előadások tették még teljesebbé.

Reynolds azt szeretné, ha a modellt más amerikai egyházakban is bevezetnék.

▶ *Az ideaSpektrum híre alapján*

Pihenőkert a gimnázium udvarán

Pihenőkertet avattak május 22-én a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium udvarán. *Ónodi Szabolcs,* az intézmény igazgatója azért tartotta fontosnak a kert kialakítását, mert a kollégiumot sportpályák veszik körül, és hiányzott egy olyan hely, ahova a fiatalok elvonulhatnak gondolataikkal. Két éve megvásárolták a kollégium melletti magánkerteket, és tavaly ősszel elkészültek a pihenőkert tervei.

– Ősszel még reménytelennek tűnt az ötlet megvalósítása – jelentette ki Ónodi Szabolcs. – Aztán nyílt egy lehetőség: pályáztunk a fenntartható környezetbarát iskola programra, és nyertünk. Így elegendő lett a pénzünk az eszközökre, a földgép munkájára és a növényzet megvásárlására. De nagyon sok támogatást is kaptunk. Például egy ottani szimpatizánsunk jóvoltából hatvan tonna követ hozhattunk el Erdősmecskéről jutányos áron. Összesen ötszáz szülőt szólítottunk meg levélben. Volt, aki szállítóeszközzel, volt, aki fizikai munkával segített. Diákjaink is segédkeztek, így – némi túlzással – két hét alatt felépült a kert. A növények gondozását kell még megszerveznünk. Száznegyvenfajta évelő növény található itt, az automata öntözőrendszert is napokon belül beüzemeljük.

A kertet *Sikabonyi Miklós* tervezte.

– Ez a pihenőkert akár oktatási célokra is alkalmas – mondta. – A kis kerti pavilonokban tanítási órákat is lehet tartani. A növényzet jelentős része Magyarországon is őshonos, így biológiaórákon meg lehet ismerkedni velük, akárcsak a környékről idekerült kőzetekkel. Hazánkban sajnos nem jellemző, hogy ilyen parkokat hozzanak létre oktatási intézményekben. A bonyhádi gimnázium pihenőkertjének megtervezése különleges feladat és egyben megtiszteltetés is volt számomra – fogalmazott a tervező.

■ Máté Réka *felvétele*

A férfiak hite a változó világban

Harmadik férfikonferencia Piliscsabán

Az idei férfikonferenciára június 19–21. között – a korábbiakhoz hasonlóan – Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban került sor. A résztvevők legtöbbje a Dunántúlról érkezett, ahol már számos helyen alakultak férfikörök…

E sorok írója Gal 5,2 alapján tartott nyitóáhítatában elmondta, hogy bár a látszat szerint az emberiség a demokrácia terjedésével egyre nagyobb szabadságban él, mégis egy újfajta szolgaság, a pénzvilág és az ellenőrzött társadalom rabsága felé halad. A hívő ember számára csak egyféle szabadság létezik, amikor is Krisztusban szabaddá válik mindattól, ami őt befolyásolja.

A konferencia első előadója *Balczó András* olimpiai bajnok volt. *Van kiút a válságból* címmel tett bizonyságot arról, hogy egész életében megtapasztalta Isten segítségét. Kezdetben azt gondolta, hogy a siker fogja boldoggá tenni, de ez nem következett be – mondta. Később felfigyelt arra, hogy amikor a sikert már közel érezte, akkor kicsúszott a kezéből. Akkor lehet nyerni, ha nem görcsösen akarunk valamit. Aggodalommal tölti el a magyarság tragikus helyzete, mert rossz úton járunk. A politikai fordulat sem hozhat általános javulást, ha a lelkekben nem történik változás, ha nem lesz kellő számú megtért, becsületesen élő és dolgozó magyar ember – szögezte le.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Baranka György stílusosan motorkerékpáron érkezett…

Az előadást élénk eszmecsere, sőt vita követte, mivel a jelenlévők véleménye megoszlott abban a tekintetben, hogy kik a felelősek a kialakult helyzetért.

Ezután került sor *Baranka György* szintén nagy érdeklődéssel várt vetített képes előadására: *Motorral az Ararát hegyéig.* A nagytarcsai lelkész mintegy nyolcezer kilométeres utat tett meg egyedül, sokszor veszélyes körülmények között, hogy felkereshesse azokat a helyeket, ahol a bibliai ősatyák jártak. Útja során megtapasztalhatta a török vendégszeretetet, és találkozott ottani keresztényekkel is.

Este a veszprémi férfikör mutatkozott be. Vezetője, *Lóczi Tibor* nem ismeretlen olvasóink számára. Nemrégiben az *Evangélikus Élet* is írt ötletes kezdeményezésükről, az időbankról. A szombathelyi férfikör sokrétű munkáját és színes életét a kör vezetője, *Tóth Sándor* mutatta be – számtalan képpel illusztrálva.

A szombat délelőtti fő előadást *Hit és természettudomány, avagy az eredet kérdése és az úgynevezett ősrobbanás* címmel *Weltler Rezső,* a győri szeretetház nyugalmazott igazgatója tartotta. Korunk nagy fizikusainak, csillagászainak és teológusainak ismerőjeként arról beszélt, hogy talán nincs is olyan nagy ellentét a hit és a természettudomány között. Sziporkázó előadásában többek között elmondta, hogy *Einstein* levélben ismerte el *George Henri Lemaitre* katolikus teológus és fizikus elméletét, mely szerint a világegyetem szupersűrű anyaga egyetlen atom bomlásának hatására robbant fel, és távolodik azóta is minden irányba. *(Az előadás befejező mondatait lásd keretes írásunkban.)*

A továbbiakban a jelenlévők megismerkedhettek egy, a férfiak vallásos életét elemző németországi felmérés eredményeivel. Ezzel összefüggésben eszmét cseréltek a férfikörök tevékenységéről és a felnőttképzés különböző egyházi kezdeményezéseiről.

Áhítattal szolgált még *Böjtös Attila* sárbogárdi gyülekezeti munkatárs és *Schermann Gábor* tatabányai lelkész. Mivel az esősre fordult időjárás miatt a kirándulás elmaradt, a tervezett túra szervezője, *Kézdy Péter* helyi lelkész – mintegy kárpótlásként – *A mások élete* című német filmet hozta el vetítésre, amely a hajdani Német Demokratikus Köztársaságban működő ügynök életének megváltozásáról szólt.

A vasárnap reggel tartott kiértékelés és az istentisztelet után a résztvevők hitben megerősödve, az új kérdésekre és kihívásokra felvértezve indulhattak haza.

■ Koháry Ferenc

Részlet Weltler Rezső előadásából

„Amennyire látom, jelenleg az evangélikus teológia zászlóshajója – főként külföldön – a *gyakorlati teológia,* köszönhetően annak, hogy hajlandó tanulni rokon tudományoktól (pszichológia, szociálpszichológia, szociológia stb.). De vajon elképzelhető-e hasonló dogmatikánknak a természettudományokhoz való viszonyulásában?

Van némi reménységem, amit egy primitív példával szeretnék érzékeltetni. Korunk legnagyobb paradigmaváltása kétségkívül az internet elterjedése. Mármost képzeljünk el egy teológiára készülő evangélikus fiatalt – a jövő potenciális dogmatikaprofesszorát –, amint a világhálón a Hubble teleszkóp lélegzetelállító felvételeit nézegeti. Olyan lehetetlen, hogy ezek hatása többet lendít elhatározásán, mint a templomban az x + 1-edik prédikáció a szeretetről?

Max Planck, a kvantumelmélet atyja még nem használta a *paradigmaváltás* szót, de pontosan erről beszélt egy alkalommal. Szerinte a nagy tudományos felfedezések nem úgy lesznek elfogadottá, hogy híveik fokozatosan meggyőzik a kételkedőket, hanem úgy, hogy az utóbbiak lassan kihalnak. S gyanítom, hogy Planck gondolata érvényes házunk tájára is: lehetséges, hogy lesz dogmatikai paradigmaváltás egyházunkban – ha igen, akkor azt már az új generáció fogja véghezvinni."

HIRDETÉS

Az Evangélikus Alkohol- és Szenvedélybeteg-mentő Misszió gyógyító csendeshetet tart a szarvas-ótemplomi evangélikus gyülekezet Középhalmi Missziójában július 13-tól 17-ig. A hét igéje: *„Kérdezősködjetek az ősi ösvény után, melyik a jó út, és azon járjatok, akkor nyugalmat találtok lelketeknek."* (Jer 6,16)

Szeretettel hívjuk lelki gyógyulást, megerősödést kereső, alkohol- és szenvedélybetegségben, valamint depresszióban érintett testvéreinket. Lelkész testvéreinket kérjük, biztassák és segítsék a rászorulókat, hogy részt vehessenek az alkalmon, szükség esetén családtaggal együtt.

A részvételi díj személyenként: 7500 Ft. A rászorulókat lehetőség szerint támogatjuk. Hozzon magával tisztálkodási szereket, Bibliát és jegyzetfüzetet.

Érdeklődni és jelentkezni lehet július 9-ig *dr. Sárkány Angyal* orvosnál (20/824-6669) és *Selmeczi Lajos* lelkésznél (34/383-819 és 20/824-3011). Az étkezés biztosítása miatt kérjük az érdeklődőket, hogy tartsák be a jelentkezési határidőt.

A presbiterek országos találkozója elé

Az első országos evangélikus presbiteri találkozóra (Pestszentimre, 2009. szeptember 12., szombat) a szervezők lelkészi állásonként négy presbiter és a felügyelő jelentkezését várják. A lelkészek részvétele fakultatív. (A szervezés az esperesi hivatalokon keresztül történt.)

Mit várok az evangélikus presbiterek országos találkozójától?

A címbéli kérdésre a válaszom röviden: azt, hogy mi, evangélikus presbiterek találkozzunk az egész országból és az egész Kárpát-medencéből. Mivel az elmúlt években magam is részese voltam az országos találkozóknak (a székesfehérvárinak részben előkészítője is), úgy gondolom és tapasztalom, hogy ezek az egész országból hívogató alkalmak ténylegesen a rég nem látott testvérekkel való találkozás örömét nyújtják a részvevőknek.

FOTÓ: TPK

Most egyházunk gyülekezeti vezetőinek szól a meghívás, akik egy közös szolgálatban Isten munkatársainak mondhatjuk magunkat. Persze én sem gondolom azt, hogy presbiterként egy kiválasztott kaszt tagjai lennénk, csupán azt, hogy különösen is nagy a felelősségünk a gyülekezeti munkában. És persze azt sem gondolom, hogy csak a presbiterekre méretett ez a feladat. Mi talán abban különbözünk, hogy – a minden kereszténynek bízatott küldetés mellett – szolgálatunkat a nyilvánosság előtt vállaltuk, annak végzésére választással megerősített megbízást kaptunk.

Tisztában vagyok vele, hogy minden egyes presbiterséghez különböző út vezet, és különböző elhívások, megszólítások alapján kerültünk ebbe a szolgálatba, így felkészültségünk is nagyon különböző. Tudom, hogy több gyülekezetben folyik valamilyen szolgálatra felkészítő munka, képzés. Várom, hogy ezek az országos találkozón is bemutatásra kerüljenek, ezekből ötleteket kapjunk.

Ha például tudatos munkával keresnénk szolgatársainkat, utódainkat a gyülekezet közösségében, akkor talán nem fordulhatna elő az, aminek az egyik gyülekezetben járva voltam fültanúja. Presbiterekkel beszélgetve az egyik középkorú gyülekezeti tag elmondta, hogy őt most választották meg „felügyelőnek". Visszakérdeztem, nem értettem-e félre, mert történetesen tudtam, hogy még mindig egy idős szolgatársam tölti be ezt a tisztséget. (Ezek után nem tudom, milyen felkérés vagy felkészítés után került ez a testvérünk a tisztségviselők közé.)

Szerintem hamis és sokszor csak lustaságunkat palástoló indok az, hogy örüljünk, ha egy tisztség betöltésére találunk olyan személyt, aki idejét, energiáját hajlandó odaszánni. Igenis a mi feladatunk megkeresni, megtalálni, felkérni és a felkészülésben segíteni azokat, akiket Isten megajándékozott a gyülekezeti tagság vállalásának készségével. Biztos van némi részigazság abban a mondásban is, hogy „akinek az Isten hivatalt ád, észt is ad hozzá", de én azt tapasztalom, hogy ahol ilyen reménységgel töltetnek be egy hivatalt, ott sok a hályogkovács.

Az említetteken túl azt is várom az evangélikus presbiterek országos találkozójától, hogy a sok mendemonda, amely egyházunk helyzetéről kering, reális helyzetértékeléssé artikulálódjon. Lehet, hogy nem lesz olyan rózsás a kép, mint mikor egy országos találkozón egy-egy gyülekezet bemutatta jól működő énekkarát, ifjúsági csoportját – mintegy ezzel is ösztönözve a többieket hasonlók alakítására. De mi van ott, ahol ezek létrehozására nincs meg a felkészült munkatárs, nincs helyben lakó lelkész, és egyáltalán: fogy a gyülekezet?

Talán az *Élő kövek egyháza* című stratégiánk erre is ad megoldási javaslatot, de ne feledjük, hogy ez a szépen formálódó stratégia is csak légvár marad, ha mi nem teszünk a megvalósulásáért.

Az egyház a gyülekezetekben és a gyülekezetek családjaiban él! Ha mi, tisztségviselők a magunk helyén nem végezzük el feladatainkat, sem az országos egyház, sem az egyházmegye, de még maga az esperes és a püspök sem fog helyettünk elvégezni semmit!

Amellett, hogy munkatársként nem kevés feladat hárul ránk, kétségtelen, hogy az egyház reprezentánsai is vagyunk. Bármennyire lelkészközpontú is evangélikus egyházunk, a „világ fiai" nemcsak rajtuk keresztül ítélik meg az egyházat, hanem rajtunk keresztül is, akik közöttük élünk. És bár lehet, hogy ránk nincs kiragasztva a hal vagy a kereszt matrica, mint autóinkra, de egy kisebb közösségben nincs is erre szükség ahhoz, hogy tudják, hova tartozunk.

Nem mintha most egy „keresztény illemtant" kellene megfogalmaznunk, de jó lenne, ha a világban való jártasságunk, az ott vállalt szerepünk is „megtalpalást" nyerhetne a szeptemberi találkozón: mikor milyen etikai, erkölcsi kérdésekben kell megszólalnunk? Milyen megbízatást, közszereplést vállalhatunk?

Szóval a találkozás és a tanulás iránti várakozással tekintek pestszentimrei összejövetelünk elé. Remélem, hogy nagyon kevés lesz azon gyülekezetek száma, ahonnan senki sem tud eljönni, és akik ott lesznek, azoknak lesz mit hazavinniük a presbitertársaiknak.

Bevallom őszintén, régóta hallok a református testvéreinknél megalakult presbiterszövetségről, azonban igen keveset tudok róla. Nagy a várakozás bennem, hogy jobban megismerhessük, miben is sikerül többet nyújtaniuk a szolgálat tekintetében. Talán nem előítélet, ha azt mondom: nem biztos, hogy a szervezet hiánya az, ami a munkánk hatékonyságát gátolja. Ha valaki meg akarta találni az összefogásban rejlő lehetőségeket, az eddig is megtehette. Tudomásom szerint több egyházmegyében működik – a fejér-komáromihoz hasonlóan – a felügyelők tanácskozó testülete.

Ha úgy látjuk, hogy a bejegyzett szervezet valóban több lehetőséget ad a szolgálat hatékonyságának növelésére, ne halogassuk a megalakítását. Azonban ne feledjük, elsősorban nem a mi erőlködéseink építik egyházunkat és gyülekezeteinket. Mi az ehhez való erőt és Lelket kérhetjük, ha a hajlandóság megvan bennünk, de hiába fáradnak az építők, ha az Úr maga nem építi a házat.

Kedves Presbiter Testvérek! Társak a szolgálatban! Gyűljünk össze szeptember 12-én egy jó hangulatú, valódi találkozásokkal teli napon. Amelyen a jó hangulatot nemcsak a rég nem látott szolgatársak jelenléte adja, hanem az egyházunk Urába vetett reménység, őbelé, aki munkatársul hívott el bennünket, és megajándékozott az egyházban a vele való közösséggel.

■ Mészáros Tamás,
a Csákvári Evangélikus Egyházközség és a Fejér-Komáromi Egyházmegye felügyelője

Hibaigazítás. Sajnálatos névelírás csúszott legutóbbi számunk 3. oldalán a *Kovács Mihállyal* készített interjúba. A mórichidai kántor első tanítványa nem *Zsédely Dóra,* hanem *Zsédely Anna* volt. Az érintettektől elnézést kérünk.

HIRDETÉS

HÁZASSÁGKÖTÉS

A nagykanizsai evangélikus templomban ökumenikus istentiszteleten kért áldást házasságára június 19- én *Deme Dávid* és *Nagy Tímea.* 1Kor 13 és Zsolt 25,10 alapján hangzott az ige. *„Az Úr minden ösvénye szeretet és hűség azoknak, akik megtartják szövetségét és intelmeit.” „Áldjon, áldjon meg az Isten a benne való bizalom erejével, az egyszerűséggel megelégedő emberséggel, a hétköznapok igazi csodáival és az ünnep teljes ragyogásával.”*

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet német (elsősorban német–angol) szakos tanári állásra. Képesítési feltétel: német tanári szakos egyetemi oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztény tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkészi ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat 2009. július 20-ig kérjük *Kézdy Edit* igazgatónak küldeni a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.). Az állás elfoglalásának ideje: 2009. augusztus 25.

HIRDETÉS

Hittanár-nevelő mesterszak indul az EHE-n

A mesterszak hallgatói az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának közös képzése keretében tanulnak.

A jelentkezéshez *feltétel nélkül elfogadott* oklevél: katekéta-lelkipásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott oklevelek a következők: teológus-lelkész oklevél; főiskolai szintű hitoktatói oklevél; kántor BA oklevél.

Az utóbbi három esetben előfeltétel tízkreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

A képzés *2010 februárjában* kezdődik, *az előfeltétel teljesítéséhez szükséges kurzus 2009 szeptemberében.*

Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább ötven kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

Jelentkezési határidő: 2009. augusztus 15.

A hónap könyve – júniusban
a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Sz. Bérczi Margit: Búval teljes esztendeim – Petrőczy Kata Szidónia életregénye

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen!
Eredeti ára: 1980 forint.

http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Istentiszteleti rend • 2009. június 28.

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Pt 5,6–11; Ez 18,1–4.21–24.30–32. Alapige: Lk 7,36–50. Énekek: 382., 422.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Tóth Károly; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Tóth Károly; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Csonka Géza; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10.; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út. 73. (nagytemplom)** de. 10. Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Eszlényi Ákos; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. Missura Tibor.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Tapintható énekek

Elkészült az Új ének Braille-írásos kiadása

Immár a vakok sem maradnak némák, ha a közösség énekkel dicséri az Urat. Elkészült ugyanis az *Új ének* ifjúsági énekfüzet Braille-írásos változata. Egyelőre mindössze húsz példány áll a látássérültek rendelkezésére, de csak az evangélikus gyülekezeteken múlik, hogy hány templomba és gyülekezeti házba kerül a különleges kiadványból. A könyvről és a vak emberek egyházon belüli esélyeiről az orosházi *Hack János* nyilatkozott lapunknak.

– A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) tizennyolc éve rendezi meg a látássérült fiatalok táborát. Magam is hosszú évek óta tevékenykedem a szervezetben, öt éve pedig átvettem a tábor vezetését. Korábban, amikor gyülekezeti vagy más közösségben éneklésre került a sor, és osztották az énekeskönyveket, viccesen odaszóltam a többieknek: „Engem meg kihagytok?” A helyzet persze alapvetően elszomorító volt: a vak emberek vagy nem tudtak részt venni a közös éneklésben, vagy hosszú időt vett igénybe, amíg sorról sorra, versszakról versszakra megtanították nekünk a szöveget és a dallamot. Ezért gondoltam arra, hogy Braille-írással ki kellene adni a teljes énekfüzetet.

– Hol lehet egyáltalán előállítani ezeket a speciális kiadványokat?

– Magyarországon csak egy nyomda foglalkozik Braille-írásos könyvekkel. Ráadásul nem is olcsó a gyártásuk. A vakok érdek-képviseleti szervezetének tagjai azonban jelentős kedvezményt kapnak, ezért az első evangélikus Braille-írásos énekeskönyvet én magánszemélyként rendeltem meg.

– Nem lehetett tehát egyszerű a dolguk…

– Sokat kellett dolgoznunk és imádkoznunk, amíg kezünkbe vehettük a két kötetbe szerkesztett füzetet. Komoly utánajárást igényelt, hogy beszerezzük a jogosultak hozzájárulását. Ezt követően digitalizálni kellett a teljes énekanyagot. Itt is szeretném megköszönni mindazok munkáját, akiknek a segítsége nélkül nem tarthatnám most kezemben a Braille-énekeskönyvet. A kiadást támogatta a Mevisz, továbbá anyagi segítséget nyújtott az orosházi és a dunakeszi evangélikus gyülekezet.

– Épp a közelmúltban jelent meg az egyházi sajtóban, hogy Kőbányán jeltolmács segíti az istentiszteleteken a hallássérült emberek „igehallgatását”. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a Braille-írásos Új ének füzet megjelentetése is történelmi jelentőségű egyházunk életében.

– Bizony, de ezt a látó emberek talán nem is igazán érzékelik. Óriási élmény volt először kézbe vennem Budapesten a könyveket. Végre lehetőségük van sortársaimnak is arra, hogy bekapcsolódjanak a közös éneklésbe. Nem kell kiszolgáltatottnak éreznünk magunkat. Persze igazán

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hack János olvas

akkor lennék boldog, ha minden gyülekezetben lenne néhány példány a könyvből. Én vállalom, hogy az igényeket összegyűjtöm és – a kedvezményt kihasználva – legyártatom a kért mennyiséget. Nagyszerű üzenet lenne a vak emberek és az egész társadalom felé, ha tudatnánk: minden templomban nemcsak örömmel, hanem ezzel a segédeszközzel várják a vak embereket. Egy-egy példány előállítása két-háromezer forintot tesz ki, nekünk azonban ez sokkal többet ér.

– A Mevisz eddig is sokat tett a sérültekért. Sikeresek a mozgássérültek számára szervezett táborok, és minden évben együtt nyaralnak a vak fiatalok is.

– Valóban óriási hiányt pótolnak a szervezet programjai. Idén a vakokkal Szegeden táborozunk, negyvenöt fiatalt várunk a Luther-házba. A tábor sikerét jelzi, hogy – helyhiány miatt – többeket is el kellett utasítanunk. A táborban minden alkalommal legalább annyi látó segítő vesz részt, ahány vak fiatal van. Mindig próbálunk színes programról gondoskodni: idén például meglátogatjuk a szegedi dómot, az egyik legizgalmasabb napnak pedig az ígérkezik, amikor majd tűzoltókocsikat próbálunk ki. Fontosnak tartom, hogy áhítattal kezdjük és zárjuk a napokat. Az álmunk az, hogy jövőre már ne csak a tizennyolc év felettieknek, hanem a tíz–tizennyolc éves korosztálynak is szervezzünk tábort. Két orosházi testvéremnek, *Bánki-Horváth Györgynek* és *Szőke Szabolcsnak* köszönhetően elindítottuk a *www.vaktabor.hu* honlapot, ahol minden információ elérhető programjainkról.

– Az interjúra vakvezető kutyájával érkezett, speciális karórája, beszélő mobiltelefonja és számítógépe van. Sokan talán meglepődnek, hogy teljes értékű életet él…

– Ez hozzáállás és hit kérdése. Elvileg ma már minden rendelkezésünkre áll, bár ezek az eszközök nem olcsók. A telefonom és a számítógépem is hangosan leolvas mindent a képernyőről, ezért ugyanúgy tudok sms-t küldeni vagy éppen internetezni, ahogy bárki más. Az órám számlapja tapintható. Bors, a kutyám pedig nyolc éve társam. Vele bárhová el tudok menni: kettesben utazunk rendszeresen Budapestre és Szegedre is. Jön velem az iskolába, amikor viszem a lányomat, az üzletekbe és a templomba is, türelmesen hallgatja a prédikációt.

Próbálok aktív életet élni, a közeljövőben egy tandemmel talán még Bécsbe is elkerekezem. Ha pedig már nem dolgozom, igyekszem a szabadidőmet arra fordítani, hogy másokon segítsek. Gyakran mondják, hogy túlságosan merészeket álmodom. Lehetséges, de a Braille-énekeskönyv is egy ilyen álommal kezdődött…

■ László Jenő Csaba

Hack János a janosbors73@gmail.com e-mail címen várja a gyülekezetek és egyházi intézmények jelentkezését, ha fontosnak tartják, hogy néhány példány megtalálható legyen polcukon a vakok számára elkészített Új ének füzetből.

A Braille-írás speciális technikát alkalmazó ábécé, amelyet a francia nemzetiségű *Louis Braille* szerkesztett meg 1821-ben. Alapja a *Charles Barbier* által megalkotott jelrendszer, amelyet *Napóleon* katonái számára fejlesztett ki, hogy éjszaka is tudjanak fény és hang nélkül kommunikálni egymással. Az általa megalkotott ábécé azonban túl bonyolultnak bizonyult, ezért a Braille által később megszerkesztett jelrendszer lett közismert. Minden egyes Braille-karakter hat pontból áll, téglalap alakban elrendezve, két oszlopban. A pozíciók bármelyikén lehet pont, így összesen $2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 = 64$ variáció lehetséges. Egy adott variációt annak alapján neveznek el, hogy melyik pozícióban van pont. Minden nyelvnek, így a magyarnak is saját Braille-írása van.

Egyházkerületi lelkészevangélizáció

Gyenesdiáson rendezték meg június 15. és 18. között a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület ez évi lelkészevangélizációját. Az alkalmon – melyen az aktív és nyugdíjas lelkipásztorok házastársai is jelen lehettek – a Sztehlo-év alkalmából előadást tartott *D. Keveházi László* nyugalmazott esperes, egyháztörténész, valamint *Bohus Imre* nyugalmazott lelkész, aki a *Formula Concordiae* hitvallási iratunk fordítását készítette. Az igeszolgálatokat – *Szolgálatunk mélységei és magasságai* címmel – *Ittzés István* nyugalmazott lelkész végezte. Az együttlét csütörtökön „somogyországi” kirándulással zárult, melyen a résztvevők a környék nevezetességeit tekintették meg.

■ Menyes Gyula *felvétele*

Hacsak komolyan át nem gondoljuk

3.: Szállítunk – ha kell, ha nem

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

Sorozatunk címét az ökumené szellemében *II. János Pál* pápától kölcsönöztük, aki 1990-es újévi üzenetében ezt mondta: „A modern társadalom nem lesz képes megoldást találni az ökológiai válságra, hacsak komolyan át nem gondolja egész életformáját." Az áruszállítás jelentősen hozzájárul bolygónk állapotának romlásához, érdemes hát ezt is végiggondolnunk.

„Hány kilométert eszel meg naponta?" – tették fel a kérdést az elmúlt években több rendezvényen három magyar környezetvédelmi szervezet munkatársai, és segítették is az érdeklődőket, hogy kiszámolhassák az eredményt. Az élelmiszerüzletben sokszor egyértelműen kiderül, hogy a mazsola Iránból, a földimogyoró pedig Kínából származik, de a piacon sokszor csak kérdésre tudjuk meg, hogy a zöldpaprika Hollandiából érkezett, a balatoni halsütőben pedig nem szoktunk arra gondolni, hogy a hekket nem tőlünk húsz méterre, hanem esetleg Argentínában fogták ki a vízből. Különben is sokak számára – érthető módon – az a legfontosabb szempont, hogy minél olcsóbban meg tudják venni a másnapi főzéshez az árut. Hát nem mindegy, hogy honnan származik?

Nem, egyáltalán nem! Mostanában minden az éghajlatváltozásról szól, ezért a környezetvédő aktivisták a szállítási kilométerek után azt próbálták tudatosítani a vásárlókban, hogy az adott mennyiségű áru közúton, hajón vagy repülőn történő szállítása mennyi szén-dioxid kibocsátásával jár, amely ugye köztudottan üvegházhatású gáz.

Én igazán élményszerűen akkor éltem át az esztelen szállítások környezeti hatását, mikor egy ausztriai autópálya-parkolóban figyeltem az eldübörgő kamionokat. A feliratok szerint az egyik ásványvizet, a másik irodabútort szállított nyugatról keletre, vele szemben, a másik oldalon viszont az egyik irodabútort, a másik ásványvizet keletről nyugatra. Ezek a monstrumok nemcsak a klímaváltozáshoz járulnak hozzá, de helyi szinten is súlyos légszennyezők, ha pedig betérnek a településekre, nagy kárt tesznek az utakban és az épületekben is, ráadásul számos balesetet okoznak.

A közúti szállításnál csak a légi szállítás környezetszennyezőbb. Arról

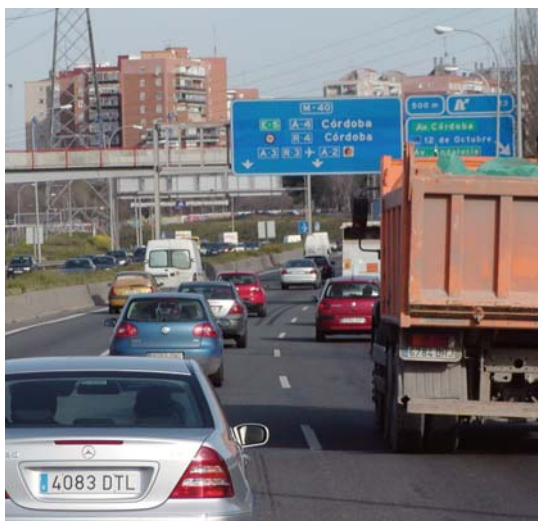

sokat hallunk, hogy környezeti szempontból kedvezőbb lenne az áruszállítás jelentős részét a közutakról vasútra átirányítani, és a hajózásról is azt tanultuk, hogy környezetbarát szállítási mód. Persze egyáltalán nem problémátlan. Éppen az elmúlt hónapokban derült ki: ahhoz, hogy a rajnai hajóflotta számára szükséges merülési mélységet a Dunán is biztosítani lehessen, olyan mértékű kotrásokra lenne szükség, hogy számos, zátonyokhoz, sekély vízhez kötődő állatfaj veszélybe kerülne.

Tudomásul kell venni, hogy az áruszállítás mindenképpen komoly környezetterhelést jelent. Mindezt miért? Kisebb részben azért, hogy valóban nélkülözhetetlen – vagy annak hitt – termékek jussanak el hozzánk, nagyobb részben azért, hogy a chilei boroktól a kínai fokhagymáig olyan áruk érkezzenek Magyarországra, amelyek tönkreteszik a hazai termelők megélhetését. Persze ha elég ügyesek és szerencsések, akkor az ő árujukat távoli földrészek vásárlói veszik meg.

Sokan azt mondják, hogy nincs mit tenni. Az áruk szabad áramlásának alapelvét az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó római szerződésben határozták meg 1957-ben, és a kereskedelmi akadályoktól mentes, szabad versenyen alapuló belső piac az unióban azóta is megkérdőjelezhetetlen. (Ez persze nem elegendő magyarázat az olcsó chilei borokra, de Világkereskedelmi Szervezet is van a világon.) A műszaki szaknyelv szerint tonnakilométer/évben kifejezett globális áruszállítási volumen 2000 és 2050 között várhatóan megháromszorozódik majd.

Na, erre azért nem vennék mérget! Ez is egy olyan előrejelzés, amelyik nem veszi figyelembe, hogy a világ olajkitermelése éppen mostanában tetőzik, és ha lenne is elegendő üzemanyag a fölösleges szállításokhoz, ezt bolygónk aligha bírná ki. Még mindig vannak, akik azt hiszik, hogy egy véges bolygón a gazdasági növekedés a végtelenségig folytatható. Ők ilyenkor arra szoktak hivatkozni, hogy szállító járműveinket olyan energia fogja hajtani, amelyet ma még el sem tudunk képzelni.

Igen, és miközben utódaink egyre fokozzák az ipari termelést, a technikai megoldások hatására a Föld sebei is begyógyulnak majd? A magyar gazdák pedig chilei borral fognak vigasztalódni? Nem lenne esélyesebb mégis az ésszerűség és mértékletesség útjára lépni?

Javaslom, hogy legközelebb ne vásároljanak se kaliforniai, se ausztrál bort. Se maguknak, se a gyülekezetnek. Ezzel persze nem oldódik meg minden, de első lépésnek nem rossz!

■ Gadó György Pál

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

„Húsz év és után" és ami előtte történt

Nagy örömmel olvastam *Frenkl Róbert* cikkét az *Evangélikus Élet* június 7-i számában. Jóleső érzéssel láttam, hogy az egyház is visszaemlékezik a húsz évvel ezelőtt történt eseményekre. Szomorúan tapasztaltam azonban, hogy a visszaemlékezés egyoldalú, csak az egyház működéséről tesz említést.

Húsz év még nem történelmi távlat, így az élő személyek tapasztalataikat még el tudják mondani. A legendáknak mindig van valami valós tartalmuk, ezért hogy a legenda ne csak virtuális legyen, a tények szélesebb körű közreadásával a valóságot kell visszaadni, megközelíteni.

A harminchét évi kényszerszünet utáni, 1989. szeptemberi újraindítást sok minden előzte meg. 1984 októberében – a politikai rendszer gyengülésekor – a fasori öregdiákok hagyományőrző egyesületet alapítottak a Hazafias Népfront keretén belül. Előadások voltak minden hónap utolsó péntekén az iskoláról, a volt tanárokról, nevesebb volt diákok tartottak előadást életútjukról és élettapasztalataikról. Az iskola visszaállításáról azonban nem volt szabad beszélni.

A hagyományőrzésnek egyre nagyobb hazai és külföldi visszhangja támadt, és a magyar értelmiség kezdte egyre jobban támogatni azt a gondolatot, hogy ezt a nemzeti értéket (a híres fasori gimnáziumot) fel kellene éleszteni, az iskolát újjá kellene alakítani. Külföldön ennek hangot adott *Wigner Jenő* Nobel-díjas fizikus és *Bogsch Árpád,* az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO, OMPI) a vezérigazgatója – mindkettő fasori diák volt.

Itthon a parlamentben *Petri Gábor, Cselőtei László* rektorok – volt fasori diákok – és *Szentágothai János,* akadémikusok támogatásával (*Balogh János* ökológus, *Kovács István* fizikus) felerősödött az a hang, hogy a fasori gimnázium alakuljon újra. Ezt az elemi erővel feltörő igényt mintegy ötven (volt diák) egyetemi tanár és más vezető értelmiségiek minden fórumon támogatták. Tényként azt is meg kell említeni, hogy az ügyet pártolta *Köpeczi Béla,* majd *Glatz Ferenc* oktatási miniszter is.

Az erkölcsi segítségen kívül anyagi segítség is érkezett. Megalakult a Genfi Fasori Öregdiákok Egyesülete, amely jelentős anyagi támogatást biztosított, és a külföldi egyházak hathatós adománya mellett itthon is megindult a pénzügyi támogatás. Sajnos erről az ötéves elkészítői munkáról, a hatalmas értelmiségi támogatásról szinte egy szó sem esik a visszaemlékező cikkben.

Az egyház – mint Frenkl Róbert írja – „először mereven elutasította, majd a gorbacsovi politika jegyében tárgyalási alapnak fogadta el" az iskola újjáalakításának iratát. A külföldi anyagi segítségek megérkezése után mondta ki, hogy támogatja az iskola újjáélesztését. Hogy mennyire nem volt hit és kitörő lelkesedés ebben a kérdésben, legyen szabad az akkor regnáló püspök ez évben megjelent visszaemlékezéséből idéznem: „…be kell vallanom, hogy kétségek között ígértem meg, igyekezni fogok a kérésnek eleget tenni, de ekkor még nem bíztam a sikerben (…) székfoglaló beszédemben a Fasor kérdését nem említettem."

Mi, fasori öregdiákok kezdettől fogva bíztunk a sikerben, és a többéves hatalmas előkészítő munka után – amely *Gyapay Gábor* későbbi igazgató és a mellette működő *Vitális György* főtitkár érdeme – legendás lelkesedéssel vettük, hogy a rendszerváltozás eredményeként vagy előzményeként 1989 szeptemberében az alma materünk működött.

Ezeket a tényeket nem szabad elhallgatni, sőt büszkének kell arra lennünk, hogy az egyházi iskolák közül elsőként a fasori gimnázium kezdte meg működését az országban, és modellként szolgált a későbbi egyházi iskolák visszaállításához. Letettük az alapkövet, az első követ, amely azt eredményezte, hogy ma már tizenegy evangélikus középiskola és mintegy száz egyházi gimnázium működik hazánkban.

Erre büszkék vagyunk, és köszönettel tartozunk azoknak, akik már nem érhették meg ezt a húszéves szép ünnepet, amely mind az egyháznak, mind a gimnáziumnak dicsőség.

Dr. Liptay György, *a Budapesti (Fasori) Evangélikus Gimnázium Volt Növendékeinek Egyesülete elnöke*

ERŐS VÁRAK

A tatai vár

Ha egy középkorban játszódó, lovagokról szóló kosztümös filmalkotáshoz megfelelő forgatási helyszín után kutatnánk, keresve se találhatnánk alkalmasabbat Tata váránál. Az Által-ér felduzzasztásával kialakított Öreg-tó *romantikus* hátteret kínál a 19. században az *Eszterházy* család által *romantikus* építészeti stílusban átalakított erődítésnek.

A vár alapjait az 1300-as évek első felében a *Csák* nemzetség tette le a vizes-mocsaras területen sziklára épített lakótoronnyal. A század második felében a *Lackffy* család bírta és bővítette, majd 1397-ben került királyi kézbe, és *Luxemburgi Zsigmond* építtette ki teljes pompájában. A sárkányos király egy ideig udvartartását is a négytornyos erődítményben vezette, majd az újabb építkezéseket folytató *Mátyás* alatt az uralkodók vadászkastélyaként szolgált.

Az oszmán hódítás időszakában a hadiszerencse többszöri fordultával jó párszor cserélt gazdát, történetének ezt az időszakát a pusztítások és a védelmi célú bővítések egyaránt jellemezték. A 17. század végén a törökök felrobbantották, a teljes elpusztítását célzó császári törekvéseket a Rákóczi-szabadságharc hadi eseményei akadályozták meg. A Habsburgok birtokadományozásai révén a *Krapff* bárói családhoz került, akiktől 1727-ben *Eszterházy József* országbíró vásárolta meg. A főúri család egészen a második világháború végéig tulajdonosa volt Tata várának.

1954-től az erődítés a Kuny Domonkos Múzeum kiállításainak és változatos programjainak szolgál impozáns helyszínéül.

■ Rezsabek Nándor

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nyomkereső tábor Pakson

Sámson története volt a témája a Pakson június 17. és 21. között tartott napközis hittantábornak. A „nyomkereső" a Jungschar-foglalkozás magyar változata, a módszert svájci önkéntesek hozták el Békéscsabára a kilencvenes évek elején. (A paksi táborra való felkészülést *Bakay Péter* segítette.) A módszer lényege, hogy az eredeti bibliai alaphelyzethez hasonló körülményeket teremtve a történetet átélhetővé tegye, s ezáltal gondolatokat indítson el, kérdéseket ébresszen a gyermekekben – így az igemagyarázattal csak párhuzamot kell vonnunk.

A történetekhez kapcsolódóan a gyermekek délutánonként különféle foglalkozásokon – mint például népihangszer-készítés, drámajáték, erőpróba, ügyességi feladatok, közösségi játékok, természetjárás – vettek részt, s előadást hallgattak méhészkedésről, mézről, rókákról, vadászatról.

Záróprogramként a vasárnapi istentiszteleten a gyerekek a táborban tanult énekekkel és az ott készült jelenettel mutatkoztak be a paksi evangélikus gyülekezetnek. A tábor résztvevői közül több gyermek ezen az istentiszteleten részesült a keresztség szentségében.

Fritz Györgyi *hitoktató (Paks)*

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Isten iránti hálával értesítjük, hogy június 27-én 15 órakor a pestszentlőrinci evangélikus templomban (1183 Budapest, Kossuth tér 3.) *Gáncs Péter,* a Déli Egyházkerület püspöke lelkésszé avat minket. Szeretettel meghívjuk Önt és szeretteit erre az ünnepi istentiszteletre.

Grendorf-Balogh Melinda és Grendorf Péter

HIRDETÉS

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás, kedvező ár, hangzásra öntve!

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészeladás.

REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.
Ifj. Farkas Titusz
2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

APRÓHIRDETÉS

XVIII. ker. 67 m², 2 + 1 fsz. lakás eladó. T.: 30/461-2771.

Budapest V. kerületében, a Dorottya utcában 86 m²-es lakás eladó. Érd.: Botta, 20/824-8282.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.
Referencia: www.harangontes.hu.
Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu; gombosmi@invitel.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 28-ától július 5-éig

VASÁRNAP

23.40 / Duna Tv
Monsieur Ibrahim és a Korán virágai (francia–török filmdráma, 2003) (94')
A tizenhárom éves Momo szomorú sorsú párizsi zsidó kisfiú. Anyja régen elhagyta, aztán az apja is odébbáll. Kiszolgáltatott, egyedül érzi magát. Egy igaz barátja mégis akad, Monsieur Ibrahim, az öreg muzulmán fűszeres, aki még azt is elnézi neki, hogy olykor lop a boltjából. Miközben Monsieur Ibrahim kevés szóval, csendes bölcsességgel az életre tanítja Momót, gondoskodó figyelme megváltoztatja a fiú életét. S mivel mindent, amit adunk, vissza is kapunk, Ibrahim élete is megváltozik a Momótól kapott szeretettől.

HÉTFŐ

13.23 / Kossuth rádió
Rongyszőnyeg
Weöres Sándor dalai, epigrammái
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
15.10 / PAX
Tamási Áron: Hegyi patak Az Evangélium Színház előadása (135')
15.10 / Duna Tv
Hitler helyettese (német dokumentumfilm-sorozat, 2005) (52')
18.00 / Bartók rádió
Haydn billentyűs muzsikája
20.10 / m1
Beugró (szituációs szórakoztató játék)
22.45 / Duna Tv
Felelet az életnek (26')

KEDD

9.00 / m2
Századfordító magyarok
Rubik Ernő
12.05 / Bartók rádió
Nürnbergi nemzetközi orgonafesztivál 2008
13.10 / m2
Vakvagányok (magyar filmszatíra, 2001) (119')
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
Elmetánc. A hangulatzavaroktól a tudathasadásig
21.10 / Duna Tv
Hangyaboly (magyar játékfilm, 1971) (95')
23.00 / Bartók rádió
Dzsesszkaleidoszkóp
23.20 / Duna Tv
Kóla, puska, sült krumpli (kanadai–amerikai–német dokumentumfilm, 2002) (120')

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
15.10 / PAX
Lélek és építészet (portréfilm)
Benczúr László, Kocsi József, Turányi Gábor
21.00 / PAX
Kerékpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm)
Túl a Tiszán, túl a Tiszántúlon
21.10 / Bartók rádió
Hang-fogó
Hans Jörg Hammel Buxtehude-kantátákat énekel
21.35 / Duna Tv
Utóirat (amerikai romantikus dráma, 2004) (97')
22.30 / m2
A revizor (magyar tévéfilm, 1984) (93')

CSÜTÖRTÖK

6.45 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó) (26')
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Szalóki Ági népdalénekes
18.30 / m2
Épített szépségek (25')
Veszprém
21.00 / m2
Klónbébi (amerikai filmdráma, 2001) (90')
22.35 / m2
Só Mihály kalandjai (fekete–fehér magyar tévéfilm, 1969) (59')
23.30 / Bartók rádió
Ars nova
Szokolay Sándor: A Minden-Titkok titka – kantáta Ady Endre verseire
23.50 / Duna Tv
Emberi érintés (ausztrál filmdráma, 2004) (97')

PÉNTEK

5.05 / m2
Az Árpád-kor templomai (magyar dokumentumfilm-sorozat, 1999) Ják
7.25 / Duna Tv
Isten kezében (26')
13.34 / Bartók rádió
Kórus-világtalálkozó – Koppenhága 2008
A Wimneba Ifjúsági Kórus énekel
13.55 / m2
Az irodalom nyelve
Pilinszky János
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: Jean-Philippe Rameau
Templom és színház
21.55 / Duna Tv
Fatso gyorsbüféje (ír vígjáték, 2004) (95')
23.05 / m1
Ördöggerinc (spanyol–mexikói dráma, 2001)

SZOMBAT

12.05 / Duna Tv
Isten kezében (26')
Kárpátaljai fatemplomok
16.55 / Duna Tv
A Vatikán titkai (lengyel dokumentumfilm-sorozat, 2005) (27')
A sír felett emelkedő bazilika
17.00 / Bartók rádió
Klasszikus és dzsessz
Pusztai Antal szólógitárhangversenye a zsámbéki barokk plébániatemplomban
17.30 / PAX
A könyvek könyve Maglódon (dokumentumfilm)
20.04 / Kossuth rádió
A Kádár-villa titka
Borenich Péter dokumentumjátéka
00.05 / Duna Tv
Anna nyara (spanyol–görög–német filmdráma, 2001) (104')

VASÁRNAP

10.35 / m1
Egyházi naptár
10.45 / m1
Evangélikus magazin
11.40 / m1
Templomi orgonák titkai (18')
12.05 / m1
Eljutni a határig – Határnyitás '89. Ökumenikus istentisztelet. Igét hirdet dr. Johannes Friedrich bajor evangélikus püspök
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo. Évszázadok egyházi muzsikája
16.04 / Kossuth rádió
Disputa
Korok, emberek, történetek
20.04 / Kossuth rádió
Tőték. Örkény István komédiájának rádióváltozata
21.15 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Nyolc évszázad kantátái…

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Ne félj, én vagyok az első és az utolsó. Jel 1,17–18 (Zsolt 119,52; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 12) Fussunk versenyt Istennel! Próbáljuk meg legyőzni! Tudod, mi lesz a végeredmény? Nem fog sikerülni, hiszen az ő hatalma végtelen, ismerete tökéletes, ereje múlhatatlan. Ő lesz mindenben az első, te meg a második. Ám Istennek a szeretete is örök, megváltói akarata határtalan: ezért nem hagyja, hogy te légy a vesztes, mögéd kerül, hogy ő legyen az utolsó is. S hogy akkor te hol leszel? Olyan helyen, ahol nincs már miért félned, mert Isten körülvesz. • Uram, rejtsd el életemet a te kegyelmedben…

Hétfő
Térjetek meg ahhoz, akitől oly messze eltávolodtatok! Ézs 31,6 (ApCsel 3,19; Lk 5,27–32; ApCsel 13,44–52) Az állatkertben a veszélyes vadállatokat védőrács, a védőrácsot védőkerítés, a védőkerítést védőkorlát veszi körül. Azóta van így, mióta egyszer abból származott tragédia, hogy a figyelmeztető felirat nem volt elég egyértelmű: „A ketrecet megközelíteni veszélyes és tilos!” Pár barát akarta lefotóztatni magát a rács előtt, és nem fértek a képbe. Nem kellett sokat, csupán fél lépést hátrálniuk… Az élet és halál közötti óriási távolság olykor csupán féllépésnyi. Te hány lépésre vagy az élettől? • …hogy ne tévelyegjek el tőled…

Kedd
Megóv engem sátrában a veszedelem napján, elrejt sátra mélyén. Zsolt 27,5 (Jn 8,4.7; 2Móz 32,30–33,1; ApCsel 14,1–7) Azt álmodtam, hogy esernyő vagyok. Az emberek kifeszítettek maguk fölé, és megóvtam őket az esőtől, miközben én magam teljesen eláztam. Amikor az emberek megérkeztek, összecsuktak, és csuromvizesen beállítottak a sarokba. Aztán ott felejtettek. Volt, aki órák múlva jött vissza értem, volt, aki napokkal később, volt, aki soha többé. Reggel elmeséltem az álmomat a feleségemnek. Ő meg azt álmodta, hogy Jézussal találkozott. Csuromvizesnek látta. • …aki életedet adtad értem…

Szerda
A tanítványok veszélyben voltak. Ekkor odamentek Jézushoz, felébresztették, és így szóltak: „Mester, Mester, elveszünk!” Lk 8,23–24 (Zsolt 71,3; Jn 5,1–16; ApCsel 14,8–20a) „Ezért keltettetek fel?” – kérdezte Jézus álmosan. Péter a haját tépte: „Nem érted, Mester? Mindjárt felborítja a vihar a hajónkat, és elsüllyedünk! Valamennyien a vízbe fúlunk!” Jézus felkönyökölt. „Ugyan mióta jelenti a halál azt, hogy elvesztetek?” A tanítványok elcsendesedtek. Aztán a tenger is. • …hogy el ne vesszek, hanem örök életem legyen…

Csütörtök
Örülök és vigadok neked, zengem nevedet, ó, Felséges! Zsolt 9,3 (Lk 1,47; Mt 18,15–20; ApCsel 14,20b–28) Minél nagyobb egy örömünk, annál nagyobb a kényszer, hogy megosszuk mindenkivel. És minél több mindenkivel osztjuk meg, annál nagyobb lesz maga az öröm is. Hadd használjam ki hát a lehetőséget, hogy az *Evangélikus Élet* hasábjain tudathatom minden kedves Olvasóval: augusztus 30-án apa leszek! És az a legnagyszerűbb, hogy ezt ennyi mindenkivel megoszthattam. De hidd el, még ennél is nagyszerűbb, ha magával Istennel osztjuk meg minden örömünket! Hiszen tőle kaptuk mind. • …a benned való örömben…

Péntek
Az emberektől való rettegés csapdába ejt, de aki az Úrban bízik, az oltalmat talál. Péld 29,25 (Zsid 10,35; Mt 27,3–10; ApCsel 15,1–12) A konfirmációs vizsga előtt rettenetesen izgultunk. Még az utolsó percekben is a kátét lapozgattam, mert úgy éreztem, elfelejtettem ezt-azt. Aztán bejött a lelkész bácsi, meglátta riadt arcunkat, elmosolyodott, és így szólt: „Ne féljetek, nem én vizsgáztatlak benneteket.” Összenéztünk. „Hát ki?” „Csak Jézus lesz bent” – kacsintott. Az egész konfirmációs felkészülés alatt nem tanultam annyit, mint ebből a mondatból. • …a te oltalmad békességében…

Szombat
Az istenfélőkben gyönyörködik az Úr, azokban, akik az ő szeretetében bíznak. Zsolt 147,11 (Lk 7,46–47a; Róm 8,1–6; ApCsel 15,13–35) Volt egy néni, akinek az volt a szokása, hogy minden szombaton leült a templommal szemben a padra, és megkönnyezte a templomból kilépő aznapi friss házasokat. Kicsit bogarasnak tartottam, és már előre bosszantott, hogy a mi esküvőnkkor is ott ül majd, és pityereg, pedig nem is ismerjük egymást. Aztán amikor eljött a nagy nap, mégsem volt ott. Másnap hallottam, hogy meghalt. Ki tudja, miért, elmentem a temetésére. Ahogy ott álltunk a koporsó körül, egyszer csak könny szökött a szemembe. És rájöttem, ugyanazért vagyok én itt, mint amiért ő volt ott a sok esküvőn: mert a szeretetnél nincs gyönyörűbb látvány. • …és mindeneket átfogó szeretetedben. Ámen!

■ Zsíros András

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban
Június 28-án, a Szentháromság ünnepe utáni harmadik vasárnap 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Surdról. Igét hirdet *Smidéliuszné Drobina Erzsébet* lelkész.

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 209261